

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
SAYISAL YÖNTEMLER BİLİM DALI

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PARAMETRİK TEKNİKLERLE
ANALİZİ: ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ahmet Taş

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit EŞ

BOLU 2016

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ahmet TAŞ'a nın "Girişimcilik Eğitimi İle Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkinin Parametrik Tekniklerle Analizi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği" adlı çalışma jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir.

28.07.2016

Unvan, Adı, Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit EŞ	
Üye : Doç. Dr. İzzet KILINÇ	
Üye : Yrd. Doç. Dr. Süleyman ŞAHİN	

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Erol ÖZTÜRK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum, **“Girişimcilik Eğitimi İle Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkinin Parametrik Tekniklerle Analizi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği”** başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvurulan kaynaklardan yapılan alıntıların adlarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde, dipnotlarda ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahmet TAŞ

28.07.2016

ÖN SÖZ

Ülkemizde özellikle son yıllarda büyük önem kazanan girişimcilik konusu aslında büyük bir geçmişe sahiptir. Ülke ekonomisinin belkemiğini oluşturan bu konu kalkınmanın temelini oluşturmaktadır. Ekonomik sistem içinde emek ve istihdam üreten girişimciler; birçok bilim dalı tarafından da takip edilmektedirler.

Bu çalışmada girişimcilik eğilimi ile üniversite öğrencileri arasındaki ilişkiyle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma, üçü teorik biri uygulama olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Abant İzzet Baysal Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinden 383 kişiye uygulanmış bir araştırmaya dayanmaktadır. Bu çalışmayı hazırlamamda emeği geçen hocalarımdan başta; girişimcilik denince Bolu'da akla gelen ilk isimlerden olan ve girişimciliği bana aşıl原因an değerli hocam Sezer DİZMEN'e, her zaman görüşlerine başvurduğum hocam Hakan Tahiri MUTLU'ya, desteklerini esirgemeyen hocalarım Doç. Dr. Yalçın Karagöz, Yrd. Doç. Dr. Süleyman Şahin, Yrd. Doç. Dr. Sertaç Çiftçi ve jüride yer alan hocam Doç. Dr. İzzet Kılınç'a, anket uygulamasında çok anlayışlı davranan hocalarım Yrd. Doç. Dr. Derya Erel ve Öğr. Gör. Bülent Ordu'ya, yardımlarından ve görüşlerinden faydalandığım dostlarım Arş. Gör. Berk Güngör, Tufan Metin Kara, Ufuk Şensoy ve Ümit Hasan Gözkonan'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yüksek lisans eğitimim boyunca beni hiç kırmayan ve daima yardımcı olmaya çalışan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit Eş'e, Arş. Gör. Cihan Çobanoğlu'na ve kıymetli ailemin biricik fertlerine tek tek teşekkür ediyorum.

Ahmet TAŞ

28.07.2016

ÖZET

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PARAMETRİK TEKNİKLERLE ANALİZİ: ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Ahmet TAŞ

Yüksek Lisans Tezi

İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit EŞ

Temmuz 2016, 105 + XV Sayfa

Dünya ekonomisinde kalkınmanın yapı taşlarından biri haline gelen girişimcilik konusu belirli faktörler içerisinde şekillenmiş ve ülkeler açısından birinci öncelik verilmesi gereken konulardan biri olmuştur. Gelişmekte olan veya ekonomisinde sorunlar olan ülkelerin yanı sıra gelişmiş ülkeler için de mevcut işsizliği azaltma, dış ticaret dengesizliğini giderme ve ekonomik dengeyi sağlamada izlenmesi gereken temel politika girişimciliği geliştirmektir. Eğitim ile geliştirilebilecek girişimcilik bilinci, sosyal ve ekonomik alanda da desteklenmelidir. Bu bağlamda girişimciliğin gelişmesi açısından devlete bağlı belirli kuruluşlarca hibe ve kredi destekleri sunulmakta ve insanların bu alana yönelmesi teşvik edilmektedir. Ülkeler arasında görülen farklılıklar bölgeler arasında da görülmekte ve ayrı ayrı inceleme alanları oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı dünyada girişimciliğe bakış açısının, girişimcilik aşamalarının, farklılıkların, girişimciliğin Türkiye'deki durumunun incelenerek Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimciliğe eğilimlerini ve bölümden aldıkları eğitimin iş kurma konusunda ne derece etkili olduğunu saptamaktır. Öğrencilerin bu konudaki bilgilerini, özelliklerini, sorunlarını ve bakış açılarını araştırarak öneriler geliştirmektir. Çalışmada bu konuya

yönelik hazırlanan sorular Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerine rastgele yöneltilmiş ve sonuçları SPSS yöntemi ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi ilişkisi de incelenmiştir. Bu inceleme ile kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine az da olsa bir etkisi olduğu saptanmıştır. Üretilen hipotezler neticesinde de belirtilen faktörler açısından birçok hipotez doğrulanmış ve üniversite eğitimi gören öğrencilerin girişimcilik eğiliminin bulunduğu aynı zamanda girişimciliğin sadece kişilik temelli olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik eğilimi, üniversitede girişimcilik, öğrencilerin girişimciliğe bakış açısı.

ABSTRACT

PARAMETRIC TECHNICAL ANALYSIS RELATIONSHIP BETWEEN ENTREPRENEURSHIP TRAINING AND ENTREPRENEURIAL TREND: EXAMPLE OF ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

Ahmet TAŞ

Master's Thesis

Department Of Business Administration

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Abdülhamit EŞ

July 2016, 105 + XV Pages

One of the building blocks in the development of the world economy has become the subject of entrepreneurship has been shaped through certain factors and it has been one of the issues that should be given priority for the countries. In addition to the problems in the country or developing economy, the basic policy is to develop entrepreneurship should be followed for present unemployment reduction, removal of the foreign trade imbalance and ensure economic stability in the developed countries, too. Entrepreneurship awareness can be developed through education, should be supported in social and economic fields. In this context, certain organizations dependent on government support with grants and loans for the development of entrepreneurship and people are encouraged to be directed to this area. The observed differences between regions and between countries is seen and create separate inspection areas. The purpose of this study, to determine the perspective of entrepreneurship in the world, entrepreneurship stages, the differences, examined the status of entrepreneurship in Turkey Abant İzzet Baysal University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Business students of entrepreneurship trends and the training they received from the department what it is highly effective in starting a business. To exploring and to develop proposals information, features, issues and perspectives in this

issue of the students. The study prepared and randomly directed for questions on this issue, Abant Izzet Baysal University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Business Administration students and the results were analyzed with SPSS method and interpreted. Personality traits were found to be less of an effect on entrepreneurial tendency. Several hypotheses have been confirmed in terms of hypotheses generated as a result of the factors mentioned and where the university education of students who have entrepreneurship tendency and also has been found to be not only personality-based.

Key words: Entrepreneurial tendency, entrepreneurship at the university, the students perspective on entrepreneurship

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİL VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv

GİRİŞ.....	1
------------	---

I. BÖLÜM

1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAM VE TANIMLARI	3
1.1. Girişim ve Girişimcilik Nedir?	3
1.1.2. Girişimciliğin Fonksiyonları ve İzleyecekleri Temel Adımlar	6
1.1.3. Karar Verme Aşamaları	8
1.1.4. Girişimci ve Risk Kavramları	10
1.1.5. Girişimci Kavramının Diğer Kavramlarla İlişkisi.....	11
1.1.5.1. Yönetici.....	11
1.1.5.2. Lider.....	12
1.1.6. Girişimcilik Biçimleri	13
1.1.7. Girişimciliğin ve Girişimcilikte Finansmanın Önemi.....	15
1.1.8. Girişimcilerin Sorunları	17
1.1.9. Girişimcilikte Başarısızlığın Nedenleri.....	18
1.2. Girişimciliğe Etki Eden Faktörler.....	20
1.2.1. Aile.....	20

1.2.2. Kişilik Özellikleri.....	21
1.2.3. Eğitim.....	23
1.2.4. Toplumsal Kültür	24
1.3. Cinsiyet Farklılıkları.....	25
1.3.1. Kadın Girişimciler.....	26

II.BÖLÜM

2. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	28
2.1. Dünyadaki Gelişmeler	28
2.2. Türkiye’deki Gelişmeler.....	29
2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	29
2.2.1.1. Ahilik Teşkilatı	30
2.2.2. 1923-1950 Arası Dönem.....	30
2.2.3. 1950-1980 Arası Dönem.....	32
2.2.4. 1980 Sonrası Dönem.....	33
2.2.5. Son Yıllarda Girişimcilik	34
2.2.6 Girişimcilikte Güncel Gelişmeler	35
2.3. Türkiye’de Girişimciliğin Gelişmesine Katkı Sağlayan Kuruluşlar.....	37
2.3.1. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği	37
2.3.2. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)	38
2.3.3.Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu.....	39
2.3.4. Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı	40
2.3.5. İŞKUR.....	41
2.3.6. ABİGEM (Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri).....	42
2.3.7. KAGİDER.....	43

III. BÖLÜM

3. GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE EĞİTİMİ.....	45
3.1. Kişilik Kavramı	44
3.2.Kişiliği Belirleyen Faktörler	45

3.3. Girişimci Kişilik Özellikleri	47
3.4. Girişimcilik Eğilimi	48
3.4.1. Girişimcilik Eğilimini Ölçmeye Dair Yapılan Çalışmalar ve Sonuçları....	50
3.5. Girişimcilik Eğitimleri.....	54
3.5.1. Girişimcilik Eğitimi Kavramı	54
3.5.1.1. İş Planı	56
3.5.2. Girişimcilik Eğitiminin Amacı.....	57
3.5.3. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi.....	58
3.5.4. Dünyada Girişimcilik Eğitimi	59

IV. BÖLÜM

4. ARAşTIRMANIN İÇERİĞİ: ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAşTIRMA	62
4.1 Araştırmanın önemi	62
4.2. Evren ve Örneklem	62
4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	63
4.4. Araştırmanın Yöntemi ve Verilerin Elde Edilmesi	63
4.5. Analiz ve Bulgular	64
4.5.1. Faktör Analizi.....	70
4.5.2. Hipotez testleri	74
4.5.3. Regresyon Analizi	80

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER..... 90

KAYNAKLAR

93

EKLER

102

EK-1: Veri toplama aracı

103

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Şirket bilgilerinin bir önceki yılla karşılaştırılması(TOBB,2015).....	36
Tablo 2.2: Çeşidine göre şirket sayılarının karşılaştırılması(TOBB,2015)	37
Tablo 2.3: Genel Destek Programı.....	39
Tablo 2.4: Yeni girişimci destek programı	39
Tablo 4.1: Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı	64
Tablo 4.2: Katılımcıların yaşa göre dağılımı	64
Tablo 4.3: Katılımcıların doğum yerine göre dağılımı	65
Tablo 4.4: Katılımcıların yaşadıkları yere göre dağılımı.....	65
Tablo 4.5: Katılımcıların yabancı dil bilgisine göre dağılımı.....	66
Tablo 4.6: Katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı.....	66
Tablo 4.7: Katılımcıların ailedeki sırasına göre dağılımı	66
Tablo 4.8: Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı.....	67
Tablo 4.9 : Katılımcıların annelerinin çalıştıkları alana göre dağılımı	67
Tablo 4.10 : Katılımcıların annelerinin çalıştığı pozisyona göre dağılımı	67
Tablo 4.11: Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı.....	68
Tablo 4.12: Katılımcıların babalarının çalışma alanına göre dağılımı	68
Tablo 4.13: Katılımcıların babalarının çalışma durumuna göre dağılımı.....	68
Tablo 4.14: Katılımcıların ailelerinin gelir durumuna göre dağılımı	69
Tablo 4.15: Katılımcıların verdikleri önem puanlarına göre dağılımı.....	69
Tablo 4.16: Katılımcıların kariyer hedeflerine göre dağılımı	70
Tablo 4.17: Kişilik özellikleri faktör analizi sonuçları.....	70
Tablo 4.18: Girişimcilik eğilimi ifadeleri faktör analizi sonuçları.....	71
Tablo 4.19 : Cinsiyet değişkenine göre istatistikî analiz sonuçları.....	75
Tablo 4.20: Ailede kendi işini kuran yakını olması durumuna göre istatistikî analiz sonuçları.....	77
Tablo 4.21: Girişimcilik dersi alma durumuna göre istatistikî analiz sonuçları	78
Tablo 4.22: Kişilerin kariyer hedeflerine göre varyans testi analiz sonuçları	79

Tablo 4.23: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kötümserlik” faktörüne göre regresyon analizi.....	81
Tablo 4.24: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kararlılık” faktörüne göre regresyon analizi.....	82
Tablo 4.25: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Yenilikçilik” faktörüne göre regresyon analizi.....	83
Tablo 4.26: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kendi işini kurma” faktörüne göre regresyon analizi.....	84
Tablo 4.27: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Aile desteğini almak” faktörüne göre regresyon analizi	86
Tablo 4.28: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “İyimserlik” faktörüne göre regresyon analizi.....	87
Tablo 4.29: 1. ve 4. sınıflar arasında girişimcilik eğiliminin incelenmesi.....	88

ŞEKİL VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekil 1.1 : Girişimci kişiliğe etki eden faktörler.....20

Grafik 4.1: Kişilerin girişimcilik dersi alma durumuna göre kariyer tercihleri.....69

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABİGEM	: Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi
AİBÜ	: Abant İzzet Baysal Üniversitesi
çev.	: Çeviren
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KAGİDER	: Türkiye Kadın Girişimciler Derneği
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Örn	: Örneğin
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOSYÖV	: Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri

GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkeler için önemli bir konu olan girişimcilik sağladığı istihdam olanaklarıyla, giderek önemini artırmaktadır. Ülke içinde ve dışında rekabetin yoğunlaşması ve teknolojik olanakların gelişmesiyle girişimciler daha fazla çaba göstermeye başlamışlardır. Girişimcilik gelişmemiş ülkeler için emeklemenin, gelişmekte olan ülkeler için koşmanın, gelişmiş ülkeler için ise refahın bir göstergesi hükmündedir. Genel anlamda sürekli olarak sanayiye kaynak sağlayan ve yenilik düşüncesini geliştiren girişimciler, ekonomik yapının gelişmesi ve çeşitlendirilmesinde önemli bir etkiye sahiptirler. Hatta kalkınmanın yapı taşı sayılırlar.

Girişimcilik kavramı çok yönlü ve karışık bir kavramdır. Hala günümüzde net bir açıklaması bulunamamıştır. Bazıları ekonomik ve sosyal yönüyle ilgilenirken, bazıları ise kişilik olarak inceleme yoluna gitmişlerdir. Bununla beraber girişimcilik literatüründe birçok araştırmacı girişimcilik eğilimine yönelmektedir. Girişimcilik eğilimi ile ilgili araştırmalarda da çoğunlukla kişilik faktörleriyle girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi açıklanmaya çalışılmaktadır. Girişimcilik eğilimini etkileyen bireysel nitelikler, çevre etmenleri ve demografik özellikler öğrencilerin de girişimcilik eğilimlerine etki eden özellikler olmaktadır.

Çalışmanın temel amacı iş hayatına en yakın bölüm olan İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri tespit etmek ve öğrencilerin demografik özellikleri hakkında bilgi vermektir. Çalışmada Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde okuyan 383 öğrenci üzerinde kolayda örnekleme yöntemiyle anket çalışması yapılmıştır. Öğrencilere anket hakkında bilgi verilerek kağıtlar dağıtılmış ve 15 dk. sonra geri toplanmıştır. Anket bulguları SPSS istatistik yöntemiyle ölçülmüştür.

Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde girişimcilikle ilgili kavramlar, girişimcilikle ilgili temel özellikler, girişimciliğe etki eden faktörler, girişimciliğin fonksiyonları, girişimcilerin sorunları, başarısızlık nedenleri ve cinsiyet farklılıkları ile girişimcilik türlerine yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde girişimciliğin gelişimi, günümüzde girişimciliğin durumu ve bu durumuna neden olan faktörler bağlamında girişimciliği destekleyen kuruluşlar anlatılmıştır. Üçüncü bölümde girişimcilik eğilimi ve kişilik kavramlarından bahsedilmiş, girişimcilik eğitime yönelik bilgiler verilmiş ve eğilimle ilgili örnek çalışmalardan bahsedilmiştir. Dördüncü bölüm ise uygulama bölümüdür.

Bu çalışma sayesinde girişimcilik konusundaki anlam karmaşasının azalması düşünülmektedir. Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde bir çalışma yapılarak, girişimcilerin sorunlarına ışık tutulup çözümler sunulmuştur ki gençler arasında girişimcilik düşüncesi daha fazla nasıl gelişebilir sorusuna cevap olsun.

I. BÖLÜM

1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAM VE TANIMLARI

Girişimcilik tanımları yıllardır çok çeşitli şekillerde yapılmış olup bu bölümde değişik tanımlardan bahsedilecek ve girişimcilikle bağlantılı olan konulara yer verilecektir.

1.1. Girişim ve Girişimcilik Nedir?

Köken olarak Latince “intare” kelimesinden türeyen “girişimci” kavramı, İngilizcede “enter (giriş)” ve “pre (ilk)” kelimelerinin birleşiminden oluşmakta ve “entrepreneur” yani ilk girişen, başlayan anlamına gelmektedir (Başer ve Büber 2012: 137). Girişim, pazardaki ihtiyaçları sürekli karşılamak üzere, mal ve hizmetleri ortaya koymak ve sahibine getiri sağlamak amacını güden bir faaliyettir (Kızılgöl ve İşgüden 2008: 258).

Girişim ve girişimcilik konusundan bahsedildiğinde birçok tanım ortaya çıkmaktadır. Girişimcilik tanımlarında yeni bir şeyler ortaya çıkarma (innovation) çabası ve riski üstlenme durumlarının sürekli üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, girişimciliğin fırsatları değerlendirme, bireysel yarar –kar isteği, yönetme yeteneği, değer ve strateji oluşturma, vb. faktörlerle biçimlendiği söylenebilir (Kınay 2006: 4). Girişimciliğin ana işlevi, yeniliklere fırsat tanımak ve yaşadığı topluma öncelik vermek şartıyla ekonomik olarak bir hareketlenme sağlamaktır (Kızılgöl ve İşgüden 2008: 3). Girişimcilik konusunda şu özelliklerden bahsedilebilir:

- Asıl amaç, fayda ve kar sağlamaktır.

- Kişiyeye sağladığı yararlar yanında toplumda istihdam olanakları meydana getirir.
- Tüzel kişiliğe sahip olması nedeniyle farklı haklara haizdir.
- Yeni mal ve hizmetlerin ortaya çıkmasını sağlar.

Girişimci tanımı da tıpkı girişimcilik gibi geniş bir yelpaze aralığındadır. Klasik anlamda girişimci kar elde etmeye odaklanan ve bunun için de kendi işini kurarak ve belli üretim faktörlerini kullanarak risk alan ve üretim yapan kişidir.

Girişimcilik dendiğinde akla ilk gelen isim olan Schumpeter'e göre girişimci, piyasaya yeniliği getirirken eskiyi ortadan kaldıran bireyler ve kuruluşlardır (Cin ve Günay 2013: 8). Schumpeter girişimcinin zenginliği hedeflemeyen ancak toplumdaki saygınlığını artırmayı ve başarılı olmayı amaçlayan kişi olduğunu söylemiştir. Girişimci, fayda sağlamayı düşünmez ve enerjisi yüksektir (Amatori 2005:4). Akademik olarak girişimciliği ilk kez inceleyen Jean Baptiste Say bu kavramı enteprendre olarak literatüre eklemiştir. Türkçe anlamı organizatör, müteahhit ve müteşebbis olarak geçmektedir (Taşkın 2014: 26). Zimmerman ve Scarborough girişimciyi risk altında büyümeye ve gelir elde etmeye çalışan, gereken kaynağı sağlayarak yeni bir iş veya ticari kuruluş ortaya çıkaran kişi olarak tanımlarken; Say girişimciyi istekli, başarılı ve tecrübesizliğini örterek kar sağlayan kişi olarak açıklamaktadır (Cin ve Günay 2013: 8). Hisrich ve Peters ise girişimci tanımını; emek, hammadde ve diğer varlıkları daha değerli hale getirecek şekilde bütünleştiren insan olarak tanımlamıştır (Uluköy, vd. 2013: 82). Zaman geçtikçe girişimci tanımlarında da güncel gelişmelerin etkisi görülmüş ve bu kavramın içeriği zenginleşmiştir.

Girişimci her zaman durumunu iyileştirmek için fırsat kollayan kişi (Ören ve Biçkes 2011: 5) olarak tanımlanmasının yanı sıra genellikle bilinmeyene ilgi duyan, geleceği sorgulayan, ihtimallerden olanaklar çıkaran ve anlaşmazlıkların üstesinden gelebilen kişi (Karagöz 2009: 33) olarak da tanımlanmaktadır. Girişimci kendinde var olan özellikler neticesinde yaşayış ve fikir yürütme açısından başkalarından farklıdır ve farklı olmasındaki en büyük etken risk alabilme cesaretinin olmasıdır.

Girişim faaliyeti girişimcilerin bir yeniliği ortaya çıkarmasını engelleyen faktörleri saf dışı bırakarak, fırsatları değerlendirerek başlar. Girişimciliği gerçekleştirmek için fırsatların tanımlanması ve değerlendirilmesi, iş planının oluşturulması, kaynakların sağlanması ve işletmenin yönetilmesi gerekir. Girişimsel süreçte girişimcinin başarısı, girişim sürecinin her safhasının bir arada değerlendirmesiyle girişimcinin başarısı arasında ilişki bulunmaktadır (Berber 2000: 25). Girişimci, mal ve hizmet üretimini gerçekleştirmek için bazı kararlar alarak ve aldığı bu kararlar doğrultusunda mal ve hizmet üreten, bu üretimi yaparken kar ya da zarar riskini göz önünde bulunduran ve bunun sonucu olarak da kar ya da zarara katlanmak zorunda kalan kişidir (Sarıçay 2009: 93). Girişimciler dinamik, yenilikçi, çabuk karar verebilen, emek yoğun çalışan (Kılıç 2011: 113) örgütlenme becerisi olan, fırsatları sezebilen, finansmanı yönetebilen, pazarlama bilgisine sahip, ekonomik ve sosyal faydaları dengeleyen kişilerdir (Karadal 2014: 29).

Girişimcilik alanında yapılan tanımlamalar çok farklılık gösterse de önemi fark edilen konular girişimciliğin bir süreç olarak düşünülmesi ve irdelenmesidir. Bu demek oluyor ki; girişimcilikte yalnızca ortaya bir ürün çıkarmak şart değildir. Üretim yapmayan perakende, emlak, iletişim vb. gibi küçük veya büyük, kar amacı gütsen de gütmesen de her türlü işletmede girişimcilik görülebilir (Börü 2006: 3). Girişimciliğin öneminin artması, ekonomik ve sosyal ilerleme bakımından çok önem taşımaktadır. Girişimcilik faaliyetleri, durgun piyasaların hareketlenmesinde büyük rol oynamakta (örn. ABD) ve yeni iş fırsatlarının oluşmasına ve işsizlik gibi sorunların çözümüne etki etmektedir (Jack ve Anderson 1999: 119).

Girişimci ruhu olan kimselerin temel özellikleri başarıma isteklerinin yüksek olmasıdır. Genellikle monotonluktan hoşlanmazlar ve sürekli yenilik ihtiyacı hissederler. En önemli özellikleri ise risk almalarıdır. Risk aldıkları için yönetici kavramından uzaklaşırlar (Balaban ve Özdemir 2008: 136). Yüksek motivasyonları, kabiliyetleri, ısrarcı kişilikleri, enerjileri ve azimlerine ek olarak başarısızlık durumlarında pes etmezler ancak olumsuzluklar daima kafalarının bir köşelerinde yer almaktadır. Detaycı ve her zaman en iyiye ulaşma eğilimindedirler (Küçükaltan 2009: 22). Girişimcilerin bir vizyonları vardır. Eskide yaşamazlar, gelecekte beslenirler

(Gerber 2003: 24). Girişimci kişi, bir şey meydana getirme sũrecini değer veren, yeni şeyler yapabilmek için sorumluluk alan, yenilikçi ve yeniliğe hayran, herhangi bir problemle karşılaştığında özũm arayan ve bulan kişidir (Johnson 2001: 137). Girişimciler geleceğin dũřũnũ kuranların içinde bulundukları ruh halidir.

Girişimcinin temel özelliklerini maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz (Üzũlmez 2008: 24):

- Amacı kar elde etmektir
- Hem alışan hem patrondur
- Belirli bir seviyede bilgisi ve tecrũbesi olmalıdır
- Tũm işlerde sorumluluk hissetmelidir
- Hangi alanda ne yapacağı konusunda planlı olmalıdır
- İkna edici ve entelektũel olmalıdır
- Avantajlardan faydalanırken zorluklara hazırlıklı olmalıdır.

Johnson girişimcilerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır (Johnson 2001: 137):

- Rekabet edebilmek ve hedeflere ulaşabilmek için motivasyonu olan,
- Sorumluluk üstlenebilen,
- Kararlarında bağımsız olan,
- Yeni şeylere açık olan,
- Belirsizliğe toleranslı olan,
- Problem çözebilen ve karar verebilen,
- Fırsatları değerlendirebilen,
- Tercihlerinin sonuçlarını fark edebilen,
- Yönetim becerisine sahip olan ve riski kontrol edebilen,
- Kararlı ve ısrarcı.

1.1.2. Girişimciliğin Fonksiyonları ve İzleyecekleri Temel Adımlar

Girişimci her anlamda yeniliğin öncüsũdür ve yeniliklerin devam etmesi de onun dũřũnceleri ile gerçekleşebilir. Bu dũřũnce biçimlerini yönlendiren girişimcilik kũltürünün oluşmasında kişilerin, bu işe başlamadan önceki faaliyetleri ve eğitim

seviyeleri gibi sosyo-ekonomik özellikleri ile kişisel nitelik ve davranış şekilleri etkili olacaktır (Karagöz 2009: 41). Girişimciliğin temelinde yenilikçilik vardır. Sürekli yenilik yapma isteği girişimcinin özünde mevcuttur (Güney 2008: 72). Toplumda girişimci bireylerin sorumlulukları, girişimcilik fonksiyonları olarak adlandırılır (Tutar 2013: 30). Bu fonksiyonlar şu şekilde sıralanabilir (Tekin 2014: 11-12):

- Bir iş fikriyle firma kurarak bu alanda ticari faaliyette bulunmak
- Yalnızca girişimcilerin farkına varabildiği fırsatlardan yararlanmak
- Yeni bir pazar ortaya çıkarmak
- Yeni teknolojileri kullanarak mal ve hizmet sağlamak
- Doğal kaynakların (güneş, rüzgar vb.) kullanılmasını sağlayarak insanların daha ekonomik ve sağlıklı hizmet almasını sağlamak
- İş yaşamında gelişimi sağlamak
- İstihdam sağlayarak işsizliğin azalmasına katkıda bulunmak
- Ekonomik gelişme ve kalkınmaya destek olmak

Girişimci mutlaka para kazanma arzusunda olmamalıdır. Bu bağlamda elde edilen gelir, nasıl elde edildiğine bakılmadan başarı ölçütü olarak görülmemelidir. Başarılı girişimci başka kurum ya da kişilere ait kaynakları zorlanmadan elde eden değil, ekonomik değerleri ortaya çıkararak gelir elde eden kişidir (Tutar 2013: 31). Girişimcilerin ticari faaliyetlerine başlamadan önce yapması gereken bazı aşamalar bulunmaktadır. Şu şekilde sıralanabilir (Tekin 2014: 52):

- Kendi işini kurmak için istek ve motivasyonun olması
- İş fikri
- Prosedürleri tamamlamak için yapılacaklar listesi
- İş fikri analizi, değerlendirmesi ve karşılaştırılması
- Saha araştırması, finansal araştırma ve yapılabilirlik araştırması
- İş planı hazırlanması
- İşin kurulması

Sadece girişimcilerin değil tüm bireylerin ticari bir işlem yapabilmesi ve verim alabilmesi için işlerini sevmeli ve morallerini yüksek tutarak sürekli yeniliği düşünmeleri gerekmektedir. Amaca uygun, gerekli ayarlamaları ve kontrolleri yapılan

bir iş planına uyularak sürdürülen işlemlerin başarısız olma olasılığı düşüktür. Kuruluş aşamasında gerekli yasal prosedürlerin tamamlanması sırasında karışıklık olması sık rastlanan bir durumdur. Hem bu işlemlerin eksiksiz tamamlanması hem de alınacak ekipmanların düzenli olarak tamamlanması için bir yapılacaklar programı hazırlamak doğru olacaktır. İş fikrinin analizini yapmak ve diğer iş fikirleriyle karşılaştırmak, işin artı ve eksi yönlerini görmek açısından bir fikir sahibi olabilme imkanı sağlar. Saha, finans ve yapılabirlik araştırmaları ise işin geleceğini sezebilmek açısından girişimciyi yönlendirir.

Yeni kurulan işletmeler için olmazsa olmaz denilebilecek bir konu da iş planıdır. Tüm safhaların ayrıntılı olarak belirlendiği iyi bir iş planından sonra işin kurulması aşamasına geçilir.

1.1.3. Karar Verme Aşamaları

Girişimci karar verme aşamasında öncelikle içinde bulunduğu durumu analiz etmelidir. Verilecek kararın neden ve sonuçları düşünülmeli, geçmişte verilen kararlar göz önüne alınarak bir çıkarım yapılmalıdır.

Karar verme, temel açıdan incelendiğinde bir problemi çözüme kavuşturma amacı taşır. Bu nedenle problemle ilgili her şeyi bilmek gerekir. Sorunun tam olarak belirlenip tanımlanması safhasında, olumsuz durumlara sebebiyet veren sorunun kökeninde yatan neden ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Esas problemi tanımlamada zorluk çeken bireyler, genellikle hata yapmaya yatkındırlar. Bu yüzden gerçek sorunun kökenine inmek önemli hale gelmektedir (Özkara 2010: 49).

Yönetim, her yeni duruma göre işletme için yeni kararlar almayı gerektirmektedir. Yöneticiler denetleyemedikleri şartların zaman içindeki değişmelerini tahmin ederek denetleyebildikleri şartları bunlara göre değiştirir ve bir sonuca varmak isterler. Karar almanın iki büyük boyutu vardır:

- Tahmin
- Planlama

İşletmenin, elinin altındaki her imkânı değişik ihtimallere yönelik tahminlere göre tasarlayıp planlaması gerekir. Doğru ve sağlıklı kararlar alabilmek için, işletmenin iç ve dış şartlarına ilişkin yeterli bilgilerin toplanması, değerlendirilmesi, söz konusu bilgilere dayanarak tahminlerin yapılması ve tercihlerin geliştirilmesi ön koşuldur. Bu koşul yerine getirildikten sonra, geliştirilen tercihler birbiri ile karşılaştırılır. İşletmenin amacı bakımından en faydalı olan tercih bulunur. Söz konusu en iyi tercihin seçilmesi ile karar alınmış olur. Bir sorunun çözümüne ilişkin ne kadar çok tercih geliştirilir ise, alınan karar da o kadar sağlıklı olur. Bir kararın çok kişi tarafından alınması her zaman tek kişi tarafından alınmasından daha faydalıdır ve çok sayıda kişi tarafından bütün boyutları ile tartışılması en etkin çözümleri mümkün kılar. Her bireyin üretici, yapıcı gücünden, bilgi ve tecrübeden faydalanılarak en etkin karar alınır (http://www.bilk.a.org.tr/karar-verme-problem-cozme_6811.html, 16 Aralık 2015'te erişildi).

Karar verme süreci 3 aşamada şu şekilde belirlenebilir. Belirlilik durumunda; koşullar, değişkenler ve amaçlar belirlenmiştir. Seçilecek alternatifin potansiyel sonuçları bilinmektedir. Risk durumunda, hedefler açıktır ve doğru bilgiye ulaşma olasılığı vardır. Ancak; iki veya daha çok gerçekleşme olanağı olan durumlardan hangisinin ortaya çıkacağı hakkında matematiksel olasılıkları bilmek veya tahmin etmek gerekmektedir. Belirsizlik durumunda, amaçların tam olarak ortaya konabilmesine rağmen; alternatifler ve alternatiflerin sonuçları ile ilgili bilgi yetersizdir. Karar vericiler, matematiksel olasılıkları öğrenememekte, ancak bireysel tahminlerde bulunabilmektedir (Sağır 2006: 17-18).

Kararlar mümkün olan en alt düzeyde alınmalı ve otorite alanını genişleterek insanlara sorumluluk verilmelidir. İşletmede çalışanlar yeteneklerini ortaya koydukça onların karar verme yetkileri artırılmalıdır. Pek çok karar yanlış olduğundan değil, onu veren insanın kararına yeterli derecede bağlı olmamasından dolayı başarısızlıkla sonuçlanır.

1.1.4. Girişimci ve Risk Kavramları

Risk kavramı işletmenin faaliyetlerinden dolayı ortaya çıkan kazanç ya da zarar durumudur. Gider tutarının bilinmediği yeni bir pazara girme ve bundan doğacak masraflar için yüklü borçlar altına girmek gibi zorlayıcı işlerin altına girmektir (Kayhan 2005: 16). Hwang ve Akdede (2006) yapmış oldukları çalışmalarında risk almama oranının arttıa büyüme oranının azaldığını saptamışlardır.

Risk alma, olayların meydana gelme ihtimallerini düşünmeden ve seçenekler arasından eleme yapmadan şuursuzca riski slenmek anlamına gelmemektedir. Tam tersine risk, olası karın en yüksek olacağını ummak ve sağduyulu karar vererek girişimi gerçekleştirmektedir (Kınay 2006: 12). Risk alma işleminin belirleyicileri; fırsat boyutu, gerçek ve fark edilen değer, girişimcinin bireysel yetenekleri ve hedefleri ile uyumluluk ve rekabet faktörlerinin ayrı olmasıdır. Girişimci risk alırken teknolojik gelişme, pazarın yapısal özelliği, kamudaki düzenlemeler ve rekabetin çeşidi gibi başlıklara zen göstermelidir (Türkmen 2007: 25). Risk alma başarının teşviki ile de ilişkilidir (Uluköy, vd. 2013: 82). Başarma motivasyonu, en sonunda başarılı olacaklarını bilen girişimcilerin daha kolay risk almasını sağlar.

Girişimciler, diğer insanlarla karşılaştırıldığında daha çok risk almaya heveslidirler. Öyle ki, risk alma girişimci için bir ön şart olarak görülmektedir (Uluköy, vd. 2013: 82). Girişimcinin hareketleri risk almaya yatkınlığının bir göstergesidir. Birçok araştırma ve analiz ile insan ve insanın içinde bulunduğu topluluk anlaşılmaya çalışılmaktadır. Girişimci bir bireydir ve bireyin anlaşılması firmanın hedefe ulaşabilmesi açısından önem arz etmektedir (Cansız 2007: 23-24). Girişimcilerin ilerinde bulunan yetenekleri, onları başkalarından ayrı bir statüye sokmaktadır. Girişimcilerin bir yere veya bir kişiye bağlı olmadan faaliyetlerini yürütme işteği, risk almaktan kaçınmama özellikleriyle birleşerek onları diğer bireylerden farklılaştırmaktadırlar.

Girişimciler faaliyetlerini yürütürken yönetimle alakalı işleri bizzat sürdürmek istemekte, riski tamamen üzerinde toplayarak kendisini olayların merkezinde görmek

istemekte ve genellikle alacağı kararlarda şans, talih vb. gibi dışsal etkenlerden çok, içsel etkenlerle ilerleyebileceklerini düşünmektedirler (Tağraf ve Halis 2008: 93-94). Girişimcilerin risk alarak yönetimi de idare etmelerinde bazı becerilere sahip olmaları işlerini kolaylaştırır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Kınay 2006: 10-11):

- Yenilikçilik
- Belirsizliğe katlanma
- Liderlik özellikleri
- İleri görüşlülük
- Organizasyon ve planlama
- Problem Çözme

Girişimci bu konudaki becerilerini teknik ve kavramsal açıdan inceleyebiliriz. Teknik açıdan işlerin profesyonel olarak yönetilmesi, kavramsal açıdan örgütün bütün etmenlerini (mali, fiziksel vb.) görebilme diye açıklanabilir. Ayrıca girişimciler; organize edebilen, risk alabilen, özgün, özgüvenli, zengin kişilikli, azimli, vizyon sahibi, öncü ve rekabetçi düşünebilen bireylerdir (Tutar 2013: 23-25).

1.1.5. Girişimci Kavramının Diğer Kavramlarla İlişkisi

Girişimci kavramına benzer olarak yönetici ve liderler de işletmeler, piyasalar ve ticari faaliyetler açısından önem arz etmektedir. Bu bölümde daha önce tanımlı yapılan girişimciye ek olarak yönetici ve lider tanımları yapılmış ve zihinlerde farklılığın ortaya çıkması sağlanmaya çalışılmıştır.

1.1.5.1. Yönetici

Yönetici; bir işletmede çalışan, işletmenin kârıyla bağlantısı olmayan ve maaş karşılığı hizmet veren kişidir.

Yönetici ile girişimci arasındaki fark, riskten bağımsız olması, yani kâr veya zararın tarafı olmamasıdır. Yönetici çalışmasının karşılığı olarak maaş veya prim alarak işletmenin belirlediği hedeflere ulaşmak için uğraş verir. Yönetici, işletme çalışanlarının

işlerini organize eder ve denetimini sağlar. Görevi sadece işin yapılmasını emretmek değil, görevli personele işlerini öğretmek onları uzmanlaştırmak ve teşvik etmektir. Yönetimindeki personele neyi, nasıl ve kiminle yapacağını, yetki ve sorumluluklarının içeriğini açık ve kesin bir şekilde bildirir (Yıldız 2007: 5). Yönetici, işlerin uygulanmasını sağlarken sürekli durum analizi yapan, azimli, finansal ve teknik bilgiye sahip, iletişim gücü yüksek bir kişi olmalıdır (Cabar 2006: 6). Yönetici özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Düzeni devam ettirir.
- Sistem odaklıdır.
- Kısa dönemli düşünür.
- Mevcut durumu kabul eder.
- Kontrolü amaçlar.
- İş doğru yapmaya çalışır (Aykan 2002: 61).

1.1.5.2. Lider

Liderlik; belli şartlarda kişi veya kişilerin faaliyetlerini etkileme ve yönlendirme olarak tanımlanabilir. Yani tam anlamıyla bir etkileme sanatıdır (Cabar 2006: 7). Tanımdan çıkarılacağı üzere, lider diğer insanları bir hedefe ulaşmak için yönlendiren kişidir. Liderlik oluşumunda, yöneticiliğin tersine resmî bir yetkiye ihtiyaç yoktur. Herhangi bir yetkisi olmamasına rağmen büyük kitleleri ardından sürükleyen liderler mevcuttur. Ancak resmi yetkisi olup da bundan yararlanamayarak tek bir kişiyi bile etkileyemeyen yöneticiler de olabilir (Türkmen 2007: 9). Lider özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Farklılık düşünür.
- Birey odaklıdır.
- Uzun dönemli düşünür.
- Mevcut durumu sorgular.
- Güveni amaçlar.
- Doğru işi yapmaya çalışır (Aykan 2002: 61).

1.1.6. Girişimcilik Biçimleri

Sürekli gelişen dünyamızda, her şeyin değiştiği gibi, girişimcilik de değişmiş, gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Literatürde öne çıkan bazı girişimcilik türleri şu şekilde açıklanabilir:

İç girişimcilik: Kurum içinde girişimcilik ruhunu taşıyan, yeniliğe açık, fikirlerini çalıştığı kurumun yararına kullanabilen, sürekli ileriye düşünen, kar ve hırs odaklı hareketler geliştirebilmektir (Kayhan 2005: 11). İç girişimcilik işi vaktinde tamamlama, kaynak yönetebilme becerisi, farklılık, risk ve yenilik gibi kavramları içerir. Bu faktörler dolayısıyla kurum içerisinde gelişme ve uyum sağlayarak değişimi yapılandırır (Cabar 2006: 20). İç girişimciliğin gelişmesi için olması gereken faktörler şöyle sıralanabilir (Yıldız 2007: 14-15):

- Farklı düşüncelerin desteklenmesi
- Deneme yapmaya olanak tanınması
- Başarısızlığın hoş görülmesi
- Fırsat parametrelerinden yoksunluk
- Kaynaklara ulaşılabilirlik
- Grup çalışması
- Uzun zaman ufku
- İsteğe bağlı programlar
- Verimli ödül sistemi
- Üst yönetimin desteği

Bir kurumdaki personelin risk alma, inovasyon isteği ve liderlik vasıfları ile girişimci ruhunu diğer personellere de aşılayarak çalıştığı kurumun pozitif yönlü çalışmasını sağlar (Müftüoğlu 2013: 13-14). Değişik hedefleri olan kuruluşlarla işbirliği durumu ve kurum dışında üretilen teknoloji ve üretilen ürünlerin aleyhindeki tavırlar dolayısıyla ürün çeşitliliğinin sağlanması güçtür. Kurumun kendi kendine dış dünyayla bağlantı kurması iç girişimcilik sayesinde olabilir (Cabar 2006: 20). İç girişimciler yeni fikirleri alıp kar edecek şekilde dönüşümünü yaparlar. Ürünün piyasada var olması için çalışırlar. İşletmeleri kâr ve büyüme açısından iyileştirme politikaları yürütürler.

Örgütsel dönüşüm içindeki çalışmalara liderlik ederler. İç girişimcilikte rakipleri takip etmek değil, yönlendirmek esastır. Bu gibi nedenlerle iç girişimcilik rekabet avantajı için önemli bir araçtır (Tutar 2013: 46).

İç girişimcilik kavramının hemen hemen 30 yıl kadar daha önemli olmayı sürdüreceği görülmektedir. Çünkü girişimcilik artık çok önemli bir meslek konumundadır. Ülkeler, insanlarını girişimci yapmaya uğraşmakta, girişimciliği daha değerli yapmaya çalışmaktadırlar (Müftüoğlu 2013: 13-14).

Fırsat girişimciliği: Mevcut ve potansiyel pazarda son gelişmelerle ortaya çıkan fırsatları görerek ve hissederek yapılan girişimciliktir (Tekin 2014: 3). Herhangi bir nedenden dolayı pazarda meydana gelen ekonomik sıkıntı durumunda oluşan fırsatların değerlendirilmesi söz konusudur. Bu değerlendirmeyi yapabilmek için yeterli bilgi, tecrübe ve beceri sahibi olunması gerekir.

Fırsat girişimcisi, gelecekteki süreçler için tahminlerde bulunarak, gelir getireceğini düşündüğü sahalara yatırım yapan kişidir. Başka bir deyişle girişimci muhtemel fırsatları takip eder ve para kazanacağı alanlara yatırımlar yapar. Bir mal ya da hizmetin piyasaya verimli şekilde arz edilememesi ya da piyasada bulunmaması ya da var olan firmaların kalitesiz hizmet üretmeleri, girişimciler için bir fırsat olarak varsayılmaktadır (Tek 2008: 13). Örnek olarak bir bölgeye üniversite kurulacağını öğrenen girişimci, o bölgeye yatırım yapmayı düşünerek özel yurt, lokanta, kırtasiye veya kafe gibi işletmeler kurabilir. Daha geniş çerçevede düşünülürse, Google internetin bu kadar yaygın olacağını tahmin ederek yatırım yapmış ve fırsat girişimciliğine en büyük örnek olmuş olabilir.

Ekonomisi iyi durumda olan batı ülkelerinde girişimciler firmanın sahibi olmasalar bile belirli kriterlerde değişimin farkına varan kişiler olmaktadır. Yeniliklere kendileri neden olmamalarına rağmen devamlı gelişmeleri takip ederek fırsatları yakalar ve değerlendirirler. Aynı zamanda riskler üstlenirler (Tek 2008: 13).

Sosyal girişimcilik: Sürdürülebilirlik ve büyümeyi hedef alarak toplumun ekonomik yapısından sağlık politikalarına, doğadan insan haklarına kadar çok sayıda konuda uzun dönemli projeler hazırlayıp sürdüren ve sosyal dönüşüme katkı sağlamayı amaçlayan girişimcilik türüdür. Kâra odaklanmadan âdil ticaret yoluyla insanların sosyal gelişmesini hızlandırmak, iş imkânı sağlamak ya da zorunlu tüketim maddelerini daha ucuza mâl etmek gibi faaliyetler yaparak toplumsal gelişmeye katkı sağlamaktadırlar. Asıl amaçları toplumsal problemlere çare bulmaktır (Tutar ve Altınkaynak 2014: 46). Sosyal girişimci, ticari girişimcide bulunan görüşlere ve kararlılığa sahiptir. Diğer taraftan hayatını sosyal tikanıkları gidermeye adanmıştır (Doğaner 2014: 63).

Sosyal girişimcilik, ayrıca birçok sektörde, sosyal ihtiyaçları karşılamak veya sosyal değer oluşturmak için fırsatların peşinden gidildiği, bu fırsatlardan yararlanmak için risk alındığı, eldeki kaynakların verimli şekilde kullanıldığı, yenilikçi bir süreç biçiminde de tanımlanmıştır. Genel olarak sosyal girişimler, olumlu sosyal değişimin ortaya çıkarılması ve sürdürülmesi ile sosyal, yapısal ve siyasal sistemdeki dengesizliği düzeltmeye yönelmektedirler (Doğan 2013: 33).

1.1.7. Girişimciliğin ve Girişimcilikte Finansmanın Önemi

Girişimcilik ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasında büyük bir rol oynamaktadır. Bilgiye dayalı emeğin fazlaştığı bilgi toplumuna geçme aşamasında girişimcilik büyük bir önem kazanmaya başlamıştır. Bu aşamada girişimciliğin önemi, yenilik yapma ve yönetsel faaliyetleri tamamlama olarak kendini göstermiştir. Sosyal değişimler ve küreselleşmenin etkisiyle hizmet sektörünün önem kazanması, doğrudan girişimciliğin de önem kazanmasına yol açmıştır. Ayrıca girişimcilik, ekonomik kriz ve işsizlik oranlarının yükselmesiyle daha da büyük bir önem kazanmıştır (Karakaş 2012: 38).

Girişimcilik ekonomik bir fonksiyon olmasından dolayı her ülke açısından küçümsenemeyecek bir öneme sahiptir. Girişimciliğin ekonomik refah düzeyinde oynadığı aktif rolü belirlemeye yönelik uygulanan çalışmalar, girişimci firmaların

yüksek katma değer, yeni iş olanakları ve büyümeye katkı sağladıklarını ortaya çıkarmaktadır (Çetinkaya Bozkurt 2011: 10). Ortaya çıkan bu faydalar neticesinde girişimcilerin toplumun ihtiyaçlarını yatırıma dökerek ekonomik refahı sağladığını söyleyebiliriz. İhtiyaçların yatırıma dönüşmesi konusu şu nedenlerden dolayı önemlidir (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 44):

- Milli gelirden yükselme,
- İşsizliğin en aza indirilmesi,
- Gelir dağılımında adaletin sağlanması,
- Endüstriyel faaliyetlerin yaygınlaştırılması,
- Dış ticaret açığının sıfırlanması,
- Yerli üretim malzemelerinin değerlendirilmesi

Günümüzde büyük kuruluşlardan çok yeni ve küçük işletmeler tarafından istihdam sağlanmakta ve bu durum günden güne artmaktadır. Girişimcilik konusunda yukarı doğru hareketlilik görülen toplumlarda, işsizlik oranlarında negatif hareketlilik oluşmaktadır (Güner 2010: 65). Bir ülkede girişimciliğin oluşması, o ülkenin sosyal ve siyasal yapısı ile ilişkilidir. Özgür, demokratik ve serbest piyasa modelini uygulayan ülkelerde girişimciliğe bağlı kalkınma daha etkili ve verimli olur. Hem ekonomik gelişmeyi hem de bireysel gelişmeyi hedef olarak belirlediği için günümüz gereksinimlerini karşılayan en iyi sistemdir (Aykan 2004: 14). Girişimcilerin ekonomik açıdan önemini ise şu şekilde sıralayabiliriz (Karakaş 2012: 39):

- İş fırsatlarını ortaya çıkarmak: Tam gün çalışmayacak kişilere yarı zamanlı iş olanakları sunmak, azınlıklara, işten çıkarılanlara, emekli olanlara ve mevsim işçilerine istihdam sağlamak.
- Yeni ürün ve hizmetler sunmak,
- Büyük işletmelerle ticari işbirliği yapmak,
- Rekabeti artırarak çeşitlilik ve kalite sağlamak.

Rekabetin çoğalması ve uluslararası bir düzeye gelmesi ve teknolojinin gelişmesi ekonomide farklılaşmayı zorunluluk haline getirmiş, girişimciliğe farklı bir boyut kazandırmıştır. Çünkü günümüzde meydana gelen değişimlerin, yeniliklerin, gelişimin özünün ve tetikleyicisinin girişimciler olduğu kabul edilmektedir (Özkul ve

Dulupçu 2007: 68). İşletme kurarak ticari hayata atılma kararı riskin çok olduğu bir dünyada farklı düşünmeyi ve belirsizliğe karşı ayakta durabilmeyi gerektiren bir karardır. Baş edilmesi gereken ilk sorun ise gerekli finansal kaynağın elde edilmesidir. İşletme yönetiminin tüm safhalarında maddi kaynağın bulunması esastır (Uluyol 2008: 45). Finans konusu işletme açısından temel fonksiyonlardan biri olarak değerlendirilebilir. Çünkü işletme kuruluşunda gereken ekipmanlar maddi olanaklarla sağlanır. İşletme için gereken ekipmanlar mevcut olsa bile bunları bir araya getirecek maddi kaynaklar bulunmazsa, ticari faaliyete başlanamaz (Tekin 2014: 276).

Girişimciliğin iki noktada birleştiğini varsaydığımızda, bu noktaların biri iş fikri ise diğeri de finans olacaktır. Yapılan araştırmalara göre bu iki faktör Türkiye'deki girişimcilerde aynı anda bulunmamaktadır. Yani iş fikri olan girişimciler finansmanı, finansmanı olan girişimciler bunu değerlendirecek iş fikrini ararlar. Bu iki konuda girişimciler için hayati önem taşımaktadır (Tutar 2013: 123). Son dönemlerde meydana gelen gelişmeler, finansman alanında da değişikliğe sebep olmuştur. Bunun sonucunda geleneksel anlayıştaki para temini, finansman konusunun yalnızca bir etmenini oluşturmaktadır. İşletmenin başarısı finans politikasının uygulanabilirliğine bağlıdır. Yönetimdeki hatalar, üretim ve pazarlamadaki eksiklikler finansman kararlarıyla düzeltilebilir (Güney 2008: 159).

1.1.8. Girişimcilerin Sorunları

Her meslek sahibinin olduğu gibi girişimcilerin de sorunları vardır. Girişimciler gerek kuruluş aşamasında gerekse ilerleyen dönemlerde aşılması güç zorluklarla karşılaşılabilirler. Bu zorlukları sosyal ve finansal açıdan inceleyebiliriz.

Girişimcilerin sosyal sorunlarından ilki; verdikleri kararların gerektiği ölçüde bilgiye dayanmamasıdır. Araştırmaya önem vererek, her türlü fuar ve sergi gibi eğitsel organizasyona katılarak kendini geliştiren girişimciler piyasa diline hâkim olur ve olaylara daha profesyonel yaklaşırlar. Ayrıca ikna kabiliyetleri ve iletişim potansiyellerinde artışa neden olur.

Bir başka problem ise bilgi akışıdır. Rakip işletmeler hakkında bilgi sahibi olmak için Türkiye İstatistik Kurumu'ndan, şirket bilançolarından ve yerel organizasyonlardan kaynak sağlanabilir (Güney ve Mutlu 2008: 86). Bunların dışında girişimciler için şu sorunlardan da bahsedilebilir (Tekin 2010: 13):

- Eğitim seviyelerinin düşük olması
- Yaptıkları iş dışında başka iş yapabilme potansiyellerinin olmaması
- Tecrübe eksikliği
- Araştırma yapmaktan yoksun olması
- İşini sevmediği halde yapmak zorunda olması
- Yöneticilik yeteneğinin olmaması
- Danışmanlık hizmetlerinden faydalanmaması

Bir şirketin finansman gereksinimini varlıklarının toplamı oluşturur. Bu ihtiyaç işletmenin dönemlerine bağlı olarak farklılık gösterir. Çalışma hayatında yeni olan bir işletme ile yıllarca faaliyet gösteren işletmelerin finans konusundaki gereklilikleri aynı olamaz. İşletmeler başlangıçta küçük ölçekle bir kaynakla faaliyete başlarlar ancak bu küçük miktar genellikle yetersiz olur. Özellikle küçük işletmeler kuruluş safhalarında yüksek maliyetlere maruz kaldıkları için küçük işletme sahibi girişimciler bu zaman zarfında büyük zorluklar çekerler. Dolayısıyla başarısızlık riskinin en fazla olduğu evre bu evredir (Uluyol 2008: 46). Girişimcilerin finansal sorunları şu şekilde sıralanabilir (Güney 2008: 26-27):

- Sağlanan kredi miktarının düşüklüğü
- Kaynak sağlamada teminat bulma zorluğu
- Tasarruf ve öz sermaye azlığı
- Vergi avantajı olmaması
- Faiz oranlarının yüksek oluşu
- Eksik rekabet şartları ve pazara giriş engelleri

1.1.9. Girişimcilikte Başarısızlığın Nedenleri

Girişimcilerin genellikle yaptıkları en büyük hata başarısızlığı düşünmemeleridir. Ayrıca özellikle başlangıç dönemindeki küçük hatalar veya

önemsenmeyen noktalar kısa bir süre sonra büyük problemler olarak girişimcilerin karşısına çıkabilmektedir (Başar vd. 2013: 88).

Yapılan çalışmalarda, küçük firmaların başarısızlık oranlarının büyük firmalara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Başarısızlıkta en önemli sebeplerden biri de finansman sorunlarıdır. Yapılacak işle ilgili bir yol haritası çizilerek ne kadarlık kaynak gerektiği belirlenmeli ve bu kaynağı elde etmek için yollar araştırılmalıdır. Diğer taraftan başka araştırmalar, girişimcilerin %57'sinin kuruluştan sonraki beş yılda başarısız olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden girişimciler açısından ilk beş yıl çok önemlidir (Karagöz 2009: 67). Girişimcilikte başarısızlık birçok nedene dayanmaktadır. Bu nedenler iç ve dış faktörler olarak sınıflandırılabilir. Girişimcinin kişiliğinde bulunan olumlu ve olumsuz özellikler iç faktörleri, girişimcinin kendisiyle ilgisi olmayan özellikler de dış faktörleri oluşturur.

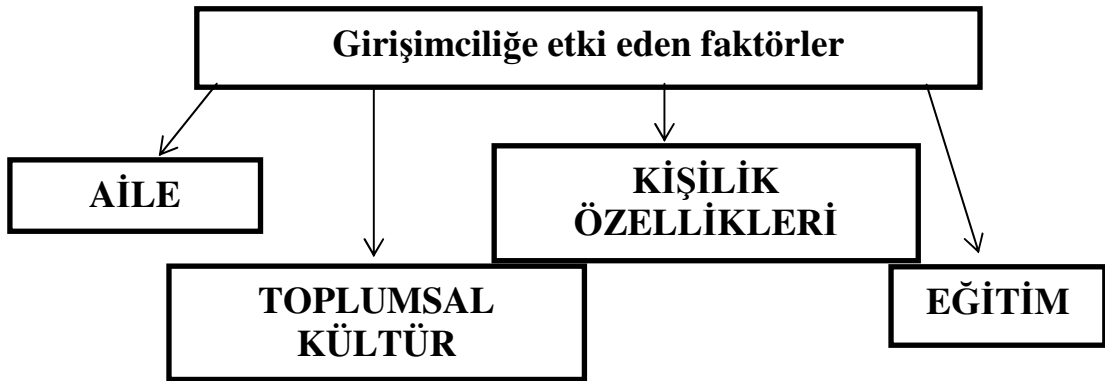
Girişimcide başarısızlığı etkileyen iç faktörler, yatırım ve işletim olmak üzere iki süreçte kendini gösterebilir. Yatırım sürecindeki başarısızlık genelde hangi işi kuracağı konusunda ya da ne kadar büyük bir işletme kurması konusunda ortaya çıkmakta ve iflasla sonuçlanabilecek zararlar doğurmaktadır (Kınay 2006: 79). Girişimci kararlı olarak tanımlanmasına rağmen, insan olma neticesinde bazen kararsız, bazen karamsar ve bazen de yanlış karar verebilir. Verdiği kararlar kendi başarısını etkilediğine ve kararları kendisi verdiğine göre bu da bir iç faktördür.

Girişimcinin iş fikri ne kadar iyi olursa olsun, yanlış sektörde yer alıyorsa yine başarısız olarak tanımlanır. Bunlara ek olarak işletmenin kuruluş yerinin seçilmesi ve maliyetlerinin iyi hesaplanması da çok büyük önem arz etmektedir. Faaliyet döneminde ise en büyük hatalar genellikle yanlış yönetimden kaynaklanmaktadır (Kınay 2006: 79). Bunların yanı sıra girişimcinin kendine hedef koymaması, doğru istihdam yerine tanıdıklara iş verilmesi, yapacakları hamlelerde cesaret gösterememesi, teknolojiye karşı mesafeli durmak, alınan kararları personelle paylaşmamak, müşteri kitlesini tanımamak ve sayısını artıramamak ve kontrolsüz büyüme çabaları göstermek girişimcilerin başarısız olmasına neden olan hatalardır (Başar vd. 2013: 88-90).

Girişimcilikte başarısızlığa neden olan faktörlerin bir bölümü de dış faktörlere bağlıdır. Bunlara örnek olarak kontrolsüz bir yönetim ve ekonomi, yüksek enflasyon ve reel faiz, sermaye, fon ve teknolojinin yetersiz oluşu gösterilebilir (Kınay 2006: 86). Öte yandan ülke içindeki herhangi bir kargaşa nedeniyle meydana gelebilecek ticari olumsuzluklar da girişimciden bağımsız faktörler olarak gösterilebilir. Dış faktörler girişimciler için, iç faktörlere oranla daha çok fark edilmektedir. Bunun nedeni, insanın kendi olumsuz özelliklerini kusur olarak görmemesidir. Kendi hatalarını dış faktörlere yüklemekte ve kendisini kandırmaktadır. Dış faktörler hangi konuda olursa olsun girişimcilere etkisi ekonomik anlamda olur. Siyasi veya askeri bir kriz meydana geldiğinde doğrudan döviz kurunda, faiz oranlarında veya ürün fiyatlarında hareketlilik ortaya çıkar. Ayrıca vergi zammı ya da ek vergi konulması da dış faktörlere bağlı olarak finansal problemlere neden olur ve beraberinde başarısızlığı getirir.

1.2. Girişimciliğe Etki Eden Faktörler

Girişimciliğe etki eden faktörler 4 başlıkta incelenecektir.

şekil 1.1: Girişimciliğe etki eden faktörler

1.2.1. Aile

Toplumun en temel ve en gerekli birimi olarak görülen aile, bireyde girişimcilik olgusunun oluşup oluşmayacağını belli olmasında da çok önemli bir yere sahiptir. Bu noktada aile fertlerinin birbirlerine nasıl davrandıkları belirgin etkiyi ortaya

çıkacaktır. Ailenin, çocuğunu yapacağı her iş için desteklemesi ve yanlış yapmasının önemsiz olduğuna inandırması, çocuğun risk alabilmede ne derece cesaretli olabileceğini belirler. Buna bağlı olarak sürekli eleştirilmesi ve korkutması da çocukta özgüven eksikliğine yol açar ve başarısızlık korkusunun gelişmesine neden olur.

Girişimcilik, ailenin tahsil durumu ve sosyo-ekonomik düzeyi ile de yakından ilişkilidir. Yapılan araştırmalarda kendi işiyle uğraşan birçok insanın, babalarının da aynı işi yapmış olduğu bilgisi elde edilmiştir. Anneleri eğitilmiş olan kişilerin okula devam etme oranları, anneleri eğitilmiş olmayanların iki katından fazladır. Bazı ülkelerde ise aradaki fark beş katına dek artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde temel eğitimi almayan çocukların 4/3'ünün annelerinin de hiçbir öğrenimi olmadığı bilgisine ulaşılmıştır (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 56). Literatürde yapılan incelemeler neticesinde birçok çalışmada çocuğun anne veya babasının çalıştığı iş kolu, o çocuğun ileride yapacağı iş için kurduğu hayalleri de etkilemektedir. Ailesinde kendi işini yapan çocuğun bir şekilde o işletmeye gitmesi kaçınılmaz bir durumdur. Bu süreçte çocuğa görev verilirse ve o da bu görevi yerine getirmenin hazzını yakalarsa ergenlik dönemlerine yaklaştığında aklının bir köşesinde kalan duyguları etki meydana getirecektir. Diğer taraftan ailesinin iş yerine gitmesi ve çalışması da nasıl para kazanıldığı bilinci oluşacak ve zaman zaman para miktarında görülebilecek muhtemel artış kendisinde güdülenmeye sebep olacaktır. Oysa ailesi kamu veya özel sektörde çalışan çocuklar paranın bu sektörlerde çalışarak kazanıldığını düşünecek ve kendi işini kurma durumundan habersiz olduğu için ileriye dönük hayallerinde ailesi gibi para kazanıp hayatını sürdürmek var olacaktır.

Bahsedilen bu nedenler aile içinde girişimci ruha sahip bir bireyin bulunması o ailede büyüyen çocuğun da girişimci olmasına etki edeceğini ispatlamaktadır (Çetinkaya Bozkurt 2011: 21).

1.2.2. Kişilik Özellikleri

Yaratılış gereği insanlar birbirlerinden farklıdırlar. Gerek çevreleri, gerek aileleri ve gerekse eğitimleri bakımından her birey farklı bir karaktere, farklı bir kişiliğe sahiptir.

Genellikle girişimcilik konusunun herhangi bir safhasında kendi yeteneklerine güvenen kişilerin, diğer girişimcileri tanımaları daha olasıdır. Ayrıca bu kişiler yeni fırsatları keşfetme konusunda daha etkindirler ve başarısız olma ihtimalini düşünerek risk almaması zor görülen bir durumdur (Gözek 2006: 42). Girişimcinin başarılı olabilmesi çaba, maddi varlık, istek, bilgi ve deneyim gibi etkenler ile bağlantılıdır. Girişimci kişilikler, başka birisinin otoritesini kabul etmekten ve bir şeye veya bir kuruma bağlanmaktan rahatsız olurlar. Durumlarından memnun olmadıkları için yeni alanlara açılma, maceracı tavırlar takınma ve şanslarını kontrol altına almaya yönelik davranışlar sergilerler (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 54). Girişimci, bulunduğu ortamda akla ilk gelen kişi olmaktan hoşlanır. Kararları kendi vermek ister ve işletmesi adeta kendi barınağı hükmündedir. Yabancılara otorite hakkı tanımak istemez ve işine karışılmasını sevmez.

Girişimciler, fırsatları değerlendirmekte oldukça iyilerdir. Bu yüzden girişimciler ve girişimci adayları, karşılarına çıkan iş fırsatlarını en iyi şekilde değerlendirebilmekte ve olumlu sonuçlar elde edebilmektedirler. Bu nedenle girişimcilerin esas özellikleri arasında hızlı ve girişken olmaları sayılabilir (Börü, 2006: 13). Kurulan işletmelerin başarısızlıkla karşı karşıya kalmalarının genel sebebi, girişimcilerin sahip olmaları gereken bireysel özelliklerinin olmamasıdır. Kendine güveni az, risk almaktan çekinen, yeniliklere uyum sağlayamayan ve gücü az olan bir kişinin başarı olasılığının çok yüksek olması beklenemez (Kinay 2006: 28). Girişimciliğin ülkelerin ekonomisi açısından önemi düşünüldüğünde, girişimcilikte başarıyı amaçlayan kişilik özelliklerini bireylere empoze etmek gerekliliği gün yüzüne çıkmaktadır.

1950’li yıllarda bazı araştırmacılar insanların girişimci olup olmayacağını belirlemek için kişilik özellikleri üzerinde çalışmaya başlamışlardır. Bireysel özellikler üzerinde yapılan bu araştırmaların etkisi ve başarılı girişimcilerin tecrübeleri 1980 ve

1990'lı yıllarda girişimcilerin özellikleri üzerine yapılan araştırmalarda belirleyici rol oynamıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında girişimciliğin, kişiliğin yanında, birçok faktörün etkileşiminden meydana gelen davranışsal bir süreç olduğu ve girişimci kişilerin farklı özelliklere sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Karakaş 2012: 59). Bir girişimcinin veya girişim faaliyetinin başarıya ulaşmasındaki temel faktörler, bireysel özelliklerle yakından ilgili olduğu kadar, sahip olunan bakış açılarıyla da yakından ilgilidir. Bunlar, girişimcinin veya girişimciliğin başlıca özelliklerini meydana getirmektedir (Doğan 2013: 88).

Bu durumlar incelendiğinde girişimcinin kişisel nitelikleri itibariyle, ortalama insandan farklı bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 54).

1.2.3. Eğitim

Eğitim; bireylerin hayatı boyunca süren, politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulunduran bir kavramdır. Kişilerin yaşadıkları toplumun standartlarını, inanışlarını ve yaşama tarzlarını kazanmasında etkili olan bütün sosyal süreçlerdir. Yaşanılan toplumda yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği ve çevrenin bilhassa okulun etkisinde yeterliliği ve gelişimini sağlayan sosyal bir tanımdır. Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlar. Bireyin davranışlarında istediği değişimi meydana getirmesini sağlar.

Eğitimin rolü kişilerde girişimciliğin gelişmesinde de etkilidir. Girişimci kişinin özelliklerinin genellikle doğuştan gelmemesi nedeniyle eğitim vasıtasıyla geliştirilerek kazanılabilir. Girişimcilik eğitimi, girişimciliğin bir kariyer olduğu konusunda kişileri etkileyerek kendi işlerini kurmada görüş ve becerileri sağlayabilir ve onları cesaretlendirebilir (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 58). Bireylere verilen eğitimlerle iyi bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini arttırmaları ve o zamana dek farkına varmadıkları hususlara duyarlılık göstermeleri sağlanabilir. Özellikle üniversitelerdeki eğitimin gençlere girişimcilik konusunda farklı bir bakış açısı getirmesi oldukça önemlidir (Çetinkaya Bozkurt 2011: 21). Eğitimdeki temel amaç bireyde var olan ancak ortaya çıkmamış özelliklerini ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte girişimcilerin yanlış

tarafa yönelmelerini önleyerek, üretim kaynaklarının (sermaye, emek, doğal kaynaklar) boş yere tüketilmesini engellemektir (Cansız 2007: 42).

Üniversitenin özellikle girişimciliğin gelişmesine yönelik eğitim vermesi küçümsenmeyecek bir öneme sahiptir. Bireylerin sosyal anlamda tam olarak gelişmesine olanak sağlayan bu kurumlar; ekonomi, iktisat, finans vb. konularda ne kadar yoğun eğitim verirse öğrencinin düşüncelerinin bir köşesinde bu bilgiler yer edecek, iş kurmayı para kazanmak için son çare olarak görse bile işini bilinçli ve özgüvenli bir şekilde kuracaktır. En değerli ve yönlendirilmeye açık dönemlerini üniversitede geçiren bireylere bu konuda eğitim verilmesi veya yönlendirilmesi, ülkenin gelecek dönemlerinde istihdam artışı ve ekonomik iyileşmesini sağlayacaktır.

1.2.4. Toplumsal Kültür

Kültür; toplumun ve insanların, biyolojik olarak değil de, sosyal olarak kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve maddi olmayan ürünler bütünü, sembolik ve öğrenilmiş ürünler ya da özellikler toplamıdır (<http://www.turkcebilgi.com/kultur>, 24 Ocak 2016'da erişildi). İnsanların yaptıkları her işte ve davranışta yaşadığı toplumdan bağımsız veya o topluma ters gelecek şekilde hareket etmesi beklenemez. Kişinin bir iş kurma durumunda da çevresinin fikirleri, inançları, örf ve adet, ahlak gibi faktörler kuracağı işin çeşidini, işletmesinin ismini ve kurulacağı yeri etkileyecektir.

Yaşanılan dünyada insanı en fazla etkileyen faktör, bireylerin içinde bulundukları toplumun sosyo-kültürel nitelikleridir. Her birey kendi kültüründen büyük ölçüde etkilenir. Kişiliğin oluşumunda, sosyo-kültürel çevre bireyi etkiler, şartlandırır ve öğrenme gerçekleşir. Kişi, toplum içinde başkalarıyla devamlı bir sosyal alışveriş ve etkileşim halindedir. İçinde yaşanılan her toplumun, kendine özgü bir yaşama biçimi vardır. Çocuk da doğal olarak bulunduğu toplumdan ve kültüründen etkilenir (Özkara 2010: 74).

Girişim faaliyetinin oluşmasında, kişisel, davranışsal ve de iktisadi motifler dışında, kâr dışı (non-profit) motiflere yapılan vurgular da bir o kadar yaygındır. Weber,

Schumpeter, Auster and Aldrich, Storey, Lyon, Werbner, Reynolds, Hofstede, vb. çok sayıda teorisyen, kâr dışı etkilerle girişimsel faaliyeti açıklamaya uğraşmışlardır. Bu yaklaşımlarda, din, statü, toplumsal yapı, tarihsel koşullar, cinsiyet, ırk, eğitim, grupsal ve çevresel özellikler üzerinde durmuşlardır. Girişimciliğe dair sosyolojik yaklaşımlar, girişimcilikle sosyal yapı veya sosyal etkenler arasındaki ilişkiyle ilgilenirler. Sosyal etkenler, pek çok davranış için motivasyonel bir etkiye bulunur. Weber'den bu yana pek çok sosyal bilimci başta din olmak üzere, pek çok sosyal etkenin ticari faaliyetin oluşmasına, girişken eylemlerin artmasına olanak sağladığı gerçeğinden yola çıkmışlardır (Aytaç 2006: 145).

Girişimci yerel, ulusal ve uluslararası çevreyle etkileşim içindedir. Belirli bir fırsata odaklanmış birey çevreden aldığı ve farkına vardığı olumlu etkileşimlerle girişimci kişiliğini geliştirebilir (Cansız 2007: 73). Kişilerin girişimci olmasına değer veren bir kültür, önem vermeyen kültürlerle göre girişimcilik için daha fazla ortam hazırlayacaktır. Bir toplum; kişinin kendi patronu olması, bireycilik, başarılı olmak ve para kazanmak gibi değerlere önem göstermiyorsa bu toplumda girişimcilik fazlasıyla desteklenmektedir. Bir toplumda güven düzeyinin yüksek olması o toplumdaki girişimcilik çabalarını arttırmaktadır. Toplumdaki güvenin yüksek olması girişimcilerin rahatlıkla diğer bireylerle iş birliği yapmalarını kolaylaştırmaktadır (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 57).

1.3. Cinsiyet Farklılıkları

Kadınların ve erkeklerin girişimcilik alanındaki altyapılarında benzer taraflar olmakla beraber, demografik nitelikleri, zaman kavramları, beceri seviyeleri ve mesleki tecrübelerinin farklılaştığı görülmektedir. Önemli motive edicileri ile ilgili olarak; kadın girişimciler aile baskısıyla girişimci hayatlarını dengelemesine izin veren ve esneklik sağlayan bir kariyeri seçmektedirler (Tek 2008: 26-27). Bu gibi durumlar kadınlar için önem arz etmekteyken, erkeklere göre önem seviyesi daha azdır. Evli ve bekar erkeklerin motive edicileri incelendiğinde aralarında fark görülmemektedir.

Türk kadını son yıllara kadar ev hanımı sıfatıyla veya var olan bir işletme bünyesinde çalışan olarak anılmaktaydı. Özellikle devlet desteklerinin kadınlara daha yüksek oranda katkı sağlamasıyla kadınlar da girişimcilik konusunda cesaret kazanmışlardır. İlk zamanlar kadınlara yönelik işlerde faaliyet göstermekteydiler ancak son zamanlarda gıda başta olmak üzere birçok alanda aktif konumdadırlar. İlerleyen süreçte sanayi alanlarında da faaliyetlerini ilerletmeleri şaşırtıcı olmamalıdır.

1.3.1. Kadın Girişimciler

Sosyal yaşamın gelişmesiyle kadınlar neredeyse tüm mesleklerde ve iş hayatının hemen hemen her alanında belirgin bir konuma ulaşmışlardır. Toplumda çok eski tarihlerden beri ev hanımı statüsünde olduğu kabul edilen kadınlar, bir zamanlar sadece erkeklerin çalıştığı işlerde onlarla karşı karşıya gelmektedirler. 2000’li yıllarda kadın yalnızca belli bir mesleğin uygulayıcısı ya da herhangi bir alanda kol gücü ile çalışan bir emekçi olarak değil bir girişimci olarak da kendini göstermektedir (Tek 2008: 19). Kadınların fırsatlara yenilikçi bir gözle bakmaları, iş hayatında hayat kalitesinden ziyade ekonominin yeni bir anlayışla gelişmesini de sağlamıştır. Buradan yola çıkarak kadınların yenilikçi taraflarının bulunduğu kanısına varılabilmektedir. Kadın girişimciler erkeklere göre yönetime daha farklı yaklaşmakta ve takım çalışması, kalite ve hiyerarşinin azaltılması konularına erkeklerden daha fazla önem vermektedirler (Erdoğan Morçin 2013: 169).

Kadınlar girişimciliğe ilk adımlarını mikro ve orta düzeyde işletmelerle atmakta ve faaliyetlerini genel olarak mikro işletmeler olarak da bilinen küçük işletmelerde gerçekleştirmektedirler. Bu işletmeler, beş kişiden az çalışanı olan iş yerleri şeklindedir. Kadınların faaliyet gösterdiği işyerleri bazen yaşadıkları konut da olabilmektedir. Kadın girişimcilerin işletmeleri genel olarak sermayelerinin az olması nedeniyle rahatlıkla kurulabilen aile işletmeleri olmaktadır. Mikro işletme sahipleri kadınlar aynı zamanda yönetici konumundadırlar ve her türlü karar verme yetkisine sahiptirler (Türkmen 2007: 15).

Türkiye’de kadın girişimciler, ticari faaliyetlerinin farklı aşamalarında birçok sorunla karşılaşmaktadır. Kuruluş aşamasında; kiralama, mal alma, acemilik, yalnızlık ve toplumun olumsuz tutumu, kuruluştan sonra maddi yetersizlikler, kalifiye eleman bulamama ve resmi kuruluşlarla ilişkiler konusunda tecrübesizlik, sosyal alanda; ataerkil yapı, buna bağlı olarak özgüven eksikliği ve ailesine vakit ayırması gerekliliği bu sorunlardan bazılarıdır (Erdoğan Morçin 2013: 172). Oransal olarak kadın girişimcilerin daha fazla tercih ettiği mikro işletmeler, girişimciliğin ilk yıllarında sağlam adımlar atmak açısından önemli bir yer teşkil etmektedir. Mikro işletmelerin ekonomik sistemde önemli bir yeri olduğu düşünülürse kadın girişimciliğin giderek yaygınlaşması ekonomik gelişme bakımından büyük önem taşımaktadır (Türkmen 2007: 15).

II. BÖLÜM

2. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Uzun yıllar boyunca girişimcilik faaliyetini sürdüren insanlığın, bugünkü durumuna nasıl geldiğini öğrenmek, girişimciliğin ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda çalışmanın bu bölümünde girişimciliğin tarihsel gelişimine ve güncel durumuna ışık tutulmaya çalışılacaktır.

2.1. Dünyadaki Gelişmeler

Girişimcilik bireylerin kendi çabaları ve mal varlığı ile iş yapması olarak bilinmekteydi. Adam Smith ve erken dönem İngiliz klasik iktisatçıları, iktisadi alanda girişimcilere önemsiz bir rol biçmişlerdir. Klasik iktisatçılar girişimciyi; “lider ya da yönetici” olarak değil sadece sermaye üreten bir birey olarak tanımlamışlardır (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 43). Endüstrileşmenin artması ile girişimcilik çok farklı özellikler kazanmıştır. Girişimciliğin özündeki bu farklılık girişimcinin sosyo-ekonomik değerini ve bunun sonucu olarak toplumdaki statüsünü de olumlu yönde etkilemiştir. Bu gelişmenin sonucu olarak genel iktisatta da girişimcilik bir üretim etkeni olarak görülmeye başlanmıştır (Türkmen 2007: 21).

19.yy'nin ilk yarısında görülmeye başlayan makineleşmeye, Amerika çok hızlı bir şekilde uyum sağlamış ve bu konuda Batı Avrupa'nın geride bırakmıştır. Bunun esas sebebi, Amerika'da o yıllarda yeterli işgücünün bulunmamasıdır. Hızlı sanayileşmenin yanında, Amerikalı tüketicilerin zanaata fazla önem vermemeleri ve yerli malların uygun fiyatlı ve kullanışlı olmasını arzulamaları girişimciliğin gelişimini oldukça

etkilemiştir (Karakaş 2012: 28). İlerleyen zamanlarda kitle üretim tekniklerinin gelişmesi ile bu durum farklı bir boyuta taşınmıştır.

20'inci yüzyıl başlarında Joseph Schumpeter adında Avusturyalı bir ekonomist, girişimciliğin ekonomik teorisinin temellerini atmıştır. Schumpeter'in başlattığı bu teori başlarda yeni bir ekonomik modelin parçası olarak benimsenmiştir ama bu uğurda Schumpeter de ondan sonra gelen ekonomistler de başarılı olamamışlardır. Bununla beraber, onun fikirleri hala günümüzün girişimcilik çalışmalarının temel kaynağıdır. Schumpeter'in çıkış noktası ekonominin bir sistem olduğu ancak değişimlerin neoklasiklerin söylediğinin aksine, dışsal değil içsel olduğudur. Bu değişimlerin oluşmasını sağlayan ise girişimcinin bizzat kendisidir (Yıldız 2007: 16).

2.2. Türkiye'deki Gelişmeler

Türkiye'deki girişimcilik faaliyetlerine bakılırsa Cumhuriyet öncesi dönem, 1923- 1950 arası dönem, 1950-1980 arası dönem ve 1980 sonrası dönem olarak dört bölüme ayrılabilir. Türk Girişimciliği incelendiğinde Cumhuriyet öncesi dönemde, Osmanlı İmparatorluğu ve Selçuklu Devletinden bahsedilebilir. O dönemlerde Ahilik Teşkilatı bulunmaktaydı (Türkmen 2007: 23).

2.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Bu dönem içerisinde girişimcilik konusuna toplumun sıcak bakmadığı görülmektedir. Osmanlı imparatorluğunda ilk akla gelen meslek askerlikti ve bu yüzden ticaret ve sanayiye gerekli önemi vermemişlerdir. Ayrıca tarıma dayalı bir sistem olduğundan girişimciliğin önünde büyük bir engel bulunmaktaydı (Aykan 2002: 18). Bunun yanında 2. Meşrutiyetin ilanı ile ülkede bir özgürlük hakim olmuş, ticari ve sanayi alanlarında hareketlenme olmuştur. Müslüman Türkler ancak bu dönemde ekonomik faaliyetlerle ilgilenebilmişlerdir. 1913'te sanayiye ön plana çıkarmak için 'Teşviki Sanayi Muvakkatı' çıkarılmış ve özel girişim aracılığıyla sanayileşmeyi sağlamak için çeşitli şekillerde teşvik politikaları uygulanmıştır (Aykan 2011: 66-67).

1915 yılında Osmanlı Devleti'nde yarısından fazlası İstanbul, geri kalan kısmı ise İzmir ve Bursa yakınlarında olmak üzere en az 10 işçi çalıştıran 264 firma vardı. 214 tanesi bir kişiye ait, 28 tanesi ise birden fazla ortakla yönetilmekteydi. 22 tane firma devlete ait ve genellikle tekstil alanında faaliyet gösteriyorlardı. Buradaki esas nokta; firmanın %19,6 yani 42 tanesinin Müslümanlara ait, 172 adet yani %80,4 oranındaki kısmının ise Müslüman olmayan azınlığa ait olmasıdır (Bayrakdar 2011: 250). Osmanlı'daki bu hareketlenme bile istenildiği şekilde etkili olamamıştır. Okulların açılması, Avrupa'ya öğrenci gönderimi gibi faaliyetler de amacına ulaşamamış, yapılan yatırımlarda Avrupa'nın maddi desteğine ihtiyaç duyulmuştur. Sermaye yabancılara ait olduğu için zamanla bu yatırımlar da onların kontrolüne girmiş ve Osmanlı Devleti'nin gelir kaynakları azalmıştır. Biriken borçlar da eklenince iktisadi bağımsızlık kaybedilmiştir (Karakaş 2012: 30).

2.2.1.1. Ahilik Teşkilatı

Selçuklu Devletinde milli ve manevi birliğin sağlanmasında, Osmanlı Devletinde kalifiye insan yetiştirilmesinde önemli bir yapılanma olan ahilik teşkilatı, kökleri 13. yüzyıla dayanan ve esnaf ve sanatkârların çalışma şekillerini düzenleyen bir kurumdur (Cabar 2006: 49). Ahiler farklı sanat kollarına ayrılırdı ve her sanat kolunun bir başkanı bulunmaktaydı. Başkanlara kadı tarafından yetki verilirdi ve ne yaptıkları kontrol edilirdi. Tanzimat Fermanı'na kadar ticari hayatı ve sanat hayatını düzenlemiş olan teşkilat, daha sonra yavaş yavaş gücünü yitirmeye başlamıştır.

Ahilik Teşkilatı'na dayalı Türk girişimciliği, Sanayi Devrimi ve sonrasında artan kitle üretimi ve sosyoekonomik gelişmelere uyum sağlamakta zorluk çekmiştir (Türkmen 2007: 22).

2.2.2. 1923-1950 Arası Dönem

Bu dönemde sanayileşme adına ilk adım İzmir İktisat Kongresidir. Kongrenin amacı özel sektöre öncelik tanınması ve özel sektörün yetersiz kaldığı yerlerde kamu

sektörünün faaliyet göstermesi olarak tanımlanmıştır (Türkmen 2007: 23). İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar şunlardır (<http://www.egitimsokagi.com>):

- Öncelikle ham maddesi yurt içinde yetişen ve yetiştirilebilen sanayi dalları kurulacak.
- Kısa sürede küçük işletme ve el tezgâhlarından büyük işletmelere geçilecek.
- Özel sektörün kuramadığı işletmeleri devlet kuracak
- Özel teşebbüse kredi sağlanacak bir banka kurulacak
- Dış rekabete dayanabilmek için sanayi bir bütün halinde kurulacak
- Yabancıların kurduğu tekellerden kaçınılacak
- Demiryolu inşaatı programa bağlanacak
- İşçi haklarını korumak amacıyla, kişilere sendika kurma hakkı tanınacak
- Vergi ve toprak reformu yapılacaktır

1929 yılında yaşanan Dünya Ekonomik Krizi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de etkisini göstermiş ve girişimcilik konusunun aksine devletin müdahalesinin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Dolayısıyla o yıllarda yeterli sayıda ve nitelikli girişimci bulunmamaktadır (Türkmen 2007: 23). 1930'lardan sonra ekonomiyi hareketlendirmek adına sanayi kurma ve tarımı ilerletme çabaları kendini göstermiştir. Özel girişimcilik desteği artırılmaya çalışılmış ve günümüzde de faaliyetine devam eden işletmelerin kurulması sağlanmıştır (Aykan 2002 : 20-21).

1932 yılından sonra devlet başarılı bir sanayileşme politikası uygulamıştır. Türkiye II. Dünya Savaşı'na katılmamıştır ancak muhtemel bir savaş tehlikesine karşı önlem amacıyla genç nüfus askere alınmış ve bu durum üretimde geri kalmaya yol açmıştır. Bu nedenle, savaştan önce hazırlıkları başlayan plânlı kalkınma ve sanayileşme hareketleri, bütçe gelirlerinden büyük bir kısmın savunmaya aktarılmasıyla geçici olarak askıya alınmıştır. Üretimin düşmesiyle beraber, artan para arzı enflasyonu ortaya çıkarmıştır. Savaş yılları boyunca ihracatta fazlalık ortaya çıkmış ve Türkiye yüklü döviz ve altın birikimiyle 1940'ların ikinci yarısına girmiştir. Sonuç olarak Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki toparlanma dönemi ve nüfus hareketleri gibi etmenler ile II. Dünya Savaşı'nın etkisi sebebiyle sanayileşmede gereken gelişme sağlanamamıştır (Doğan 2013: 112).

2.2.3. 1950-1980 Arası Dönem

Bu dönemde girişimciliğin desteklenmesi ve özel mülkiyetin tabana yaygınlaştırılmasında alt yapı oluşturulmuştur. Bilhassa 1970'li yıllardaki Türk girişimcileri eskiye nazaran daha tahsilli, kendilerini geliştirmeye istekli ancak yönetim, kalite ve uygun fiyatlandırma anlayışından uzaktılar (Türkmen 2007: 23). 1950-1980 arası dönem siyasi ve toplumsal bakımdan çok karışık bir dönemdir. Türkiye’de üç askeri darbe, koalisyon hükümetleri ve toplumun genelinde şiddet olayları yaşanırken, dünyada da 1. ve 2. petrol şoku yaşanmaktaydı. Tüm bu gelişmeler neticesinde iş dünyası ortamı için risk oluşmuştur. Ayrıca ithal ikameci bir sanayi politikası uygulanmıştır. Ama her şeye rağmen bu dönemde özel girişimciliğin hareketlendiği söylenebilir (Aykan 2002: 21). Bu hareketlenmenin en önemli göstergesi 1950’de Sınai Kalkınma Bankası’nın kurulmasıdır. Bu banka sayesinde kredi olanakları sağlanması amaçlanmış ve böylece özel sektörde gelişme sağlanmaya çalışılmıştır (Doğan 2013: 112).

1950 ve sonrasında görülen bu tür uygulamalar girişimciliği desteklemiş ve özel mülkiyeti yaygınlaştırmıştır. Türkiye’nin dış dünyayı istemeyen, ihracat ve ithalat yapmak isteyen ve küresel ekonomiye entegre olmaya çalışan bir noktaya geçişi bu dönemde başlar. Bütün bunlara, sağlanan geniş teşvikler de eklenince girişimcilik gelişmesine ortam sağlandığı savunulabilir (Erdurur 2012: 8).

1960 yılında 50 ve üzeri personel istihdam eden firmaların incelenmesinden elde edilen veriler değerlendirmesinde; 126 firmanın sadece 3’ünün yani %2.4 oranındaki bir kısmının 1923 yılından önce kurulduğu görülmüştür. 1923- 1939 yılları arasında 21 adet (%16.2), 1940-1945 yılları arasında 23 adet (%18.4), 1946- 1960 yılları arasında 75 adet (%59.7) firma kurulmuştur. Geri kalan 4 firmanın ise kuruluşu hakkında bilgi edinilememiştir. Başka bir çalışma; 1965 yılında Türkiye’de faaliyet gösteren 203 büyük işletmenin yarısından fazlasının 1940 yılından sonra kurulduğuna işaret etmektedir. 103 firmanın yani %14.6’ sının 1923 yılı öncesinde faaliyete geçtiği, 1923-1930 yılları arasında %19.4 yani 17 adet, 1931- 1938 yılları arasında %12.6 yani 13, 1939-1950 yılları arasında %19.4 yani 20 firma, 1951- 1960 yılları arasında %32 yani

33 firma, 1960'dan sonra %4.9 yani 5 firmanın kurulduğu görülmüştür (Karakaş 2012: 33).

İlk bakışta 1946-1960 yılları arası ekonominin liberalleştiği yıllardır. Ancak devletin ekonomiye yaptığı müdahaleler sonucunda firmalar zorluklarla karşılaşmıştır. 1960-1980 döneminde ülke içindeki karışıklıklar, petrol meseleleri, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sebebiyle uygulanan ambargolar girişimcinin önünü kapatan faktörlerdir. Türkiye yıllarca girişimcilik konusunda çabalar sarf etmiş olmasına rağmen, yaşanan belirsizlikler ve bunalımlar nedeniyle belirgin bir başarı sağlanamamıştır (Bayrakdar 2011: 251).

2.2.4. 1980 Sonrası Dönem

Türkiye'de 1980'den sonra önemli gelişmeler olmuştur. 24 Ocak 1980 kararlarında ekonomik strateji değişikliği üstünde durulacak bir konudur. İthal ikamesine bağlı kalkınma politikasından vazgeçilmiş, serbest piyasa koşullarında ihracata yönelik kalkınma politikasına karar verilmiştir. Bu bağlamda girişimciliğe de önem verilmiş ve desteklenmeye başlanmıştır (Güney 2008: 20-21). Bu tür uygulamalarla birlikte Türkiye 1983-1989 döneminde dış dünyaya açılabilirdi. Tabi ki böyle bir gelişme sonuçsuz kalmayacaktı ve nitekim yüksek enflasyon ortaya çıktı. Yüksek enflasyon dahilinde bir büyümeyi sağlamada başarılı olunmuştur ve bu yıllarda Türk girişimcisi dünyayı tanımaya başlamasından kaynaklı yatırım yapma ve kendine güven duyma gibi duyguları artış göstermiştir (Kaya 2004: 43).

1980li yıllarda serbest piyasa ekonomisine geçilmesi dolayısıyla girişimcilik konusunda olumlu bir gelişme yaşanmıştır. Türk girişimciler dünyaya daha fazla açılmaya başlamış ve ekonomik olarak başarılar sağlamışlardır. Özelleştirme uygulamalarının sayısı artmış ve buna bağlı olarak girişimci sayısında da artış meydana gelmiş aynı zamanda ihracata yönelik faaliyetler de hız kazanmıştır (Aykan 2002: 22).

1990 yılında daha çok Anadolu sermayesi üzerine kurulmuş olan Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD)'ın öne çıkan bir diğer önemli gelişmedir.

MÜSİAD, devletin ekonomik etkinlikler açısından ayrıcalıklı gruplar yaratmış olmasını ve bunların bağımsızlık yapısını kaybederek büyük sanayinin yönlendirmesine tabi hale gelmesini eleştirmiştir (Candan 2011: 167). 1994 krizinde Türkiye'deki girişimciler ihracat alanında olumsuzluklar yaşamamış aksine başarılı olmuşlardır. 1996'da Gümrük Birliği antlaşması imzalandıktan sonra sanılanın aksine kötü senaryolar gerçekleşmemiş ve girişimciler yollarına devam etmişlerdir (Güney 2008: 20-21).

2.2.5. Son Yıllarda Girişimcilik

Dünyada 1998 yılında patlak veren ekonomik kriz ülkemizi de etkilemiştir. Bu krizin etkileri sektörel farklar göstermektedir. Girişimciliğin de etkilendiği bu kriz sebebiyle pek çok yatırımın yavaşladığı ve bazılarının durduğu görülmüştür. Son yıllarda ise özellikle gençler arasında girişimcilik ve iş adamlığı sayısındaki artış yukarı yönlü bir ivme göstermiştir. Hem Türkiye'de hem de yurtdışında Türk girişimcilerinin başarılı olduğu görülmektedir (Tekin 2014: 26-27). Ancak bu gelişmeleri daha ileri noktalara taşımak için girişimcilere enflasyon ve faiz düzenlemesi yapılmalı, hibe ve kredi miktarları artırılmalı, mevzuatta düzenlemeler yapılmalıdır.

2000'li yıllarda ülkede ekonomik krizin meydana gelmesiyle hem siyasi hem de ekonomik alanda sıkıntılı durumlar yaşanmıştır. Türkiye'nin gündemine Avrupa Birliği üyelik konusunun girdiği bu dönemde uygulanan yeni programlar yapılmaya çalışılan yeniliklerin göstergesiydi. Bu dönemin önemli başka bir özelliği de üst kurulların kurulmuş ve bu kurullar girişimcilik ortamının istikrarını bozacak müdahalelere karşı tedbir görevi üstlenmiştir. Böylece girişimciler tarafından istikrar ve bu istikrarın sağladığı güven ortamı bakımından güven duygusunun gelişmesini sağlamışlardır. Piyasalarda oluşan bu istikrar ve güven ortamı, ülkeye yabancı sermayenin girişini kolaylaştırmış ve dolayısıyla da yatırım anlamında önemli bir katkı sağlamıştır. Türkiye özellikle yabancı sermaye için elverişli şartları sağlayarak yabancı sermaye yatırımcılarının desteğini almaya odaklanmıştır. Özellikle uluslararası tahkim sözleşmesinin kabul edilmesi, yabancı sermayenin bilhassa özelleştirmeler yoluyla ülkeye girişini hızlandırmıştır (Candan 2011: 167-168).

Gerekli düzenlemeler yapılmadığı için, girişimcilerin başarı seviyesi artsa da, ülkemizde var olan sosyo-ekonomik şartların girişimciler için tam olarak elverişli olduğu söylenemez. Nüfusumuzun sadece %1.01'inin girişimci ve üst düzey yönetici olması buna kanıt olarak gösterilebilir. Üniversitelerin işletme bölümündeki öğrenciler kamu veya özel sektörde çalışmalarına yönelik eğitilmektedirler (Tutar 2013: 12).

2.2.6 Girişimcilikte Güncel Gelişmeler

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği(TOBB)'nin Mayıs 2015 tarihli yayınına göre 2015 Nisan ayında kurulan şirket sayısında bir önceki aya göre %1,02 azalış olmuştur. Kurulan şirket sayısında bir önceki aya göre %1,02, kooperatif sayısında %8,65 ve gerçek kişi ticari işletme sayısında %2,69 azalış olmuştur. Kapanan şirket sayısı bir önceki aya göre %1,22 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %9,07 azalırken, kapanan kooperatif sayısı %3,16 artmıştır.

Kapanan şirket sayısında geçen yılın aynı ayına göre %6,43 artış olmuştur. 2015 yılı Nisan ayında, 2014 yılı Nisan ayına göre kurulan şirket sayısında %21,95 artış olurken, kurulan kooperatif sayısında %4,04 ve kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısında ise %10,14 azalma olmuştur. 2015 yılı Nisan ayında kapanan şirket sayısı, 2014 yılının aynı ayına göre %6,43, kapanan kooperatif sayısı %1,03 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %2,48 artmıştır.

2015 yılı ilk dört ayında kurulan şirket sayısı, 2014 yılının aynı dönemine göre %17,05 arttı. 2015 yılının ilk dört ayında, geçen yılın aynı dönemine göre kurulan şirket sayısı %17,05 artarken, kooperatif sayısı %8,01 ve gerçek kişi ticari işletmesi sayısı %48,69 oranında azalmıştır. Aynı dönem içinde kapanan şirket sayısı %4,43, kooperatif sayısı %3,83 ve gerçek kişi ticari işletme sayısı %0,29 azalmıştır.

2015 Nisan ayında 1.580 şirket ve kooperatif ile 1.378 gerçek kişi ticari işletmesi, ticaret sektöründe kuruldu. 2015 Nisan ayında kurulan toplam şirket ve kooperatiflerin; 1.580'i toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 1.154'ü inşaat, 713'ü imalat sektöründedir. 2015 Nisan ayında kurulan gerçek

kişi ticari işletmelerinin; 1.378'i toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 1.205'i inşaat, 450'si imalat sektöründedir. Bu ay kapanan şirket ve kooperatiflerin; 309'u toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 207'si inşaat, 128'i imalat sektöründedir. Bu ay kapanan gerçek kişi ticari işletmelerinin 647'si toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 166'sı inşaat, 127'si imalat sektöründedir.

Tablo 2.1: Şirket bilgilerinin bir önceki yılla karşılaştırılması(TOBB,2015)

İLAN TÜRÜ	ŞİRKET TÜRÜ	NİSAN 2015	MART 2015	Bir Önceki Aya Göre Değişim (%)	NİSAN 2014	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)	OCAK- NİSAN (4 Aylık)		
							2014	2015	Değişim (%)
Kurulan *	Şirket	5.927	5.988	-1,02	4.860	21,95	20.26	23.7	17,05
	Kooperatif	95	104	-8,65	99	-4,04	412	379	-8,01
	Ger.Kişi Tic.İşl.	4.307	4.426	-2,69	4.793	-10,14	36.69	18.8	-48,69
Tasfiye	Şirket	447	992	-54,94	1.017	-56,05	5.621	3.85	-31,36
	Kooperatif	53	119	-55,46	125	-57,60	481	356	-25,99
Kapanan **	Şirket	894	905	-1,22	840	6,43	5.483	5.24	-4,43
	Kooperatif	98	95	3,16	97	1,03	600	577	-3,83
	Gr. Kişi Tic.İşl.	1.363	1.499	-9,07	1.33	2,48	8.03	8.0	-0,29

Not:

* Kurulan gerçek kişi ticari işletmesi sayısı adi ortaklıkları da içermektedir. 2015 yılı Nisan ayında 2'si adi ortaklık olmak üzere 4.307 gerçek kişi ticari işletmesi kurulmuştur.

** Kapanan gerçek kişi ticari işletmesi sayısı, yapılan tebligatlarla ticari faaliyeti bulunmadığı tespit edilen gerçek kişi ticari işletmesinin kayıtlarının ilgili Ticaret Sicil Müdürlükleri tarafından Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 51. maddesine istinaden re'sen silinen işletmelerini kapsamamaktadır. 2015 yılı Nisan ayında 2.590, Ocak-Nisan döneminde 13.926 gerçek kişi ticari işletmesi re'sen kapatılmıştır.

Tablo 2.2: Çeşidine göre şirket sayılarının karşılaştırılması(TOBB,2015)

		Şirket Türleri					Genel Toplam
		Anonim	Kollektif	Kom.	Limited	Koop.	
OCAK-ŞUBAT	Sayı	2.119	3	0	9.678	180	11.980
	Sermaye (TL)	928.515.889	600.00	0	1.166.205.489	-	2.095.321.378
MART	Sayı	1.150	0	0	4.838	104	6.092
	Sermaye (TL)	698.600.531	0	0	578.455.050	-	1.277.055.581
NİSAN	Sayı	1.119	1	0	4.807	95	6.022
	Sermaye (TL)	766.201.826	50.000	0	548.178.125	-	1.314.429.951
TOPLAM	Sayı	4.388	4	0	19.323	379	24.094
	Sermaye (TL)	2.393.318.24	650.00	0	2.292.838.664	-	4.686.806.910

Bu güncel gelişmeler ışığında Türkiye’de görülen iş kurma işletme sayılarındaki değişime etki eden bazı kuruluşlardan da bahsetmek gerekir.

2.3. Türkiye’de Girişimciliğin Gelişmesine Katkı Sağlayan Kuruluşlar

Çok çeşitli şekilde girişimcilere destek olan ve ülkemizde girişimcilik faaliyetlerinin artmasını sağlayan bazı önemli kuruluşlar şunlardır:

2.3.1. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Türkiye’deki özel sektör işletmelerin gelişmesini sağlamak amacıyla 1950 yılında kurulan TOBB işletme sahiplerinin yasal temsilcisidir. TOBB’un işlevleri şu şekilde sıralanabilir:

- Türk girişimcisinin çalışmalarına öncülük ve liderlik eder,
- Özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda siyasi güce görüş ve çözümlerini iletir,
- Kanunlar ve düzenlemeler ile ilgili görüşlerini ilgili bakanlıklara, meclis komisyonlarına sunar,
- İşletme sahiplerinin ekonomiden hak ettiği payı alması için oda ve borsalar kanalıyla bilgi ve danışmanlık hizmeti sunar,

- Ticari, ekonomik ve uluslararası işbirliği alanlarında yararlı olabilecek her türlü bilgiyi üyelerine sunar; ülke, il ve sektör bazında ekonomik raporlar hazırlar,
- Yerel fuar organizasyon firmalarına yetki verir, organize sanayi bölgeleri ve teknoloji geliştirme merkezleri kurar (<http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AmaciVeYapisi.php>, 10 Ocak 2016'da erişildi).

2.3.2. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

KOSGEB ülkedeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomideki rolünü artırmak, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun olarak gerçekleştirmek ve rekabet düzeylerini yükseltmek amacıyla 1990 yılında 3624 sayılı kanun ile kurulmuştur. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile ilgili bir kamu kuruluşu olan KOSGEB, tüzel bir kişiliği vardır ve gerçekleştirdiği tüm işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabidir (<http://kosgeb.nedir.wiki/>, 12 Aralık 2015'te erişildi). KOSGEB'in kuruluş amacı küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomik büyümeye katkısını sağlamak, istihdamı artırmalarını teşvik etmek ve dünya pazarında kendisine yer bulabilmesine katkı sağlamalarını desteklemektir (Cabar 2006: 65).

KOSGEB mevcut girişimcilere ve yeni girişimcilere ticari faaliyetlerini gerçekleştirebilmek veya geliştirebilmek amacıyla bazı destekler sunmaktadır. Bunlar arasından genel ve yeni girişimci desteklerinin ayrıntıları şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 2.3: Genel Destek Programı

GENEL DESTEK PROGRAMI DESTEKLERİ	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	1. Bölge	2., 3. ve 4. Bölgeler	5. ve 6. Bölgeler
Yurt İçi Fuar Desteği	45.000			
Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	20.000			
Tanıtım Desteği	25.000			
Eşleştirme Desteği	30.000			
Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	50.000			
Danışmanlık Desteği	22.500			
Eğitim Desteği	20.000			
Enerji Verimliliği Desteği	75.000	%50	%60	%70
Tasarım Desteği	22.500			
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	30.000			
Belgelendirme Desteği	30.000			
Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	30.000			
Bağımsız Denetim Desteği	15.000			
Gönüllü Uzmanlık Desteği	15.000			
Lojistik Desteği	40.000			

Tablo 2.4: Yeni girişimci destek programı

DESTEK UNSURU	ÜST LİMİTİ	1.ve 2.bölge DESTEK MİK.	Diğer bölgeler DESTEK MİK.
İşletme Kuruluş desteği	2000	-	-
Makine-techizat	18000	%60	%70
İşletme giderleri	30000	Kadın, gazi ve şehit yakınlarına	Kadın, gazi ve şehit yakınlarına
Geri ödemesiz destek toplamı	50000	%80	%90
Sabit yatırım desteği	100000		

Destek programları kapsamında ülke 6 bölgeye ayrılmıştır. Gelişmiş iller 1. ve 2. bölgede, geriye kalan az gelişmiş iller ise 3, 4, 5 ve 6. bölge olarak sınıflandırılmıştır.

2.3.3. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜBİTAK, akademik ve endüstriyel araştırma geliştirme çalışmalarını ve yenilikleri desteklemek, ulusal öncelikler doğrultusunda Araştırma-Teknoloji-Geliştirme çalışması yürüten Ar-Ge enstitülerini işletme işlevlerinin yanı sıra, ülkemizin Bilim ve Teknoloji politikalarını belirlemekte ve toplumun her kesiminde bu

farkındalığı artırmak üzere çalışmalar yapmaktadır (<http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/hakkimizda/icerik-biz-kimiz>, 08.06.2015'te erişildi).

TÜBİTAK, girişimcilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, katma değer ve nitelikli istihdam oluşturma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için, fikir aşamasından pazara kadar olan faaliyetlerin desteklenmesi, böylece nitelikli girişimciliğin özendirilmesi ve uluslararası rekabet gücü olan, yenilikçi, teknoloji düzeyi yüksek ürün ve hizmetleri geliştirebilen başlangıç firmalarının oluşturulması amacıyla Girişimcilik Aşamalı Destek Programı uygulamaktadır (<http://www.tubitak.gov.tr/1512-cagri-duyurusu240414.pdf>, 08.06.2015'te erişildi).

2.3.4. Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı (TOSYÖV), girişimcilere hizmet vermek amacıyla 1989 yılında Ankara'da kurulmuştur. Amacı, hür teşebbüs ilkesine dayalı ekonomik yapının ülkemizde gelişmesine destek olmak ve toplum düzenimizde özel teşebbüs ve serbest pazar ekonomisi uygulamalarının yayılmasına yardımcı olmaktır.

Vakıf, ülkemizin ekonomik politikası ile ilgilenen kişilere ve özel girişimcilere, serbest meslek mensuplarına, özel ve kamu kesiminde çalışan yöneticilere hitap etmektedir. TOSYÖV Vakfının amacı girişimcilerin problemlerini ortaya koyarak bu problemlere çözüm yolları bulmaktır. Aynı zamanda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin, kadın ve genç girişimcilerin yolunu açmak, üretim ve rekabet gücünü artırmak, sağlıklı bir kalkınma için büyümelerini sağlamak TOSYÖV'ün amaçlarını oluşturmaktadır.

Amacı doğrultusundaki konularla ilgili yayın, seminer, konferans gibi yollarla parlamentoya, parlamentodaki siyasi parti gruplarına, meslek kuruluşlarına ve resmi kuruluşlara bilgi sunar. Ayrıca, ekonomik ve sosyal konularda ve bu konulara yönelik sorunların çözümünde gerekli araştırmaları yapar, yaptırır, danışmanlık hizmetleri verir. Türkiye genelinde eğitim, seminer, konferans gibi etkinlikler düzenler ve KOBİ'leri,

girişimcileri ilgili her türlü konuda bilgili, bilinçli ve donanımlı hale getirmeyi amaçlar. KOBİ'lerin gelişimlerini temel alarak, Avrupa Birliği hibe programları başta olmak üzere uluslararası programlara yönelik olarak projeler hazırlar ve yürütür (<http://www.tosyov.org.tr/tarihce>, 11 Ocak 2016'da erişildi).

2.3.5. İŞKUR

İşkur'un sağladığı eğitim hizmetleri programında; istihdam garantili mesleki eğitim ve kendi işini kurmak isteyenlere yönelik mesleki eğitim hizmetleri verilmektedir. Bu hizmet, bir eğitim kurumu tarafından sağlanıyorsa, bu kurum kursta başarılı olan kursiyerlerin en az yarısına iş vermek zorundadır. Eğitimin bir işyerinde işbaşı eğitimi olarak verildiği durumlarda ise kurum katılımcıların en az %70'ini işe yerleştirmek zorundadır (Gözek 2006: 28).

KOSGEB ile işbirliği yapan işkur girişimci adaylarına verilen uygulamalı girişimcilik eğitimlerine katkı sağlamaktadır. İşkur bünyesine kaydolun girişimci adaylarına, eğer herhangi bir yerde çalışmıyorsa günlük cep harçlığı verilmekte ve böylece kursiyerlerin masrafları giderilmeye çalışılmaktadır.

Kendi işini kurmak isteyenleri kapsayan mesleki eğitim programında, belirli bir meslek dalında iş kurmayı isteyen ancak bu meslek dalıyla ilgili gerekli bilgi ve becerinin bulunmadığı kişilere bu mesleği öğretmeyi hedeflemektedir. Bu hizmeti veren kurumlar, programa dahil olan kişilerin en az %20'sinin kendi işini başlatmasını sağlamakla yükümlüdürler. Eğitimlerin süresi en fazla 12 ay olmaktadır (Gözek 2006: 28). İŞKUR tarafından uygulanan aktif istihdam politikalarının amacı; istihdamın korunması istihdamın artırılması, işsizliğin azaltılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin artırılmasıdır. Söz konusu destek programları;

- Aktif İşgücü Piyasası Hizmetleri ve amacı;
 - İşgücü Yetiştirme Kursları (İstihdam Garantili ve Genel),
 - Girişimcilik Eğitimleri,
 - İşbaşı Eğitim Programları,
 - Toplum Yararına Çalışma Programları (TYÇP),

- Çalışanların Mesleki Eğitimi (Ağır ve Tehlikeli İşler Kapsamındaki Sertifika Programları),
- İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri

- İşgücü Piyasası Enformasyon Hizmetleri
- İşletmelerde Eğitim Semineri Hizmetleri

- Pasif İşgücü Piyasası Hizmetleri,
- İşsizlik Sigortası,
- Ücret Garanti Fonu,
- Kısa Çalışma Ödeneği,
- İş Kaybı Tazminatı (Solmaz 2014: 56).

2.3.6. ABİGEM (Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) öncülüğünde ilgili Ticaret ve/veya Sanayi Odalarının ev sahipliğinde Avrupa Birliği (AB) fonları ile 2002 yılında Gaziantep, Kocaeli ve İzmir’de Avrupa Birliği Türkiye İş Geliştirme Merkezleri (ABİGEM) kurulmuştur.

İlk kurulan üç ABİGEM proje bitiminden itibaren birer Anonim Şirket olarak faaliyetlerine devam etmektedir. ABİGEM A.Ş. hissedarları arasında TOBB, Ticaret ve/veya Sanayi Odaları ve birçok yerel paydaş yer almaktadır.

İlk üç ABİGEM’in başarısı üzerine, Mayıs 2008’de “Avrupa Birliği Türkiye İş Geliştirme Merkezleri Ağının Yaygınlaştırılması Projesi” başlatılmış ve Türkiye genelinde Avrupa Birliği fonlarıyla 12 ABİGEM daha kurulmuş olup ABİGEM sayısı 15’e çıkmıştır. 2008 yılında kurulan ABİGEM’ler Adana, Afyonkarahisar, Çorum, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Kayseri, Konya, Malatya, Tekirdağ, Trabzon ve Uşak’da bulunmaktadırlar. ABİGEM Ağı için AB’nin sağlamış olduğu mali yardım 50 milyon Avro’ya ulaşmıştır.

Profesyonel eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunarak KOBİ'lerin rekabet seviyelerini ulusal ve uluslararası piyasalarda artırmalarına ve potansiyellerini geliştirilmelerine yardımcı olan ABİGEM'ler, KOBİ'lerin iş geliştirme hizmetlerini alabilecekleri bir numaralı temas noktası olmayı amaçlamaktadır. ABİGEM'ler tarafından verilecek eğitim, danışmanlık hizmetleri ve sektörel projeler bölgenin özelliklerine ve bölgedeki girişimcilerin ihtiyaçlarına göre dizayn edilmiştir. Ayrıca, ABİGEM'ler donanımlı yerel danışman yetiştirilmesi ve Türkiye'de bir girişimci uzman havuzu oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (<http://www.abigem.org/appmanager/>, 24 Mayıs 2015'te erişildi).

ABİGEM'in sağladığı eğitim ve danışmanlık hizmetleri:

- Uluslararasılaştırma Programı kapsamında Uluslararası pazarları tanıma, yeni pazarlara giriş, ihracat, uluslararası büyüme için finansman sağlama, uluslararası yatırımcıların ve stratejik ortaklıkların incelenmesi, teknik yardım ve know-how transferinin incelenmesi, ortak yatırım
- İş Geliştirme Programı kapsamında iş, pazarlama ve finans yönetimi
- Yeni Girişimcilere Destek Programı dahilinde iş fikrinin sorgulanması, iş planını hazırlama, nakit akım tahmini, doğru yasal yapılanmanın seçimi, şirket kuruluşu, pazar araştırması (Gözek 2006: 26).

2.3.7. KAGİDER

Kadın girişimciliğini odak noktasına koyan kuruluş KAGİDER, 2002 senesinden bu yana kadının üreterek ve varlığını özgürce ortaya koyarak tüm karar süreçlerinde etkin rol aldığı bir dünya oluşturmak için kadınların çalışma hayatına katılımını sağlamak ve kadın girişimciliğini arttırmak adına hem kamu hem de özel sektör işbirlikleri ile çalışmalarını sürdürmektedir. Devlette kadın savunusu yaparak, toplumsal cinsiyet eşitliğini yerleştirmek, kadının konumunu ekonomik, sosyal ve siyasal alanda güçlendirmek, AB Üyeliği ve cinsiyet eşitliği reformlarını savunmak ve ulusal kampanyalar düzenlemek gibi çalışmalarının yanı sıra şirketlerde kurumsal yapı ve uygulamalara toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin ve eşitlik kültürünün

yerleşmesini sağlamak gibi çalışmalar da yapmaktadır (<http://www.birarada.org/tr/17101/KAGIDER-Turkiye-Kadin-Girisimciler-Dernegi>, 11 Ocak 2016’da erişildi).

III. BÖLÜM

3. KİŞİLİK VE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ

Girişimcilik eğilimi ile kişilik arasında bulunan ilişki bu bölümde incelenmiştir.

3.1. Kişilik kavramı

Psikoloji bilimine göre kişilik denince anlatılmak istenen, kişinin bütün özellikleridir. İnsanın sosyal ve fiziksel çevreyle olan etkileşimini meydana getiren davranışların bir biçimidir (Özdevecioğlu ve Karaca 2015: 63). Kişilik, insanların hareket biçimlerinin, düşüncelerinin, manevi yönlerinin ve kabiliyetlerinin vücut bulmuş durumudur. İki açıdan incelenebilir. İlki, kişisel ayrılıklara dayanması, diğeri, kişiliğin genelleyici bir özelliğinin olduğudur. Kültürün bir toplumu yansıttığı ölçüde, kişilik de bir ferdi yansıtır. Bu yaşam tarzında çok sayıda özellik bulunmaktadır (Özkara 2010: 69-70). Bireyler sürekli bir gelişme ve değişme içindedir. Bir durum karşısında nasıl davranacakları, bireyin içindeki durum ve bu durumun ortaya çıkardığı tutumlar kişilik özelliklerine bağlı olarak şekillenir. Yani kişilik tanımlarının esas noktaları, her durumda aynı davranışı sergilememeleri ve dışsal nedenlere bağlı olarak değerlendirilmemeleridir (Alaybeyoğlu Küçük 2014: 6). Kişilik insanın maddi ve manevi özellikleri hakkında bilgisi olmasının yanı sıra, davranışlarındaki benzerlik ve farklılıkları oluşturan özelliklerin hepsidir. Kişilik bireyin kendinde olup bitenleri değerlendirmesi ve kendine hoşnutluk ve fayda sağlayacak bir duruma geçmeyi istemesidir (Erdurur 2012: 32-33). MacMullan ve Long' girişimciyi, bireysel nitelikleri bakımından ayırıcı bir karakter olarak düşünmekte ve kendine güveni olan, kararlı, birikimli, algılaması güçlü, esnek, bağımsız, inisiyatif alabilen, tecrübeye önem veren

ve iyi niyetli bir kişiliğe sahip olarak açıklamaktadır (Yüzüak 2010: 32). Kişiliğin bireylerin hayatındaki etkisi göz önüne alındığında, kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi arasında bir etkileşme olabileceği düşünülebilir. Bu bireysel nitelikler doğuştan da sonradan da elde edilebilir.

Kişilik, Toplumbilim Terimleri Sözlüğünde, “Kişinin toplumsal hayat içinde elde ettiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada kişilik, insanların doğuşundan var olan nitelikler ile toplum içinde yaşarken kazandığı özelliklerin hepsidir. İnsanların doğumundan var olan özellikler biyolojik temelli olup değiştirilmesi zordur ancak sonradan kazanılan özellikler, içinde yaşanılan toplumun, grubun, işletmenin veya işin çeşidine göre farklılıklar göstermektedir (Erdurur 2012: 33). İnsan vücudu karışık bir sistem olduğu için, bir insanı tam olarak tanımak ve anlamak çok uzun ve zor bir süre gerektirmektedir. Bireylerin tüm özellikleri, kendisini anlamaya yardım etmektedir. Bu açıdan bakıldığında kişilik kavramı ve kişilik özellikleri önemli bir faktör olarak incelenmektedir. Kişiler fiziksel özelliklerinde olduğu kadar, verdikleri kararlarla, davranışlarıyla, alışkanlıklarıyla, algılamalarıyla, düşünce yapıları ve istekleriyle de birbirlerinden farklıdırlar (Doğan 2013: 62).

Kişilik, kişilerin başkalarından ayırt edilmesini sağlayan ve onu farklı kılan niteliklerin meydana getirdiği bir varlıktır. Bireyin ruhsal ve toplumsal tepkileridir. Ayrıca kişinin kendine göre bir özeliğinin olmasıdır (Erkoç 2008: 5).

3.2. Kişiliği Belirleyen Faktörler

Kalıtımsal faktörler; kişiliği oluşturan etmenlerin başında yer almaktadır. Kalıtım, çevrenin etkisiyle değişmez ve özellikler anne ve babanın kromozomları ile kuşaktan kuşağa geçen aynı zamanda insanın tüm hayatına yön veren önemli bir faktördür. Ayrıca, kişiliğin meydana gelmesinde genlerin ve çevre faktörlerinin etkileşiminin büyük bir rolü bulunmaktadır (Jucksch vd. 2009: 1322). İnsanların görünüşleri, fiziki güçleri ve zekâ seviyelerinin de kalıtımsal faktörlere göre şekillenmesi muhtemeldir. Yani kişinin fiziki yapısıyla ilgili kemik, boy, ağırlık,

heyecanlılık, duygusallık, karşı koyma, inatçı olma ve dayanıklılık gibi büyük kısmı bedensel, küçük bir kısmı da aklî ve duygusal özelliklerde kalıtım yüksek bir etkiye sahiptir. Ancak insanlarda bulunan niteliklerden, kalıtımsal olarak geçmiş olan nitelik mutlak surette bilinemeyebilir.

Sosyal faktörler; kişilerin yaşamını sürdürdüğü toplumun yapısı, yaşam ve eğitim standartlarını doğrudan etkileyebilmekte ve doğal olarak kişiliğin oluşmasında önemli bir etmen olabilmektedir. İnsanların aileleri, arkadaşları, öğretmenleri gibi yakın çevresi hayatta nasıl ilerleyeceklerine hatta ne şekilde karar vereceklerine bile etki edebilmektedir. Her şeyden önce sosyal çevre denince akla ilk gelen kavram olan aile, bireyin nasıl bir insan olacağının temellerinin atıldığı yerdir. Eğer kişi sosyal olarak girişimciliğe açık bir haldeyse, ülkenin müstakbel ticaret insanlarından olması da muhtemeldir.

Durumsal faktörler; bireylerin herhangi bir sebeple vakit geçirdikleri ve etkilendikleri mekân ile ilgili durumlardır. Kişilik durumsal etkiyle yakından ilişkilidir. Örneğin, günümüz şartlarında çok uzun süreli ve zor bir işte çalışmak, yoğun bir çaba harcamayı gerektirmekte, bu durum da işçilerin davranışları üzerinde belirgin bir etki meydana getirmektedir. Çok yoğun ve stresli işlerde çalışan bireyler, zaman geçtikçe bu yoğun tempodaki stresini özel yaşamına yansıtabilir ve ilerde agresif bir kişiliğe dönüşerek olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bununla birlikte kişilerin sosyal ortamdaki yerleri de değişebilir. Kişi bu davranışları sebebiyle çevresindeki insanlar tarafından dışlanabilir. Ayrıca yoğun iş temposuyla beraber yorgunluk sonucu sosyal ortamlarda daha az bulunabilir. Bu da kişiliği negatif etkileyebilir (Erkoç 2008: 19).

Rol, görev ve sosyal statü; kişinin yapmak durumunda olduğu rol davranışı da kişiliğin biçimlenmesinde öneme sahiptir. Kültürel yapı, yaşanılan toplumda hangi rollerin gerekli olduğunu belirlemektedir. İnsan yaşamının başından itibaren cinsiyet, meslek, aile bireyi gibi farklı roller üstlenmektedir. Yaşamı boyunca da o insandan, birçok rol yapması beklenmektedir. Kişinin yerine getirdiği role göre sosyal çevresi şekillenmekte ve bu değişkenlerin etkisinde kalmaktadır. Bu durum sonucunda roller kişisel gelişmeyi kısıtlamakta ve kişinin davranış tarzına etki etmektedir. Bireyin sosyal

statüsü de kişiliği etkileyen faktörlerden birisidir. Sosyal statü, kişinin kendisine ve gruptaki diğer üyelere yaklaşımını belirlemektedir. Kişilerin mesleki rol, görev ve statülerine göre üstünlük ve hiyerarşik durumları vardır (Camgöz 2009: 34).

Coğrafi ve fiziki faktörler; kişi yaşamını sürdürdüğü coğrafyaya özgü bir kişilik geliştirebilir. Beşeri coğrafya uzmanları, her bölgenin kendine ait insan karakterlerinden bahsederek, coğrafi ve fiziksel koşulların o yöreye özel insan tiplerini oluşturduğu konusuna eğilmişlerdir. Örnek olarak, Karadeniz bölgesinin kendine has insan tipi ya da kişilik yapısı söz konusu olabilir. Bu durum coğrafi ve fiziksel şartların kişilik yapıları üzerindeki etkisinden kaynaklandığı söylenebilir (Doğan 2013: 69).

3.3. Girişimci kişilik Özellikleri

İsteklilik; insanların bir amaca ulaşmak için sarf edebileceği çabayı gösterir. Başarma isteği bulunan kişilerin başarılı olmak için büyük bir istek içerisinde oldukları ve kendi çalışmalarıyla amaçlarına ulaşmayı sevdikleri bilinmektedir. Ekonomik kalkınma, ekonomik ilerleme ve işletmelerin büyümesi için kritik öneme sahip olan başarı güdüsü, girişimciliğin en yaygın belirleyicilerinden birisidir (Pillis ve Reardon 2007: 383).

Başarma isteği kişilerin amaçlarına ulaşmadaki dengeyi vurgulayan kişiliğin bir parçasıdır. Ebeveynlerin eğitim seviyesi özellikle babanın rolü kişilerin başarılı olmasında önemli bir etkindir. Kendi tecrübelerine güvenen girişimciler, başarıyı daha fazla istemekte ve bütün sorumluluğu üzerine almaktadır. Başarma hırsıyla yeni yatırımlar yaparak değer üretmeyi hedefleyen girişimciler, planlamayı güzel yaparak, özgüvenleriyle birlikte hep daha iyisini yapmaya uğraşırlar. Aynı zamanda başarı isteği tam olan girişimciler, performanslarını pozitif yönde etkileyecek, geri bildirimi hızlı ve daha net olan işlere ilgi duymaktadır (Erdurur 2012: 43).

Sosyallik; bu faktörün temel belirleyicileri baskınlık, enerjiklik ve aktivitedir. Ayrıca lider olma, gücü elinde bulundurma, istekli olma ve insanlara dostça yaklaşmak

gibi özellikler yine bu faktörün belirleyici niteliklerindendir. Sosyal olanlar asosyal olanlara göre genellikle daha aktif, heyecanlı, sevecan, konuşmayı seven, enerjik, sıcakkanlı ve girişken kişilerdir. Sosyal insanları motive eden temel faktör diğerlerinden üstün olma istekleridir (Camgöz 2009: 56).

Duygusalılık; alçak gönüllü, sözüne güvenilen, insanlara ılımlı yaklaşan, kolayca güvenilebilen ve özveri sahibi insanların özelliklerini barındıran faktördür. Yüksek duygusalılık seviyesinde olan insanlar herkese inanabilirler. Başkalarının sözlerini kendisine sıkıntı yapabilir, duygusal durumdan uysal durumuna geçebilirler. Bunun negatif sonuçları olarak depresyon, sıkıntı, kızgınlık vb. durumlar ortaya çıkabilir. Duygusalılık-uysallık boyutu yoğun olan kişilerin karışık duygular besledikleri, paranoyaklık ve rakiplerine düşmanlık gibi negatif birçok durumla karşı karşıya oldukları ve başkalarına kıyasla daha stresli bir hayat yaşadıkları söylenebilir.

Zekilik; girişimci kişiliğin olaylardan ne şekilde yararlandığı, nasıl sonuçlandığı ve ders çıkardığı gibi sonuçlar sonucunda karar verilebilen faktördür. Her zaman bahsedilen fırsatları görebilme kavramı ile zekilik faktörü yakından ilişkilidir. Eğer girişimci bir riski veya bir fırsatı görüp en güzel şekilde değerlendirirse zekilik göstergesine sahip olmuş olur. Eldeki imkanları farklı düşüncelerle farklı bir şekilde değerlendirebilir.

Güvenilirlik; girişimcilerin bir iş faaliyetine başladıklarında ve bu işlerindeki gereklilikleri sağlayacaklarına, yani gereken yeteneğe sahip olduklarına dair diğer insanlardaki düşünceyi belirtir. Güvenilir kişiler kendilerindeki başarıya ulaşma kabiliyetine dayanarak çevrelerindeki diğer insanlara iyi niyetlerini aktarırlar. Sabırlı, dikkatli, olumsuzluklara rağmen göreve devam edebilen, başarıya hedefli, kararlı, etik kurallara bağlı kişilerdir.

3.4. Girişimcilik Eğilimi

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre eğilim bir şeyi yapmayı isteyip düşünmek anlamına gelmektedir (www.tdk.gov.tr). Bireyin girişimciliğe isteğinin olması, bu konuda aktif rol alması veya girişimcilik üzerine planlarının var olması o bireyin girişimcilik eğiliminin olduğunu gösterir.

Girişimcilik eğilimi kişilerin kendi yeteneklerini gösteren bir yaklaşımdır. Bu doğrultuda girişimcilik eğilimi, kişinin ilgi, istek ve fiillerini organizasyonel istihdamın karşısında bir görüş olarak kendini istihdam etmeye yönlendirme şeklinde yorumlanabilir. Girişimcilik eğilimi, işletmelerin girişimcilik faaliyetlerinde program oluşturma aşamaları ve tarzları olarak ele alınmaktadır (Karakaş 2012: 49). Bununla beraber, girişimci davranışları veya yeni bir örgütün oluşturulması, fırsatların anlaşılması ile de alakalı olabilmektedir. Fırsatların anlaşılması da istekler üzerine bir durum olabileceği gibi; yeni fırsatların fark edilmesi konusunda olumlu ve olumsuz etki yapabilmektedir. Birçok yazar, plânlı olmasından dolayı yeni bir örgütün meydana getirilmesini eğilimlere bağlı bir davranış olarak düşünmüştür. Bu sebeple eğilim, girişimcilik faaliyetlerinin güçlü bir belirleyicisi hükmündedir (Doğan 2013: 51).

Girişimcilik eğilimi kişisel etkenlerle çevresel etkenlerin birleşerek kişilerin kendi işini kurma fikrindeki arzu ve kararlılığını belirtmektedir. Kişinin bir davranışı ne ölçekte istediğini, göstereceği çaba oranını ve iş kurma aşamalarındaki ilk adımı eğilimler oluşturmaktadır. Tehditlere fırsatlarla karşılık verilmesi ile ilgili bir süreç olan girişimcilik, organizasyonel ve bilgiye dayalı bir uğraştır. Girişimcilik eğilimi, girişimcilik konusunun en önemli unsuru olup; özerklik, yenilik yapma, risk alma, proaktiflik ve rekabetçi bir yapı gibi temel süreçler ile bütünü oluşturmaktadır (Karakaş 2012: 49).

Girişimcilik isteği genellikle aileden başlamaktadır. Eğer ailede bir girişimci varsa çocuk da ticari faaliyetlere daha yatkın olacaktır. Bu bağlamda; ailenin yapısı, babanın mesleği, eğitim ve gelir seviyesi girişimcilik eğiliminin oluşmasında etkili olmaktadır (Çetinkaya Bozkurt 2011: 26) Çünkü kendisi eğitilmiş olan baba ailesini de

bu yönde teşvik edecek ve gelir seviyesinin de uygun olması aile bireyleri için teşvik edici bir unsur olarak görülecektir.

3.4.1. Girişimcilik Eğilimini Ölçmeye Dair Yapılan Çalışmalar ve Sonuçları

Türkiye’de girişimcilik eğilimine ilişkin pek çok çalışma olmasına karşın, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin belirlenmesine yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Börü (2006) “Girişimcilik Eğilimi-Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, üniversitede eğitim gören gençlerin kişilik özelliklerini, aile yapısını ve girişimcilik konusundaki eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Anket uygulamasının SPSS ile değerlendirildiği çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin büyük kısmının ve özellikle kendi işini kurmak isteyenlerin girişimcilik özelliklerini taşıdıkları ve girişimcilik eğilimine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Bozkurt (2006) tarafından yapılan “Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi” adlı çalışmada Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine kişilik özelliklerinin ve demografik özelliklerin girişimcilik eğilimine ne tür etki yaptığını ölçmek amacıyla bir anket uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda örnek kütle başarma ihtiyacı duymasına rağmen risk alma, belirsizliğe tolerans, yenilikçilik, kendine güven ve kontrol merkezinde kararsız kalmaktadır. Ayrıca cinsiyet açısından bir farklılığın olup olmadığı araştırıldığında, bayanlarla erkekler arasında risk alma ve belirsizlik toleransı açısından bir farklılık bulunamamıştır. Bunun yanında girişimci kişilik özelliklerini taşımaları bakımından düşük bir seviyede olmalarına rağmen, ileride kendi işlerini kurma eğiliminde oldukları ve bunu da kişisel birikimleri ile gerçekleştirmeyi düşündükleri bulunmuştur. Ayrıca eğer kendi işlerini kurmazlarsa, özel sektörde prestijli bir işte çalışmayı istemektedirler.

Cansız (2007) hazırladığı yüksek lisans tezinde Süleyman Demirel Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin incelenmesi,

girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi ve demografik özelliklerinin girişimciliğe etkisinin belirlenmesini amaçlamıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda SDÜ öğrencilerinin potansiyel birer girişimci olabilecekleri ancak yönlendirme eksikliği nedeniyle bu potansiyellerini dışı vuramadıkları ortaya çıkmıştır. Ankete katılan kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik özelliklerini ölçen sorulara verdikleri yanıtlar, kız öğrencilerin sezgisel anlamda, erkek öğrencilerin ise maddi kazanç odaklı olarak girişimciliğe eğilimlerinin var olduğunu göstermektedir. Yine anket sorularındaki yenilik yapabilme özelliğini ölçen sorulara verilen cevaplar erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yenilik yapma özelliklerinin daha fazla olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tek (2008) yaptığı yüksek lisans çalışmasında girişimcilik hislerinin, yüksek lisans eğitimi almış ve halen almakta olan kadınların girişimcilik potansiyellerine olan etkisini incelemek amacıyla Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yüksek lisans öğrencisi veya mezunu 100 bayan üzerinde bir anket uygulamıştır. SPSS programı ile analiz edilen verilerin sonucunda anket uygulanan kadınların girişimcilik hislerinin, girişimcilik potansiyellerini doğrudan etkilediğini göstermiştir. Ayrıca, kadınların girişimcilik hisleri ve girişimcilik potansiyellerine, gelir düzeylerinin, aldıkları lisans eğitiminin ve çalıştıkları sektörün etkileri olduğu saptanmıştır.

İpçioğlu ve Taşer (2009) işletme bölümlerinde okuyan iki farklı devlet üniversitesinin 1. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, işletme bölümlerinde verilen eğitimin, öğrencilerin girişimcilik hisleri üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Bu çalışma sonucunda girişimci olarak adlandırılan bireylerde varlığı tespit edilmiş olan girişimci hislerinin lisans eğitimi başında ve sonunda girişimci aday öğrenciler üzerindeki durumları karşılaştırılmış, buna bağlı olarak öğrencilerin risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans ve kendine güven hislerinde ortaya çıkan pozitif gelişme tespit edilmiştir.

Doğaner ve Altunoğlu (2010)'nın “Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri” adlı çalışmalarında diğer bölümlere göre daha yoğun girişimcilik eğitimi

alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Uygulanan anketlerin analizleri sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre girişimcilik eğilimlerinin daha fazla olduğu ortaya konulmuştur. Fakat öğrencilerin eğitim düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki ortaya konamamıştır. Kişilik özellikleri dikkate alındığında girişimcilik eğilimi ile yapıcılık ve başarıma arzusu arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bireylerin girişimcilik özelliklerini belirleyen etmenlerden biri olan eğitimin, 1.inci ve 4.üncü sınıflar karşılaştırılmasında girişimcilik düzeyi açısından bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

Yüzüak (2010) yüksek lisans tezi olarak tamamladığı çalışmasında üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere anket çalışması uygulamıştır. Çalışmanın sonucunda; ailede girişimci olmasının, anne ve babanın eğitilmiş olmasının ve alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca alınan girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimi unsurlarından olan davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü unsurları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erdurur (2012) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etki edip etmediğini ve bu etkinin derecesini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmayı Düzce Üniversitesi Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nda lisans eğitimi almakta olan 200 öğrenciye uygulamıştır. SPSS ile değerlendirmesi yapılan araştırmanın sonucunda girişimci kişilik özelliklerinden kendine güven faktörü hariç diğer girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır.

Karakaş (2012) hazırladığı yüksek lisans tezinde üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerine etki eden faktörleri tespit etmek ve ilgili faktörlerin bu faktörler arasında bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak varsa bu

farklılıkların girişimcilik eğilimini belirleyen faktörlerden hangilerinde daha anlamlı bir farklılık yarattığını incelemek, demografik değişkenlerin öğrencilerin girişimcilik eğilimini ne ölçüde etkilediğini ortaya çıkarmak ve yapılan analizler sonucu elde edilecek bulgulara göre, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini geliştirmeye yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamış ve mühendislik ile işletme bölümleri arasında bir karşılaştırma yapmıştır. Çalışmanın sonucunda işletme bölümü ve mühendislik bölümü öğrencilerinin, içsel kontrol hissi, başarıma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven duyma ve yenilikçi olma eğilimleri arasındaki farklılıklara ilişkin yer verilen bulgulara göre; işletme bölümü öğrencilerinin içsel kontrol hissi, başarıma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven duyma ve yenilikçi olma eğilimlerinin tamamını, mühendislik bölümü öğrencilerinden daha yüksek bulmuştur. Araştırma bulguları işletme eğitiminin, mühendislik eğitime kıyasla girişimcilik eğilimini daha yüksek oranlarda etkilediğini göstermektedir.

Kılıç, Keklik ve Çalış (2012)'ın Balıkesir Üniversitesi Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yenilik özellikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yenilikçi bir yapıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Duran, Büber ve Gümüştekin (2013) bireysel yaklaşımın girişimcilik hislerine etkisini araştırmışlardır. Bu araştırma Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı'nda öğrenim gören 2. sınıf öğrencileriyle 1. sınıf öğrencileri arasında risk alma eğilimi, kontrol hissi, girişimcilik potansiyeli ve bağımsızlık arzusunu belirleme üzerine yapılmış ve %5 anlamlılık seviyesinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yapılan çoklu regresyon sonucuna göre %5 anlamlılık seviyesinde girişimcilik potansiyeli gösteren birinci sınıf öğrencilerinin düzeltilmiş R2 (%60.5)'leri ikinci sınıf öğrencilerinin düzeltilmiş R2'lerine (%43.8) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç makine programındaki eğitimin, girişimcilik potansiyeli üzerine etkisi olmadığını göstermiştir.

Doğan (2013) doktora tezi olarak yaptığı çalışmasında bazı üniversitelerin İktisat/İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri tespit etmeyi ve öne çıkan demografik özelliklerin bu faktörlere etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda; güvenilir ve sorumluluk sahipliği, risk alma, dışa açıklık, eleştiriye açıklık, muhafazakârlık ve uysallık, duygusallık ve hayâlcilik, gergin ve kestirmecilik faktörlerinin girişimcilik eğilimine etki eden özelliklere etki ettiği; azimli ve rekabetçi olma, yeni iş kurma güçlüğü, yenilik, riskten kaçınma, kendi işini kurma ve çalışma, aile desteği, hümanizm faktörlerinin girişimcilik eğilimine ilişkin ifadelere etki ettiğini tespit etmiştir.

3.5. Girişimcilik Eğitimleri

Girişimcilik eğitiminin ne olduğu ve amaçlarıyla ilgili bilgiler bölümlere ayrılarak başlıklar halinde verilmiştir.

3.5.1. Girişimcilik Eğitimi Kavramı

Girişimcilik eğitimi bireyin hayatı boyunca öğrenmesi, girişimcilikle ilgili gerekli çalışmaları ve araştırmaları yapmayı becerebilmek, fırsatların farkına varabilmek ve takip edebilme kabiliyetini geliştirmek, objektif düşünebilmek ve yeni fikirler ortaya çıkarabilmek amaçlarına hizmet eder (Çetinkaya Bozkurt 2011: 29). Girişimcilik eğitimi, eğitimi alanların bilgi seviyelerinin yükselmesine ve girişimcilerin yeteneklerini, davranışlarını ve kişiliklerini geliştirmelerine etki eder (Uluköy, vd. 2013: 82). Girişimci eğitim programı da girişimci tutum ve girişimci gelecek niyetinin temel kaynağıdır (Ahmed 2010: 16). Dünya genelinde ticari faaliyetlere bağlı olarak ekonomik yapının büyümedeki payı sürekli artış gösteren bir yapıdadır. İnsanları ekonomik yatırıma yöneltmenin devletler için az maliyetli olan seçeneği üniversitelerde girişimcilik derslerine ağırlık vermektir. Üniversitelerde bu şekilde bir eğilimin olması, üniversitelerin farklı işlevlerinin olmasını sağlamakta ve projeler geliştiren, istihdamın

artmasına katkı sağlayan ve endüstriyel sorunlara çözüm üreten bir yapıya bürünmesine yol açmaktadır.

Türkiye'nin geçmişi göz önüne alınırsa girişimcilik eğitimleri bir başka bir açıdan önem arz etmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki sosyal ve ekonomik yapıda mülkiyet hakkı kısıtlıydı ve bu nedenle girişimcilik kavramı yerleşmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde de devletçi politika izlendiği için bu konuya gereken önem verilememiştir. O günden bu zamana kadar ekonomik alanda pek çok değişim olmasına rağmen yine girişimcilik alanında bu değişim gözle görülebilecek hızda olamamıştır. Dolayısıyla ülkemizde girişimcilik kültürü ve benimsenmesi konusundaki bu aralığı daraltabilmek için girişimcilik eğitimi önemli hale gelmektedir (Mutlu 2014: 4).

Girişimcilik eğitimleri Ticaret Sanayi Odaları, vakıflar, sivil toplum örgütleri gibi kurumlardan gelen istekler KOSGEB'in bölgede tespit ettiği ihtiyaçlara göre vereceği kararla girişimcilik eğitimleri verilir. Eğitimler şu başlıklar çerçevesinde gerçekleşir (Gözek 2006: 19):

- İşin kurulma aşamaları ve genel bilgiler
- Pazar araştırması ve iş fikrinin uygulanabilirliği
- Sorunlarla baş etmeye yönelik çalışmalar
- İş planı hazırlama

ABD'de yapılan bir araştırmada eğitim alan bireylerin,

- İş kurma konusunda üç kat daha fazla eğilimli,
- Kendine ait işte çalışmaya üç kat daha fazla hevesli,
- Yılda %27'lik bir oranda daha fazla kar elde etmekte,
- Maddi varlıkları %62 daha fazla ve
- Çalıştıkları işten daha fazla memnun oldukları tespit edilmiştir. (Kınay 2006: 20).

Günümüzde ülkemizde girişimcilik eğitimlerine daha fazla önem verilmektedir. Bu bağlamda KOSGEB tarafından uygulamalı girişimcilik eğitimleri bu

faaliyetlerdendir(Uluköy, vd. 2013: 82). KOSGEB bu eğitimlerde girişimcilere girişimcilik kültürünü aşlamak ve başarılı bir iş planı yazmalarına yönelik çalışmaktadır.

3.5.1.1. İş Planı

Girişimci adaylarının devlet desteği alabilmeleri ve aynı zamanda KOSGEB'in kişiler üzerinde iş bilinci oluşmasını sağlaması için iş planı kavramı ortaya çıkmıştır. İş planlarında girişimci ve ortaklarıyla ilgili kişisel bilgiler, şirketin yapısı ve neden bu yapıda olduğu, pazardaki rakiplerle ilgili bilgiler, kısa ve uzun vadeli hedefler, iş akış bilgileri, şirketin organizasyon bilgileri, gerekli kaynaklarla ilgili finansal veriler ve elde edilecek teşvikle alınacak makine ve teçhizat ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

İş planı ve iş planını hazırlama aşamasının girişimciler açısından önemi şu şekildedir:

- İş kurma konusunda yol gösterici bir kaynaktır. Hedeflere ulaşmada yardımcı olur.
- Pazar içinde gereken araştırma ve analiz çalışmalarının yapılmasına yardımcı olur (Gözek 2006: 10).
- Yapılabilirlik seviyesinin görülmesini sağlar.
- Diğer işletmeler için yol gösterici bir dökümandır.

İş planı hazırlama konusu günden güne önemini artıran bir konu haline gelmektedir. Titizlikle iş planlarını hazırlamaya çalışan girişimciler, daha sonra bu planlarını faturalarıyla birlikte KOSGEB'e sunarlar ve uygun görüldüğü takdirde destek almaya hak kazanırlar.

3.5.2. Girişimcilik Eğitiminin Amacı

Girişimcilik eğitimlerinin esas amacı bireylerin kendi işini kurarak kimseye bağlı olmadan para kazanmalarını sağlamaktır (Yıldız 2007: 29). İş kurmak isteyen girişimcilerin bilinçsizce yaptığı davranışlar ve hareketler sonucunda hem vakit hem de

para kaybı söz konusu olabilmektedir. Bu gibi durumlarda eğitimin önemi daha çok ön plana çıkmaktadır.

Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimi ile devlet, hem çok büyük masraflar yapmadan gerekli eğitimi sunmakta hem de genç beyinlerin bilgiyi toplamaya daha açık olmasından dolayı bir verimlilik sağlamaktadır. Öte yandan her ilde belirli zaman aralıklarıyla KOSGEB tarafından verilen uygulamalı girişimcilik eğitimleri ile de halk bilgilendirilmekte ve devlet desteği alabilmeleri için sertifikaları verilmektedir.

3.5.3. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi

Eski zamanlarda girişimciliğin kişilerde doğuştan geldiği düşünülürdü. Toplumların bilinçlenmesiyle birlikte bazı şeylerin sonradan kazandırılabilceği ya da doğuştan var olan yeteneklerin eğitimle ortaya çıkarılabileceği bilgisi toplum içinde kendisine yer edinmiştir.

Türkiye’deki üniversitelerde verilen girişimcilik dersleri çoğunlukla seçmeli ders olarak verilmekte ve sınırlı katılım uygulanmaktadır. Bazı üniversitelerde girişimcilik alanında lisans ve yüksek lisans düzeyinde bağımsız bölümler açılmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra Türkiye’deki meslek yüksekokullarında girişimcilik eğitimi genel tablodan farksızdır. Programların çoğunda girişimcilik dersi bulunmamakta, olanlarda ise çoğunlukla seçmeli ve kredisi düşük ders olarak yer almaktadır. Ön lisans programlarından mezun olabilmek için ortalama 80-90 kredi toplanması gerekli olduğu halde, bir öğrencinin ön lisans eğitimi boyunca alabileceği girişimcilik içerikli derslerin kredi toplamı ortalama 3-4 arasındadır (Yelkikalan vd. 2010: 56).

Diğer ülkelerle kıyaslandığında Türkiye’deki insanların girişimciliğe daha yakın olduğu, bu konularda çalışan yabancı bilim adamlarına göre de doğrulanmaktadır. Bu nedenle Türkiye’deki üniversite öğrencilerini potansiyel girişimci olarak görmek ve onları bulundukları çevredeki problemleri fırsata dönüştürebilecekleri bilgi düzeyine ulaştırmak, becerilerini ortaya çıkaracak bireyler olarak yetişmelerini sağlamak son derece önemlidir (Çetinkaya Bozkurt 2011: 43).

Avrupa ve Amerika’da girişimcilik eğitime erken yaşlarda başlanılmaktadır. Türkiye’de ise sadece üniversitelerin programlarında yer almaktadır. Ülkemizde de özellikle ekonomi bölümlerinde, öğrencilerin ilk amacının girişimci olması yönünde eğitilmeleri gerekmektedir. Girişimci üniversite, girişimci toplum ve hatta girişimci ülke adıyla anılmak uluslararası alanda da bir prestij sağlayacaktır.

3.5.4. Dünyada Girişimcilik Eğitimi

Dünyada girişimcilik eğitime bakıldığında, ABD’nin başı çektiği görülmektedir. Girişimcilik ile ilgili Amerika’da ilk eğitim, 1947 yılında “Harvard Business School’da verilmeye başlanmıştır. Bu konudaki ilk akademik programlar ise 1960’lı yıllarda başlamış ve 1965’li yıllarda giderek yaygınlaşmıştır (<http://investintekirdag.org.tr>, 19 Aralık 2015’te erişildi). Avrupa’da da girişimcilik eğitimi yaygın durumdadır. Ancak gerekli kuruluşlar olmadığı için ne derece gelişmiş olduğunu anlamak zordur. Yine de bu konuda bazı çalışmalar yapılmaktadır. Avrupa’da eğitim kurumları ABD’ye göre daha merkezi ve özeldir. Yani daha esnek bir eğitim söz konusudur (Çetinkaya Bozkurt 2011: 41).

Bir örnekle açıklama pekiştirilecek olursa; İngiltere’de 2005 yılından bu yana 14–16 yaşındaki öğrencilere günde beş saatlik girişimcilik dersi verilmektedir. Macaristan’da girişimcilik ile ilgili dersler ilk ve ortaokul müfredatı içinde bulunmaktadır. Amerika’da ise yaklaşık 1500 üniversite ve kolejde girişimcilik dersleri yer almaktadır. Girişimcilik eğitime verilen bu büyük önemin nedeni ise Amerika’da eğitim alan kişilerle ilgili yapılan bir çalışmada şu sonuçlarla görülmektedir (Duran vd. 2013: 43):

- Eğitim alanlar almayanlara göre yeni iş kurmada üç kat daha fazla eğilime sahiptirler.
- Eğitim alanlar kendi işinde çalışmaya üç kat daha fazla isteklidirler.
- Girişimcilik eğitimi alan bireyler, almayanlara göre %27 daha fazla kazanç elde etmektedirler.
- Mal varlıkları %62 daha fazladır.

- Girişimcilik eğitimi alanlar çalıştıkları işlerde kendilerine daha fazla tatmin sağlamaktadır.

Avrupa’da girişimcilik şu şekildedir. Yunanistan, Atina’daki “Sivitanidios Teknik Okulu’nda sanal işletmeler, girişimcilik eğitime destek olmak üzere kullanılmaktadır. Öğrenciler zamanlarını teorik dersler ve sanal bir işletmenin yönetimi arasında paylaştırmaktadır. Yükseköğrenim kurumları ve araştırma merkezlerinde işletmelere hizmet veren uzmanlaşmış irtibat büroları bulunmaktadır. İrlanda’da işyeri kurmak isteyen üniversite mezunlarına pratik bilgi ve yönetim desteği sağlayan bir yıl süreli bir işletme destek programı bulunmaktadır. İrlanda yeni bir iş kurma kolaylığı bakımından 2. sırada; eğitim ve öğretimde etkinlik bakımından 3. sırada gelmektedir. İngiltere’de belli üniversitelerde ve kolejlerde girişimcilik eğitimi amaçlı kurslara destek sağlanması amacıyla hükümet tarafından mali kaynak ayrılmıştır. Finlandiya’daki eğitim sisteminde girişimcilik konusu müfredata eklenmiştir. Almanya’da yükseköğrenim ve araştırma kuruluşlarında daha girişimci bir zihniyet ortaya çıkarmak ve girişim potansiyelinin uygulamaya geçirilmesi amacıyla ilgili tarafları bir araya getiren “EXIST Programme” kurulmuştur. Hollanda’da yüksek öğrenimde girişimcilik ruhunun geliştirilmesi ve entegre destek hizmetlerinin sağlanması gibi önemli konularda Ekonomi Bakanlığı ile ortak girişimlerde bulunmaktadır. Avusturya’da girişimcilik eğitimi konusunda orta düzeyde iş idaresi kolejleri kurulmuştur. Üniversitelerde girişimcilik konusundaki faaliyetler artmıştır ve üç adet girişimcilik enstitüsü kurulmuştur. Ayrıca, okullar ile iş dünyası arasında yaklaşmanın sağlanması amacıyla programlar uygulanmakta; üst düzey işletme yöneticilerinin okulları ziyaret etmesi, işletmelerin ziyaret edilmesi, öğretmenlere işletme deneyimi kazandırılması gibi uygulamalar yapılmaktadır. Lüksemburg’da ilköğretim öğrencilerinin işletmeleri ziyareti şeklinde iş yaşamını tanımaları sağlanmaktadır. Ortaöğrenim öğrencilerine iş dünyasını ve ekonomideki rolünü tanıtmaya yönelik eğitimler verilmekte ve bu çerçevede şirketlerle sohbet toplantıları düzenlenmektedir ([http:// investintekirdag.org.tr/15620156Cu1tZ.pdf/](http://investintekirdag.org.tr/15620156Cu1tZ.pdf/), s.6-7, 13 Ocak 2016’da erişildi).

Şu bir gerçek ki; Avrupa lkeleri Türkiye'ye oranla girişimcilik konusuna daha fazla önem vermektedir. Bu doğrultuda girişimciliği geliştirilmek Avrupa lkelerinin esas uygulamaları içinde bulunmaktadır. Avrupa Birliği de birliğe ye ve aday olan ülkelere girişimciliğe gösterilen ilgiyi takip etmektedir.

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ: ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Bu bölümde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde eğitimine devam eden öğrencilerin girişimcilik özelliklerini ve aralarındaki farkları belirlemeye yönelik araştırma ve bulgularına yer verilmiştir.

4.1 Araştırmanın önemi

Kişilerin girişimciliğe olan eğilimleri faaliyete dönüştüğünde ülke ekonomisi açısından olumlu bir etki sağlamaktadır. Girişimciliğe eğilimin sağlanması da gençlerin bu konuda eğitilmesinden geçmektedir. Genetik etkisinin yanı sıra eğitimle de kazanılabilen bir özellik olmasından dolayı üniversiteler genç beyinlere yeniliği, üretmeyi, istihdamı, risk alabilmeyi ve rekabet edebilmeyi aşılama yükümlüdür. Aldıkları eğitimle girişimcilik özelliklerini geliştiren bireyler verimli alanlara yönelerek zaman, para ve itibar kaybına uğramadan yollarını çiziceklerdir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. İşletme Bölümü'nün seçilmiş olması iş hayatında en aktif rol üstlenmesi beklenen kişilerin İşletme Bölümü öğrencileri olmasıdır.

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın uygulama alanı 2015-2016 güz döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde eğitim gören öğrencilerle sınırlıdır.

4.4. Araştırmanın Yöntemi ve Verilerin Elde Edilmesi

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmıştır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde kişilik özellikleri ve üçüncü bölümde iş kurmaya yatkınlık özelliklerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anketler derse girecek öğretim üyesi ile görüşülüp izin alındıktan sonra, dersin başlangıcında sınıflara girilerek öğrencilere dağıtılmış ve 15 dk. sonra geri toplanmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiş, katılmak istemeyenler anlayışla karşılanmıştır.

Anketler SPSS yöntemiyle analiz edilmiştir. Girişimci kişilik özelliklerini ve girişimcilik eğilimlerini belirlemek üzere aritmetik ortalama kullanılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların demografik özelliklerini belirtmek için frekans ve yüzdelik dağılımdan yararlanılmıştır. Verilerin analizinde Güvenirlilik Analizi, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Bağımsız Çift Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi'nden yararlanılmıştır.

Faktör analizi, başlıca amacı aralarında ilişki bulunduğu düşünülen çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak için daha az sayıdaki temel boyuta indirgemek veya özetlemek olan bir grup çok değişkenli analiz tekniğine verilen genel bir isimdir. Diğer bir ifade ile faktör analizi, aralarında ilişki bulunan çok sayıda değişkenden oluşan bir veri setine ait temel faktörlerin (ilişkinin yapısının) ortaya çıkarılarak araştırmacı tarafından veri setinde yer alan kavramlar arasındaki ilişkilerin daha kolay anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp, 20 Şubat 2016'da erişildi).

4.4. Analiz ve Bulgular

Anket sonuçlarına göre elde edilen demografik bulgular şu şekildedir:

4.4.1. Cinsiyet

Araştırmaya katılan öğrencilerin 63,7'si (244) bayan, %36,3'ü (139) erkektir.

Tablo 4.1: Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet dağılımı	KADIN	ERKEK	TOPLAM
İŞLETME BÖLÜMÜ	244	139	383
YÜZDE	%63,7	%36,3	%100

4.4.2. Yaşa göre dağılım

Yapılan çalışmada katılımcıların yaşları ağırlıklı olarak öğrencileri 21-25 aralığındadır. 21 yaşında 43 kişi (%11,3), 22 yaşında 141 kişi (%36,4), 23 yaşında 123 kişi (%32,1), 24 yaşında 61 kişi (%16,6), 25 yaşında 8 kişi (%2) ve daha üstü yaşlarda 5 kişiyle (%1,2) uygulama yapılmıştır.

Tablo 4.2: Katılımcıların yaşa göre dağılımı

YAŞ	ÖĞRENCİ SAYISI	YÜZDE %
18,00	12	3,1
19,00	38	9,9
20,00	10	2,6
21,00	76	19,8
22,00	68	17,7
23,00	110	28,7
24,00	54	14,0
25,00	8	2,0
26,00	2	0,5
27,00	3	0,7
Toplam	383	%100

4.4.3. Doğum yeri

Araştırmanın uygulandığı öğrencilerin doğdukları iller çok farklılık göstermektedir. Bu nedenle Ankara ve İstanbul'da doğanlar, Bolu ve Düzce'de doğanlar

ve diğer illerde doğanlar olmak üzere 3 bölümde incelenecektir. Ayrımın bu şekilde yapılmasının nedeni Ankara ve İstanbul illerinin kalabalık ve yakın şehirler olması, Düzce ilinin de Bolu'ya ilçesi kadar yakın olmasıdır.

Çalışmanın uygulandığı öğrencilerden 176 (%45.9) kişi Ankara ve İstanbul illerinde, 52 (%13.6) kişi Bolu ve Düzce'de ve kalan 155 (%40.4) kişi ise diğer şehirlerde doğmuştur.

Tablo 4.3: Katılımcıların doğum yerine göre dağılımı

	ANKARA ve İSTANBUL	BOLU ve DÜZCE	DİĞER	TOPLAM
	176	52	155	383
YÜZDE	%45.9	%13.6	%40.4	%100

4.4.4. Yaşanılan yer

Doğum yeri incelemesinde olduğu gibi çok farklılık gösteren yaşanılan yer incelemesinde de aynı kısıtlar kullanılmıştır. 182 (%47.5) kişi Ankara ve İstanbul'da, 104 (%27.1) kişi Bolu ve Düzce'de ve kalan 97 (%25.3) kişi ise diğer şehirlerde yaşamaktadırlar.

Tablo 4.4: Katılımcıların yaşadıkları yere göre dağılımı

	ANKARA ve İSTANBUL	BOLU ve DÜZCE	DİĞER	TOPLAM
	182	104	97	383
YÜZDE	%47.5	%27.1	%25.3	%100

4.4.5. Yabancı dil

Anketin uygulandığı kişilere yabancı dil bilgilerinin olup olmadığına dair soru da sorulmuştur. 224 (%58.5) öğrenci İngilizce, 11 (%3) öğrenci Almanca ve 7 (%1.8) öğrenci de diğer dillerden bir veya birkaç tane bilmektedir. Toplam 138 (%36) öğrencinin yabancı dili yoktur.

Tablo 4.5: Katılımcıların yabancı dil bilgisine göre dağılımı

	İNGİLİZCE	ALMANCA	DİĞER	HİÇBİRİ	TOPLAM
	224	11	8	138	383
YÜZDE	%58.5	%3.0	%1.8	%36	%100

4.4.6. Kardeş Sayısı

Ankete katılan kişilerin çoğunluğu 2 ya da 3 çocuklu aileleri mensuptur. Bu nedenle 3 çocuk ve altı ve 4 çocuk ve üzeri olarak 2 grupta incelenecektir. 302 (%75.6) öğrenci 3 çocuk ve altı, 81 (%24.4) öğrenci 4 ve daha fazla çocuklu ailelere sahiptir.

Tablo 4.6: Katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı

	TEK	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	TOPLAM
	31	157	113	47	22	1	6	5	1	1	383
YÜZDE	7	39.8	28.8	12.1	5.7	1.6	1.6	0.4	0.4	0.4	100

4.4.7. Kaçınıcı çocuk olduğu

Kardeş sayısı öğrenilen öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkisi olup olmadığını anlayabilmek için ailede kaçınıcı çocuk olduğu da sorulmuştur. Bu bölümde de ilk çocuk olup olmama durumuna göre değerlendirme yapılacağı için “ilk çocuk” ve “ilk çocuk değil” gruplarına ayrılmıştır. 176 (%46) kişi ailelerinde ilk çocuk, 207 (%54) kişi ilk çocuk değildir.

Tablo 4.7: Katılımcıların ailedeki sırasına göre dağılımı

	İLK	2	3	4	5	6	7	8	9	10+	TOPLAM
	176	130	43	28	4	1	1	1	0	0	210
YÜZDE	45	33.2	10.9	6.5	0.8	0.4	0.4	0.4	0	0	100

4.4.8. Annenin Eğitim Durumu

Tüm öğrencilerin 95’inin (%38.5) annesi ilkokul, 55’inin (%22.3) annesi ortaokul, 59’unun (%23.9) annesi lise, 25’inin (%10.2) annesi üniversite ve 1 (%0.4) kişinin annesi de lisanüstü mezunudur. Toplamda 9 kişi bu soruyu yanıtlamamıştır.

Tablo 4.8: Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı

	İLK	ORTAOKUL	LİSE	ÜNİVERSİTE	L.ÜSTÜ	TOPLAM
	135	101	91	46	1	374
YÜZDE	%38.5	%22.3	%23.9	%10.2	%0.4	%95.3

4.4.9. Annenin Çalıştığı Alan

Tüm öğrencilerin 24'ünün (%6.3) annesi kamuda, 55'inin (%14.4) annesi özel sermayeli Türk şirketinde, 2 (%0.5) kişinin yabancı sermayeli özel şirkette, 20'sinin (%5.3) annesi kendi işinde ve 5 (%1.2) kişinin annesi de tarım sektöründe çalışmaktadır. Toplamda 277 kişinin (%72) annesi ev hanımıdır.

Tablo 4.9 : Katılımcıların annelerinin çalıştıkları alana göre dağılımı

	KAMU	ÖZEL TÜRK	ÖZEL YABNCI	KENDİ İŞİ	TARIM	EV HANIMI	TOPLAM
	24	55	2	20	5	277	383
YÜZDE	%6.3	%14.4	%0.5	%5.3	%1.2	%72	%100

4.4.10. Annenin Çalıştığı Pozisyon

Bir önceki bölümden elde edilen veriler ışığında çalışma hayatı olan 91 annenin çoğu memur/işçi statüsünde çalışmaktadır. 59 anne memur/işçi olarak, 6 anne üst kademe yönetici olarak, 15 anne alt kademe yönetici olarak ve 11 anne kendi işyerinin sahibi olarak ticari faaliyette bulunmaktadır.

Tablo 4.10: Katılımcıların annelerinin çalıştığı pozisyona göre dağılımı

	Ü.K.YÖN.	A.K.YÖN.	MEMUR İŞÇİ	İŞLETME SAHİBİ	TOPLAM
	6	15	59	11	91
YÜZDE	%6.6	%16.5	%65	%12	%100

4.4.11. Baba Eğitim Durumu

Tüm öğrencilerin 105'inin (%27.4) babası ilkokul, 79'unun (%20.6) babası ortaokul, 131'inin (%34.2) babası lise, 62'sinin (%16.2) babası üniversite ve 6 (%1.5) kişinin babası da lisanüstü mezundur.

Tablo 4.11: Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı

	İLK	ORTAOKUL	LİSE	ÜNİVERSİTE	L.ÜSTÜ	TOPLAM
	105	79	131	62	6	383
YÜZDE	%27.4	%20.6	% 34.2	%16.2	%1.5	%100

4.4.12. Babanın Çalışma Alanı

Tüm öğrencilerin 108'inin (%29.2) babası kamuda, 89'unun (%23.2) babası özel sermayeli Türk şirketinde, 5 (%1.3) kişinin babası yabancı sermayeli özel şirkette, 89'unun (%23.2) babası kendi işinde ve 18 (%4.7) kişinin babası da tarım sektöründe çalışmaktadır. Toplamda 70 kişinin babası farklı bir alanda çalışmaktadır.

Tablo 4.12: Katılımcıların babalarının çalışma alanına göre dağılımı

	KAMU	ÖZEL TÜRK	ÖZEL YABANCI	KENDİ İŞİ	TARIM	DİĞER	TOPLAM
	108	89	5	89	18	70	383
YÜZDE	%29.2	%23.2	%1.3	%23.2	%4.7	%18.2	%100

4.4.13. Babanın Çalıştığı Pozisyon

Kişilerin babalarının çalışma alanı incelendiğinde 42 öğrencinin babası üst kademedeki yönetici olarak, 17 öğrencinin babası alt kademe yönetici olarak, 156 öğrencinin babası memur/işçi olarak, 61 öğrencinin babası işletme sahibi olarak ve 107 öğrencinin babası da diğerlerinden farklı bir pozisyonda çalışmaktadır.

Tablo 4.13: Katılımcıların babalarının çalışma durumuna göre dağılımı

	Ü.K.YÖN.	A.K.YÖN.	MEMUR İŞÇİ	İŞLETME SAHİBİ	DİĞER	TOPLAM
	42	17	156	61	107	383
YÜZDE	%11	%4.4	%41	%16	%28	%100

4.4.14. Ailenin Geliri

Ailelerinin gelirleriyle kişilerin girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki olduğu düşünüldüğü için, kişilere ailelerin gelir durumlarıyla ilgili soru yöneltilmiştir. Verilen

cevaplara göre aylık 2000 TL ve altında geliri olanlar toplam 129 (%33.7) kişiye, 2000 TL'nin üstünde geliri olan kişi sayısı 254'dür (%64.3).

Tablo 4.14: Katılımcıların ailelerinin gelir durumuna göre dağılımı

0-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-2500	2501-3000	3001-3500	3501-4000	4001 ve üzeri	TOPLAM
8	18	79	24	79	43	48	26	57	383

Gelir durumlarına bakılarak yapılan incelemede anne veya babanın işletme sahibi olduğu toplam 72 ailenin 59'u, 2000 ve üzeri gelir grubunda bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında da kendi işini kurmanın ekonomik göstergesi fark edilmektedir.

4.4.15. Ailede İş Kuran Yakın

Kişilere yöneltilen ailede kendi işini kuran bir yakını olup olmadığına dair sorulan soruya 148 (%34.4) kişinin evet cevabına karşılık 235 (%63,6) kişi hayır cevabını vermiştir.

4.4.17. Aldığı Eğitimin İş Kurma Fikrine Etkisi

Öğrenciler üniversitede verilen eğitimin kendilerine iş kurma konusunda ne derecede etkisi olduğu/olacağı sorusuna olumlu yanıt vermişlerdir. 292 (%76.2) kişi olumlu düşünürken, 91 (%23.8) kişi olumsuz düşünmektedir. Olumlu görüş bildiren öğrencilerin ne derece etki gördükleri tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.15: Katılımcıların verdikleri önem puanlarına göre dağılımı

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	TOPLAM
	6	8	22	28	64	46	57	44	7	10	292
YÜZDE	2.8	3.85	6.6	8.8	22.6	16.5	19.2	13.8	2.2	3.3	100

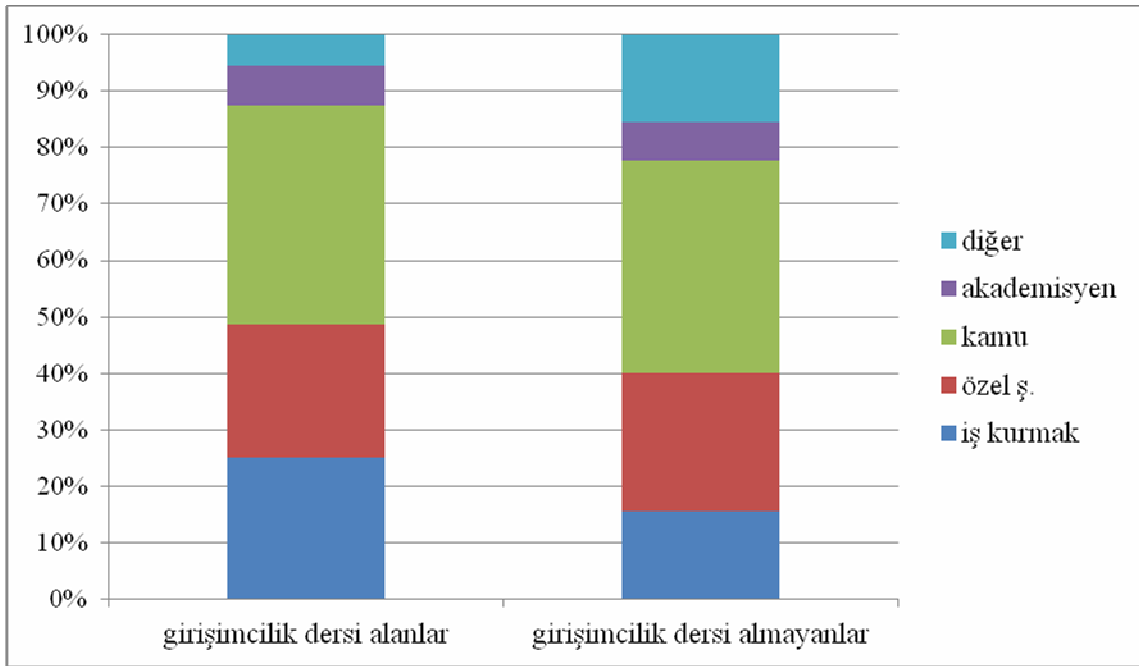
4.4.18. Kariyer Hedefi

Öğrencilerin kariyer hedeflerini belirlemek niyetiyle yöneltilen soruya ise 95 (%24.8) kişi kendi işini kurmak, 104 (%27.1) kişi özel şirkette çalışmak, 128 (%33.4)

kişi kamu kesiminde çalışmak, 41 (%10.7) kişi akademisyen olmak ve 14 (%3.7) kişi de farklı bir alanda çalışmak istemektedir.

Tablo 4.16: Katılımcıların kariyer hedeflerine göre dağılımı

	İŞ KURMAK	ÖZEL ŞİRKET	KAMU KESİMİ	AKADEM İSYEN	DİĞER	TOPLAM
	95	104	128	41	14	383
YÜZDE	%24.8	%27.1	%33.4	%10.7	%3.7	%100

Grafik 1: Kişilerin girişimcilik dersi alma durumuna göre kariyer tercihleri

Yapılan çalışmada girişimcilik dersi alan öğrencilerin aldıkları bu dersin düşüncelerine etki edip etmediği incelenmiş ve sadece kendi işini kurma alanında bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Girişimcilik dersi alan bireyler diğerlerine oranla kendi işini kurmayı daha fazla istemektedirler.

4.5.1.Faktör Analizi

Faktör analizi birimlerin birbirleri ile ilişkili özellikleri arasından, birlikte ele alınabilen, birbirleriyle ilişkisiz ancak bir olayı açıklamakta faydalanılabilecek olan

değişkenleri bir araya toplayarak yeni bir isimle tanımlamaya yarayan bir yöntemdir. Amacı; değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arasındaki ilişki sayesinde yeni yapılar oluşturmaktır (Patır 2009: 70).

KMO katsayısı veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleştirilebilirlik için KMO değerinin 0.60'dan yüksek çıkması beklenir. (Güngör 2016: 44). Verilerin faktör analizi uygulama aşamasında KMO ve Barlett küresellik testi ile faktörlerin uygunluğu kişilik özelliklerine göre 0,806 olarak test edilmiştir. Bu sonuç çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.17: Kişilik özellikleri faktör analizi sonuçları

Faktörler	İfadeler	Ort.	Faktör Yükleri	Varyans
İSTEKLİLİK	1. Zorluklar karşısında yılmayan	3,13	,813	56,107
	2. Risk almaktan kaçınmayan	2,96	,738	
	11. Hırslı	3,20	,667	
	13. Azimli	2,81	,618	
	15. Rekabetçi	3,44	,609	
SOSYALLİK	3. İletişim becerisine sahip	3,56	,809	13,667
	4. Algılama yeteneği yüksek	3,43	,713	
	9. Sosyal/Dışa dönük	3,51	,647	
DUYGUSALLIK	30. Duygusal	2,61	,738	13,694
	31. Uysal	2,01	,735	
	32. İtaatkâr	1,85	,652	
	33. Heyecanlı	2,16	,647	
ZEKİLİK	16. Yaratıcı	2,95	,739	10,644
	25. Tahmin gücü olan	3,02	,714	
	26. Demoralize olmayan	2,49	,531	
	28. Analitik	2,74	,527	
GÜVENİLİRLİK	19. İnsanları seven	3,65	,708	5,889
	21. Eleştiri kaldırabilen	3,12	,694	
	23. Paylaşımçı	3,44	,658	
DEĞERLENDİRME	Kaiser-Meyer-Olkin M. of Sampling Adequacy.		,806	
	Approx. Chi-Square		1782,912	
	Bartlett's Test of Sphericity		,000	
	Rotation method		Varimax	

Tablo incelendiğinde katılımcıların kişilik özelliklerine yönelik değerlendirme yapabilmek için uygulanan faktör analizinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem

yeterlilik testi ve Barlett testinin sonucunun yeterli olduğu görülmektedir. Ölçekte yer alan 15 ifade uygun değerlerde yer almadığı için çıkarılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere İsteklilik faktörünün değişkenlerinin toplam varyans değeri 56,107'dir ve açıklama derecesi yeterlidir. Bu sonuçla bu faktörün diğer faktörlerden daha fazla değer alarak en yüksek açıklama seviyesinde olduğu görülmüştür.

Tabloya bakıldığında birinci faktörün yükleri 0,609 ile 0,813 değerleri arasında değişmektedir. İfadelerin incelenmesi sonucunda bu faktöre “isteklilik” ismi verilmiştir. İkinci faktörün yükleri 0,647 ile 0,809 değerleri arasında değişmektedir. Gerekli incelemeler sonucunda bu faktöre “sosyallik” ismi verilmiştir. Üçüncü faktörün yükleri 0,647 ile 0,738 değerleri arasında değişmektedir. İfadelere bakıldığında bu faktöre “duygusallık” adı verilmiştir. Dördüncü faktörün yükleri 0,527 ile 0,739 değerleri arasında değişmektedir. Bu faktöre “zekilik” ismi uygun görülmüştür. Beşinci faktörün yükleri 0,658 ile 0,708 değerleri arasında değişmektedir. Bu faktöre ise “güvenilirlik” adı verilmiştir.

Tablo 4.18: Girişimcilik eğilimi ifadeleri faktör analizi sonuçları

Faktörler	İfadeler	Ort.	Faktör Yükleri	Varyans
1) KÖTÜMSERLİK	16. Kendi işimi kurmaktansa bir şirkette yönetici olmayı tercih ederim.	3,08	,716	56,792
	20. Hayatımın sonuna kadar yetecek paraya sahip olsaydım, kendi işimi kurmaktansa bankaya yatırır faiziyle yaşardım.	2,02	,681	
	21. Bir iş kurmayı ancak iyi bir iş bulamadığımda düşünürüm.	1,85	,654	
	22. Ekonomik ortamın iş kurmak isteyenler için uygun olmadığını düşünüyorum.	2,36	,639	
	23. Kendi işini kurmaya cesaret edecek kadar riski göze alma özelliğim yoktur	1,96	,631	
	24. Karmaşık ve idari süreçler nedeniyle iş kurmanın zor olduğunu düşünüyorum	2,13	,546	
2) KARARLILIK	1. İstedğim şeyler için çok çalışmaktan kaçınmam/vazgeçmem.	3,45	,781	12,743
	2. Üstüme aldığım görevleri zamanında bitiririm.	3,23	,767	
	3. Eğer bir şeyi aklıma koyarsam, hiçbir şeyin beni durdurmasına izin vermem.	3,33	,709	
	4. Sorumluluk almaktan kaçmam ve sorumluluklarımı baştan sona izlerim.	3,04	,639	
3) YENİLİKÇİLİK	15. Başkalarının aklına gelmeyen birçok şeyi düşünür ve hayata geçirebilirim.	2,86	,831	13,114
	17. Önceden sorulmamış sorular sorup, kimsenin düşünmediği şeyleri düşünürüm	3,00	,742	
	18. Yenilik yaratma ve özellikle bunları uygulama konusunda başarılıyım.	3,06	,738	
4) KENDİ İŞİNİ KURMA	26. Tüm birikimimi kaybetsem de yine de aynı işte çalışmaya devam ederdim.	2,56	,739	9,944
	27. Ortak çalışmalarda işleri sıraya koymak benim için planlanmamış; ancak, doğal bir görev niteliğindedir.	2,76	,622	
	28. İnsanların işlerini kurmak için yeterli fırsatlara sahip olduklarını düşünüyorum.	2,88	,620	
	29. Geleceği garanti altına almak, insanın kendi işini kurmasından geçer.	2,65	,512	
5) AİLE DESTEĞİNİ ALMAK	7. Kendi başıma bir iş yapmak istersem ailem beni destekler.	1,85	,861	3,898
	12. Bir iş kurmak istesem, ailem beni bu konuda yüreklendirir	1,90	,809	
6) İYİMSERLİK	8. İnsanları severim. Hemen hemen herkesle anlaşabilir ve iyi geçinirim.	3,95	,743	3,511
	9. İşini kurup başarısız olanlara, yeni bir şans verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	3,20	,706	
DEĞERLENDİRME	Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy. Approx. Chi-Square Bartlett's Test of Sphericity Rotation method Varimax		0,739 1734,799 ,000	

Tablo incelendiğinde katılımcıların girişimcilik eğilimlerine yönelik değerlendirme yapabilmek için uygulanan faktör analizinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik testi ve Barlett testinin sonucunun yeterli olduğu görülmektedir. Ölçekte yer alan 9 ifade uygun değerlerde yer almadığı için çıkarılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere “Kötümserlik” faktörünün değişkenlerinin toplam varyans değeri 56,792’dir ve açıklama derecesi yeterlidir. Bu sonuçla bu faktörün diğer faktörlerden daha fazla değer alarak en yüksek açıklama seviyesinde olduğu görülmüştür.

Tabloya bakıldığında birinci faktörün yükleri 0,546 ile 0,716 değerleri arasında değişmektedir. İfadelerin incelenmesi sonucunda bu faktöre “Kötümserlik” ismi verilmiştir. İkinci faktörün yükleri 0,639 ile 0,781 değerleri arasında değişmektedir. Gerekli incelemeler sonucunda bu faktöre “Kararlılık” ismi verilmiştir. Üçüncü faktörün yükleri 0,738 ile 0,831 değerleri arasında değişmektedir. İfadelere bakıldığında bu faktöre “Yenilikçilik” adı verilmiştir. Dördüncü faktörün yükleri 0,512 ile 0,739 değerleri arasında değişmektedir. Bu faktöre “Kendi işini kurma” ismi uygun görülmüştür. Beşinci faktörün yükleri 0,809 ve 0,861’dir. Bu faktöre ise “Aile Desteğini Almak” adı verilmiştir. Altıncı faktör 0,706 ve 0,743 değerlerini almış ve “İyimserlik” ismi verilmiştir.

4.5.2. Hipotez testleri

Girişimcilik eğilimini belirlemeye yönelik yapılan faktör analizine bağlı olarak üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre, iş kuran yakını olup olmamasına göre ve girişimcilik eğitimi alıp almama durumuna göre hipotezler oluşturulup test edilecektir.

1) H0: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından cinsiyetin etkisi yoktur.

H1: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₁: Kötümserlik faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₂: Kararlılık faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₃: Yenilikçilik faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₄: Kendi işini kurma faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₅: Aile desteğini almak faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

H1₆: İyimserlik faktörü açısından cinsiyetin etkisi vardır.

Tablo 4.19 : Cinsiyet değişkenine göre istatistikî analiz sonuçları

Cinsiyete göre		Gözlem sayısı	Ortalama	Standart sapma	T değeri	P değeri
1) Kötümserlik	Kadın	242	,0041619	,956244	,103	,918
	Erkek	141	-,007143	1,07443		
2) Kararlılık	Kadın	242	,0465510	1,00848	1,202	,230
	Erkek	141	-,079896	,983685		
3) Yenilikçilik	Kadın	242	-,158091	,992518	-4,178	,000
	Erkek	141	,2713349	,956794		
4) Kendi işini kurma	Kadın	242	-,184768	,912097	-4,876	,000
	Erkek	141	,3171200	1,06591		
5) Aile desteğini almak	Kadın	242	,1223203	,912747	3,173	,002
	Erkek	141	-,209939	1,10642		
6) İyimserlik	Kadın	242	,1339843	,915623	3,325	,001
	Erkek	141	-,229958	1,09594		

Analiz sonuçlarına göre “Kötümserlik” faktörüne bağlı olarak 242 kadın katılımcının ortalaması 0,004 iken, 141 erkek katılımcının ortalaması -0,007’dir. Yani kadın katılımcılarla erkek katılımcılar arasında bu faktör için farklılık söz konusu değildir. “Kararlılık” faktörü açısından da erkekler ile kadınlar arasında belirgin bir farklılık görülmemiştir. Bu duruma her iki tarafın da aynı ölçüde negatif düşünceler taşıdığı ve aynı ölçüde azimli ve kararlı olduğu yorumu yapılabilir.

“Yenilikçilik” faktörüne bakıldığında erkek katılımcıların ortalamasının 0,271 olmasına karşın kadın katılımcıların -0,153 ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Yani erkek katılımcıların kadınlara oranla iş hayatı için daha yenilikçi fikirlere sahip olduğu ve daha aktif bir tempo istediği söylenebilir. “Kendi işini kurma” faktöründe erkek katılımcıların 0,317 oranla kadın katılımcıların -0,184 oranına büyük bir fark oluşturduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar kadınlara göre daha fazla çalışma isteği duymaktadırlar. Bu duruma ataerkil toplum yapısının etki ettiği söylenebilir. “Aile desteğini almak” faktörü incelendiğinde kadın katılımcılarda 0,122, erkek katılımcılarda -0,209 ortalamaları elde edilmektedir. Bu sonuçtan kadınların ailesinin desteğine daha çok güvendiği yargısı çıkarılabilir. Bunun sebebi de yine toplum yapısına bağlı olarak açıklanabilir. “İyimserlik” faktöründe kadın katılımcıların ortalaması 0,133, erkek

katılımcıların ortalaması -0,229'dur. Bu ortalamalara bakarak iş hayatı için erkeklerin kadınlara oranla daha az iyi niyet besledikleri söylenebilir. Bu durumun sebebi ise erkeklerin bulundukları yaşa gelene kadar kadınlardan daha fazla çalışma hayatında yer alma ihtimalleri, buna bağlı olarak da çalışma hayatında işlerin yürütülme şeklini daha çok bilmeleri olabilir.

H1 hipotezlerine ait alt hipotezlerin bazılarında p değeri 0,05'ten küçük olduğu için anlamlı bir fark bulunmuş ve H0 hipotezi reddedilmiştir. H1 hipotezine bağlı olan H1₃, H1₄, H1₅ ve H1₆ alt hipotezleri kabul edilmiştir.

2) H0: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi yoktur.

H1: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₁: Kötümserlik faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₂: Kararlılık faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₃: Yenilikçilik faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₄: Kendi işini kurma faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₅: Aile desteğini almak faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

H1₆: İyimserlik faktörü açısından ailede iş kuran bir yakının olması durumunun etkisi vardır.

Tablo 4.20: Ailede kendi işini kuran yakını olması durumuna göre istatistikî analiz sonuçları

Ailede kendi işini kuran yakını olma durumuna göre		Gözlem sayısı	Ortalama	Standart sapma	T değeri	P değeri
1) Kötümserlik	Evet	154	-,092484	1,02217	-1,475	-,0255
	Hayır	229	,0621950	,982159		
2) Kararlılık	Evet	154	,0366327	,994952	,589	,557
	Hayır	229	-,024635	1,00480		
3) Yenilikçilik	Evet	154	,0494116	1,09624	,768	,443
	Hayır	229	-,033228	,930723		
4) Kendi işini kurma	Evet	154	,0322003	1,00850	,515	,607
	Hayır	229	-,021654	,995869		
5) Aile desteğini almak	Evet	154	,0321556	,945529	,525	,600
	Hayır	229	-,021624	1,03649		
6) İyimserlik	Evet	154	-,139761	1,08248	-2,255	,025
	Hayır	229	,0939881	,931156		

Ailede kendi işini kuran bir yakını olma durumunun kişilerin girişimciliğe bakış açısını etkileyip etkilemediği incelendiğinde olumlu ve olumsuz cevap veren katılımcılar arasında “Kötümserlik”, “Kararlılık”, “Yenilikçilik”, “Kendi işini kurma” ve “Aile desteğini almak” faktörlerinde bir farklılık görülmemektedir. Yani bu faktörler bağlamında katılımcıların kendi işini kuran bir yakını olsa da olmasa da herhangi bir şekilde düşüncelerini etkilemediği sonucuna varılabilir.

Ancak olumlu cevap veren katılımcıların girişimcilik konusunda iyiniyet beslemediği ortaya çıkmıştır. Bu duruma; iş kuran tanıdıklarını gözlemleyen katılımcıların başarılı olabilmek için rakiplerine daha az tolerans tanıyacakları yorumu yapılabilir. İş hayatında gördükleri rekabet, risk, yüksek maliyetler vb. gibi durumlardan dolayı bu şekilde bir düşünce beslenmiş olabilir.

Alt hipotezlerden bir tanesinde farklılık görüldüğü için H0 hipotezi reddedilmiş, H1 hipotezinin alt hipotezlerinden sadece H1₆ hipotezinin değeri 0,05’ten küçük olduğu için kabul edilmiş, diğer alt hipotezler reddedilmiştir.

3) H0: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi yoktur.

H1: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₁: Kötümserlik faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₂: Kararlılık faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₃: Yenilikçilik faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₄: Kendi işini kurma faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₅: Aile desteğini almak faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

H1₆: İyimserlik faktörü açısından girişimcilik dersi alınmasının etkisi vardır.

Tablo 4.21: Girişimcilik dersi alma durumuna göre istatistikî analiz sonuçları

Girişimcilik dersi alma durumuna göre		Gözlem sayısı	Ortalama	Standart sapma	T değeri	P değeri
1) Kötümserlik	Evet	175	-,132827	1,04205	-2,399	,017
	Hayır	208	,1117540	,951410		
2) Kararlılık	Evet	175	,0435068	1,05566	,781	,436
	Hayır	208	-,036604	,951681		
3) Yenilikçilik	Evet	175	-,010720	1,01553	-,192	,848
	Hayır	208	,0090199	,989105		
4) Kendi işini kurma	Evet	175	,0012258	,959704	,022	,982
	Hayır	208	-,001031	1,03499		
5) Aile desteğini almak	Evet	175	-,059869	,989977	-1,075	,283
	Hayır	208	,0503706	1,00797		
6) İyimserlik	Evet	175	,0128337	,940087	,232	,816
	Hayır	208	-,010797	1,04989		

Kişilerin girişimcilik dersi alma durumlarına göre yapılan analizde girişimcilik eğitimi alan kişilerin almayan kişilerle karşılaştırıldığında, iş kurma konusunda negatif düşünceler beslemediği sonucuna ulaşılmıştır. Girişimcilik dersi almayan kişilerin girişimcilik konusunda temel bilgileri bilmediği için olumsuz düşüncelere sahip olmuş olabilirler. Ayrıca girişimcilik dersi alanlar aldıkları eğitim ışığında aile desteğini almaktan ziyade kendileri kaynak bulma yolunu seçtikleri görülmüştür. Bu duruma bakılarak girişimcilik dersinin olumlu etkileri olduğundan söz edilebilir.

“Kararlılık”, “Yenilikçilik”, “Kendi işini kurma”, “Aile desteğini almak” ve “İyimserlik” faktörlerinde bir farklılık görülmemektedir. Bu duruma girişimcilik eğitiminin kişilerde bu faktörlere yönelik bir kazanım oluşturmadığı yorumu yapılabilir.

Yapılan incelemede H1 hipotezine bağlı olan alt hipotezlerden bir tanesinin p değeri 0,05'ten büyük olduğu için anlamlı bir fark bulunmuş ve H0 hipotezi reddedilmiştir. H1 hipotezinin alt hipotezlerinden H1₁ kabul edilmiş, diğer alt hipotezler reddedilmiştir.

Katılımcıların kariyer hedefleri ile girişimcilğe bakış açıları arasındaki ilişkinin incelenmesi için ANOVA testi uygulanmış ve farklılık bulunan faktörler arasında hangi kariyer seçeneklerine göre farklılık olduğunu göstermek için Post Hoc testi verilerine başvurulmuştur. Yapılan analize göre sadece aralarında farklılık bulunan faktörlere ve kariyer tercihlerine yer verilmiştir, farklılık olmayan ve yorum gerektirmeyen kısımlar tablodan çıkarılmıştır.

Tablo 4.22: Kişilerin kariyer hedeflerine göre varyans testi analiz sonuçları

Post hoc Tukey HSD	Kariyer hedefi	Kariyer hedefi	Ortalama fark	P değeri
1) Kötümserlik	Kendi işimi kurmak	Özel şirket	-,7496260*	,000
		Kamu kesimi	-,6793537*	,000
		Akademisyenlik	-,5795178*	,012
3) Kararlılık	Kendi işimi kurmak	Kamu kesimi	,6133067*	,000
	Özel şirket	Kamu kesimi	,4720827*	,002
	Kamu kesimi	Diğer	-,7904806*	,032
4) Kendi işini kurma	Kendi işimi kurmak	Özel şirket	,3890050*	,042
		Kamu kesimi	,5072221*	,001
		Akademisyenlik	,5230622*	,036
		Diğer	,9239576*	,009

Bu sonuçlara göre; özel şirkette çalışmak isteyen kişiler, kendi işini kurmak isteyen kişilere göre iş kurma konusunda daha fazla olumsuz düşüncelere sahiptir. Aralarındaki ortalama fark 0,749'dur ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Kariyer hedeflerini kamu kesiminde çalışmak olarak belirleyen katılımcılar kendi işini kurmak isteyen katılımcılara göre iş kurma konusunda daha fazla olumsuz düşüncelere sahiptir. Aralarındaki ortalama fark 0,679'dur ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. İleride akademisyen olarak görev yapmak isteyen kişiler de kendi işini kurmak isteyen kişilere göre iş kurma konusunda daha fazla olumsuz düşüncelere sahiptir. Aralarındaki ortalama fark 0,579'dur ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Diğer kariyer tercihlerinin kendi aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Kendi işini kurmak isteyen katılımcılar kamu kesiminde çalışmak isteyen katılımcılara göre daha fazla yenilikçi ve hareketli kişiliklere sahiptirler. Aralarındaki ortalama fark 0,613'dür ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Kariyerini özel şirkette çalışmaya yönlendiren kişiler kamu kesiminde çalışmak isteyen kişilere göre daha fazla yenilikçi ve hareketli kişiliklere sahiptirler. Aralarındaki ortalama fark 0,472'dir ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Kamu kesiminde çalışmak isteyen katılımcılar, belirlenen kategorilerde çalışmak istemeyen veya henüz karar vermemiş katılımcılara göre daha fazla yenilikçi ve hareketli kişiliklere sahiptirler. Aralarındaki ortalama fark 0,790'dır ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Bu faktörle alakalı olarak diğer meslek gruplarını seçen kişiler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tahmin edildiği üzere iş kurma ve çalışma isteğinin bulunması faktörüne göre kendi işini kurmak isteyen kişilerin diğer kariyer tercihlerine göre anlamlı bir farklılık barındırdığı görülmüştür. “Kararlılık”, “Aile desteğini almak” ve “İyimserlik” faktörlerinde kariyer tercihlerine göre bir farklılık görülmemektedir.

4.5.3. Regresyon Analizi

Bu bölümde katılımcıların girişimcilik eğilimleri ile kişilik özelliklerini test etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi bir bağımlı değişkenle bir ya da daha fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkilerin açıklanmasını sağlar (Küçüksille 2014: 199). Girişimcilik eğilimi ile kişilik özelliklerinin incelenmesine yarayacak hipotezler şunlardır:

4) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kötümserlik” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kötümserlik” faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “Kötümserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “Kötümserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallik” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “Kötümserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-uysallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “Kötümserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “Kötümserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.23: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kötümserlik” faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart hata	Beta	T değeri	P değeri
1) Kötümserlik	2,618	,362		7,222	,000
İsteklilik	,011	,067	,010	,172	,864
Sosyallık	,001	,063	,001	,015	,988
Duygusallık-Uysallık	,175	,055	,167	3,158	,002
Zekilik	-,055	,068	-,048	-,817	,415
Güvenilirlik	-,068	,064	-,059	-1,059	,290
F: 2,213	df: 5	R:0,169	R²: 0,029	p<0,05	

Girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kötümserlik” faktörü ile kişilik özellikleri karşılaştırıldığında sadece “duygusallık-uysallık” özelliği ile anlamlı bir ilişki görülmüştür. Bu durumda; duygusal insanların daha fazla olumsuz düşünceye sahip olduğu söylenebilir. Buna göre H1 hipotezlerinden H1₃ hipotezi kabul edilmiş, diğerleri reddedilmiştir.

“Kötümserlik” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır (R:0,169; R²:0,029; t:0,000). Toplam varyansın %2,9’unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması duygusallık, isteklilik, sosyallık, zekilik ve güvenilirlik şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir eki olduğu görülmüştür.

5) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kararlılık” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kararlılık” faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “Kararlılık” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “Kararlılık” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “Kararlılık” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-uysallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “Kararlılık” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “Kararlılık” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.24: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kararlılık” faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart hata	Beta	T değeri	P değeri
2) Kararlılık	1,375	,213		6,461	,000
İsteklilik	,447	,039	,526	11,391	,000
Sosyallık	-,018	,037	-,022	-,485	,628
Duygusallık-Uysallık	,079	,033	,100	2,420	,016
Zekilik	,073	,040	,084	1,832	,068
Güvenilirlik	,146	,037	,170	3,909	,000
F: 52,431	df: 5	R:0,640	R²: 0,410	p<0,05	

“Kararlılık” faktörü değerlendirmeye alındığında sadece “sosyallık” özelliği ile bir ilişki olmadığı görülmüştür. Yani kararlı ve azimli kişiler sosyal hayata pek önem vermemektedirler. Bu sonuca göre H1 hipotezinin alt hipotezlerinden H1₂ reddedilip, diğer alt hipotezler kabul edilmiştir.

“Kararlılık” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır (R:0,640; R²:0,410; t:0,000). Toplam varyansın %41’ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması isteklilik, güvenilirlik,

duygusallık, zekilik ve sosyallik şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir eki olduğu görülmüştür.

6) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Yenilikçilik” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Yenilikçilik faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “Yenilikçilik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “Yenilikçilik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallik” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “Yenilikçilik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-uyusallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “Yenilikçilik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “Yenilikçilik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.25: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Yenilikçilik faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart hata	Beta	T değeri	P değeri
3) Yenilikçilik	,930	,288		3,232	,001
İsteklilik	,206	,053	,188	3,884	,000
Sosyallik	,052	,050	,050	1,049	,295
Duygusallık-Uysallık	-,105	,044	-,103	-2,374	,018
Zekilik	,496	,054	,445	9,221	,000
Güvenilirlik	,039	,051	,036	,778	,437
F: 40,656	df: 5	R:0,592	R²: 0,350	p<0,05	

“Yenilikçilik” faktörüyle kişilik özellikleri karşılaştırıldığında sadece “güvenilirlik” ve “sosyallik” özelliği ile aralarında bir ilişki kurulamamıştır. Bu sonuca göre güvenilir ve sosyal kişilerin daha sağlam ve ağırbaşlılıktan yana oldukları söylenebilir. Bu incelemeye göre H1 hipotezlerinden H1₂ ve H1₅ reddedilmiş, diğer alt hipotezler kabul edilmiştir.

“Yenilikçilik” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır ($R:0,592$; $R^2:0,350$; $t:0,000$). Toplam varyansın %35’ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması zekilik, sosyallik, isteklilik, güvenilirlik ve duygusallık şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir eki olduğu görülmüştür.

7) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kendi işini kurma” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kendi işini kurma” faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “Kendi işini kurma” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “Kendi işini kurma” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallik” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “Kendi işini kurma” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-uysallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “Kendi işini kurma” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “Kendi işini kurma” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.26: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Kendi işini kurma” faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart hata	Beta	T değeri	P değeri
4) Kendi işini kurma	1,761	,318		5,532	,000
İsteklilik	,041	,059	,039	,692	,490
Sosyallik	-,006	,055	-,006	-,106	,916
Duygusallık-Uysallık	,017	,049	,017	,343	,732
Zekilik	,317	,060	,303	5,322	,000
Güvenilirlik	-,046	,056	-,044	-,814	,416
F: 8,120	df: 5	R:0,312	R²: 0,097	p<0,05	

“Kendi işini kurma” faktörüne göre yapılan analizde kişilik özelliklerinden “zekilik” özelliği ile aralarında bir ilişki bulunduğu, diğerleriyle ilişki olmadığı saptanmıştır. Buna göre kendisini zeki görenlerin iş kurması gerekliliği düşünülmüş; istekli, sosyal, duygusal ve güvenilir kişilerin bu konuda yeterli veya başarılı olamayacağı kanısına varılmış olabilir. Bu sonuçlarla H1 hipotezlerinden H1₄ kabul edilmiş, diğer alt hipotezler reddedilmiştir.

“Yenilikçilik” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır ($R:0,312$; $R^2:0,097$; $t:0,000$). Toplam varyansın %9,7’sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması zekilik, sosyallik, isteklilik, güvenilirlik ve duygusallık şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir eki olduğu görülmüştür.

8) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Aile desteğini almak” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Aile desteğini almak” faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “Aile desteğini almak” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “Aile desteğini almak” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallik” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “Aile desteğini almak” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-duysallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “Aile desteğini almak” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “Aile desteğini almak” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.27: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “Aile desteğini almak” faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart hata	Beta	T değeri	P değeri
5) Aile desteğini almak	1,926	,377		5,111	,000
İsteklilik	,243	,070	,198	3,488	,001
Sosyallik	,056	,065	,049	,867	,386
Duygusallık-Uysallık	,018	,058	,016	,312	,755
Zekilik	,001	,071	,001	,009	,993
Güvenilirlik	,238	,066	,193	3,597	,000
F: 9,392	df: 5	R:0,333	R²: 0,111	p<0,05	

“Aile desteğini almak” faktörü ile kişilik özellikleri birlikte incelendiğinde “isteklilik” ve “güvenilirlik” özellikleri ile aralarında bir ilişki bulunduğu, diğer özelliklerle ilişki olmadığı görülmüştür. Bu duruma istekli kişilerin aile desteğine hayır demeyeceği ve güvenilir kişilerin de ailesine karşı da güven besliyor olması yorumu yapılabilir. H1 hipotezlerinden H1₁ ve H1₅ hipotezleri kabul edilmiş, diğerleri reddedilmiştir.

“Aile desteğini almak” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır (R:0,333; R²:0,111; P:0,000). Toplam varyansın %11’ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması güvenilirlik, isteklilik, sosyallik, zekilik ve duygusallık şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir eki olduğu görülmüştür.

9) H0: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “İyimserlik” faktörü arasında bir ilişki yoktur.

H1: Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi faktörlerinden “İyimserlik” faktörü arasında bir ilişki vardır.

H1₁: “İyimserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “isteklilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₂: “İyimserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “sosyallik” arasında bir ilişki vardır.

H1₃: “İyimserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “duygusallık-uysallık” arasında bir ilişki vardır.

H1₄: “İyimserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “zekilik” arasında bir ilişki vardır.

H1₅: “İyimserlik” faktörü ile girişimcilik özelliklerinden “güvenilirlik” arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4.28: Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörlerinden “İyimserlik” faktörüne göre regresyon analizi

	B	Standart sapma	Beta	T değeri	P değeri
6) İyimserlik	1,871	,289		6,480	,000
İsteklilik	,015	,053	,015	,285	,776
Sosyallik	,074	,050	,078	1,489	,137
Duygusallık-Uysallık	,083	,044	,088	1,868	,062
Zekilik	-,010	,054	-,009	-,179	,858
Güvenilirlik	,427	,051	,419	8,406	,000
F: 22,310	df: 5	R:0,478	R²: 0,228	p<0,05	

“İyimserlik” faktörü ile kişilik özellikleri arasında “duygusallık-uysallık” ve “güvenilirlik” özellikleri arasında bir ilişki olduğu, diğer özelliklerle bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda duygusal ve güvenilir kişilerin, tahmin edilebileceği gibi, çalışma hayatında iyimser olmayı ilke olarak görecekları söylenebilir. Bu özelliklere bakılarak H1 hipotezlerinden H1₃ ve H1₅ hipotezleri kabul edilmiş, diğer alt hipotezler reddedilmiştir.

“İyimserlik” faktörüyle kişilik özelliklerine ilişkin regresyon analizinde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır (R:0,478; R²:0,228; t:0,000). Toplam varyansın %052’sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre bu faktörün kişilik özelliklerine göre önem sıralaması güvenilirlik, duygusallık, sosyallik, zekilik ve isteklilik şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

10) H0: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark yoktur.

H1: Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₁: Kötümserlik faktörü açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₂: Kararlılık faktörü açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₃: Yenilikçilik faktörü açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₄: Kendi işini kurma faktörü sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₅: Aile desteğini almak faktörü açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

H1₆: İyimserlik faktörü açısından sınıf düzeyleri arasında bir fark vardır.

Tablo 4.29: 1. ve 4. sınıflar arasında girişimcilik eğiliminin incelenmesi

Sınıflara göre dağılım	Gözlem sayısı	Ortalama	Standart sapma	T değeri	P değeri
1) Kötümserlik	1.sınıf	60	,1132827	,951410	
	4.sınıf	60	-,111754	1,04306	-2,224
2) Kararlılık	1.sınıf	60	,0435068	1,06542	
	4.sınıf	60	,0366041	,961480	,752
3) Yenilikçilik	1.sınıf	60	-,016726	1,02253	
	4.sınıf	60	,0098179	,978207	-,184
4) Kendi işini kurma	1.sınıf	60	-,011031	1,03269	
	4.sınıf	60	,1212258	,959902	,997
5) Aile desteğini almak	1.sınıf	60	,0608607	,986967	
	4.sınıf	60	-,068865	1,01697	-1,064
6) İyimserlik	1.sınıf	60	,0224327	,932257	
	4.sınıf	60	-,017769	1,06779	,202

Üniversite eğitiminin belirlenen faktörler açısından farklılık gösterip göstermediğini anlayabilmek için 1. Ve 4. Sınıf öğrencilerinden 60’ar kişinin anketleri karşılıklı olarak analize tabi tutulmuştur. Birinci sınıflara ait uygulama sayısı 60 olduğu için dördüncü sınıf anketlerinden de 60 adet seçilmiştir. Faktörler incelendiğinde “Kötümserlik” ve “Kendi işini kurma” faktörlerinde bir farklılık olduğu görülmüş ve H1 hipotezinin alt hipotezlerinden H1₁ ve H1₄ alt hipotezleri kabul edilmiş, diğer alt hipotezler reddedilmiştir. Bu durum katılımcıların üniversitede aldığı eğitim neticesinde bu şekilde sonuçlanmış olabilir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin kendi işini kurma konusunda kötümser düşünceleri yokken, birinci sınıf öğrencilerinde bu konuda negatif düşünceler olduğu görülmüştür. Aynı şekilde dördüncü sınıf öğrencilerinde kendi işini kurma isteği mevcutken, birinci sınıf öğrencilerinde bu istek henüz gelişmemiştir.

Dördüncü sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun girişimcilik dersi almış olması da, durumun bu şekilde gelişmesine sebep olmuş olabilir.

“Kararlılık” faktörü incelendiğinde öğrenciler arasında bir fark görülmediği, bu durumda herkesin bir konuda kendini geliştirmek ve ilerlemek istediği ve üniversite eğitiminin bu konuda etkili olmadığı yorumu yapılabilir. “Yenilikçilik” faktörü açısından dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre iş kurma istekleriyle bağlantılı olarak yeniliğe daha açık ve hareketli oldukları saptanmıştır. “Aile desteğini almak” faktörüne bakıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin aile desteğini en azından başta düşünmedikleri ve daha çok kendi ayakları üstünde durmak istedikleri görülmektedir. “İyimserlik” faktöründe ise dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerinden daha az iyiniyetli olduğu anlaşılmıştır. Bu durumun sebebi yaşları gereği iş hayatındaki bazı durumları öğrenmeleri veya aldıkları derslerde öğrendikleri tedbir alınması gerekli durumların varlığı olabilir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde etkilerini yoğun olarak yaşadığımız küreselleşmenin rekabeti güçlendirmesiyle, tüm ülkeler açısından girişimcilik sürekli önemi artan bir konudur. Girişimcilik sadece gelişmiş ülkeler için değil, gelişmekte olan ülkelerin de en çok ihtiyaç duyduğu etkidir.

Girişimcilik gelir artışında, işsizliğin azalmasında ve buna bağlı olarak istihdamın artmasında, para dolaşımının hızlanmasında, ekonomik refahın artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle ülkeler vatandaşlarını girişimciliğe yönlendirmek adına yüksek maliyetlere katlanmaktadırlar. Üniversite eğitiminin kişileri girişimciliğe yönlendirecek şekilde verilmesi uzun vadede hem bu maliyetleri azaltacak hem de bilinçli ve genç bireylerin girişimci olmasına vesile olacaktır.

Bu çalışmada Abant İzzet Baysal Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimciliğe bakış açılarını saptamak amacıyla eğitime devam eden öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama sonucunda kabul edilen bazı hipotezler umut vericidir. Çalışmada ayrıca kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi ile olan ilişkisi de incelenmiş ve ortalama %18'lik bir etkinin olduğu görülmüştür. Girişimciliği etkileyen birçok faktör olduğu düşünüldüğünde bu oranın hatırı sayılır bir değer olduğu söylenebilir. Eğilimi belirleyen 6 adet faktöre bakıldığında, hiçbir H0 hipotezi kabul edilmediği için katılımcıların genel olarak girişimcilik eğilimine sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre inceleme yapıldığında kadınlarla erkekler arasında farklılık bulunmayan faktörlere bakıldığında; kadınların iş kurma konusunda daha çok negatif düşüncelere sahip olduğu ancak erkeklerden daha fazla kararlı ve azimli olduğu sonucu görülmüştür. Bu durumun sebebi olarak; kadınların gerek toplum yapısı gerek eşlerinin de karar vermede etkisinin olması, kadınların biraz daha çekingen olup bu çekingenliklerinin düşüncelerinde olumsuzluklara neden olduğu söylenebilir. Kadınların daha azimli olma durumunda ise tıpkı üniversitede kız öğrencilerin erkeklerden daha çalışkan olması gibi, daha disiplinli ve kendini sağlama olarak hareket etmek istemeleri etkili olmuş olabilir.

İş kuran bir yakını olma durumuna göre yapılan analizde iş kuran yakını olmayan katılımcıların iş kurma konusunda daha fazla olumsuz düşünce beslediği, tanıdığı olan kişilerin olmayanlara göre daha azimli olduğu, yine iş kuran yakını olanların yeniliğe daha açık ve hareketli olmayı benimsediği ve kendi işini kurmayı daha fazla istediği saptanmıştır. Ayrıca iş kuran bir yakını olanlar iş kurma isteklerine bağlı olarak aile desteğini alma konusunda daha fazla olumlu görüş beslemektedirler. Bu durumlar iş kuran tanıdığı olan kişilerin iş hayatını daha yakından gözlemleyebilmesi dolayısıyla böyle sonuçlanmış olabilir.

Girişimcilik dersi alma durumuna göre yapılan analizde, bu dersi alan katılımcıların almayanlara oranla iş kurma konusunda daha fazla kararlı ve azimli oldukları, yeniliğe ve hareketliliğe daha az açık olduğu, iş kurmak için daha istekli olduğu, aileden destek almaya daha az sıcak baktığı ve iş hayatı için daha fazla iyimser olduğu ortaya çıkmıştır. Bu duruma bakıldığında yeniliğe yatkınlık hariç diğer konularda girişimcilik derslerinin olumlu etkisinin olduğu söylenebilir. Girişimcilik dersi alan kişiler bu ders sayesinde güzel kazanımlar elde etmişlerdir. Bunun yanı sıra okullardaki girişimcilik derslerinin içerik ve süre bakımından değerlendirilip diğer okullarla karşılaştırılması önerilebilir.

Birinci ve dördüncü sınıflar arasında yapılan incelemede ise katılımcıların üniversitede aldıkları eğitimin kendi işini kurma konusuyla ilgili faktörlerde farklılığa sebep olduğu ve eğitimleri sonucunda girişimciliğe daha yatkın bireyler olma

ihtimalinin yüksek seviyede olduğu gör÷lmüştür. Ancak diğerk faktörlerin de belirli bir farklılık arz etmesi için öğrencilere biraz daha girişimcilik konusunda etki edilebilir.

Gençlerimizin yetişmesinde aileden sonra en önemli kurum olan okullarda, öğrencilere nasıl eğitim verilirse öğrencilerde o yönde bir eğilim meydana gelmektedir. Ailesinden gerekli eğitimi ve güveni aldıktan sonra okulda da kendine inanmasını sağlayacak şekilde eğitim alan kişiler, ileride atacakları adımlar için korkmayacak ve yüksek özgüvene sahip bireyler olacaktır. Yüksek özgüvenli bu bireylere girişimcilik konusunda yeterli donanım sağlandığında, ülkemizin yeni işverenleri, yeni işletmeleri ve ülkemizi kalkındıracak yeni yatırımlar da ortaya çıkacak ve ülke ekonomisi güçlendikçe refah seviyesi en üste çıkacaktır.

Bu çalışmada yapılan analizler ve değerlendirmeler girişimcilik konusunda yapılacak başka çalışmaları yeni bir bakış açısı kazandırarak, daha büyük kapsamlı çalışmalara örnek teşkil edebilir. İşletme Bölümü'nün daha çok ilgilendiğı bir alan olduğu için bu bölüme uygulanan bu çalışma, diğerk bölüm öğrencilerine de hem girişimcilik konusuna dikkatlerini çekmek hem de içlerindeki girişimcileri ortaya çıkarmak için uygulanabilir. Ekonomik kalkınmanın en önemli yapı taşı oluşturarak girişimcilerde farkındalık uyandırmak, gençleri girişimciliğe yönlendirmek, var olan işletmeleri desteklemek ve saha çalışmalarına katkıda bulunmak; başta devletimiz olmak üzere üniversiteler, kamu ve sivil toplum kuruluşları, topluluklar, aileler ve bireyler tarafından hiç önemi unutturulmayacak şekilde gündemde tutulmalı ve destek verilmelidir.

KAYNAKLAR

abigem.org/appmanager/tr/portal?_nfpb=true&_pageLabel=pageAbigemVeKobiler, 24 Mayıs 2015'te erişildi.

Ahmed, Ishfaq; Muhammed Musarrat, Nawaz; Zafer, Ahmad; Muhammed, Zeeshan, Shaukat; Ahmad, Usman; Wasim-ul, Rehman (2010). "Determinants of Students' Entrepreneurial Career Intentions: Evidence from Business Graduates", *European Journal of Social Sciences*, Vol. 15, No: 2, 14-22.

Alaybeyoğlu Küçük, Kübra (2014). *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Davranışına Etkisi; "Abant İzzet Baysal Üniversitesi" Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Türk Hava Kurumu Üniversitesi.

Amatori, F, (2005). Entrepreneurship in Theory and History, U.K., *Palgrave MacMillan*.

Aykan, Ebru (2004). "Kayseri'de Faaliyet Gösteren Girişimcilerin Liderlik Özellikleri". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 17*: 213-224.

Aykan, Ebru (2002). *Girişimcilik ve Girişimcilerin Liderlik Davranışları*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi.

Aytaç, Ömer (2006). "Girişimcilik, Sosyo-Kültürel Bir Perspektif". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S: 15, Ağustos*, 139-160.

Balaban, Özlem ve Özdemir, Yasemin (2008). "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İibf Örneği". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi C.3, S.2* : 133-148

- Başar, Emine; Altın, Hasan ve Doğan, Vural (2013). *Meslek Yüksekokulları İçin Girişimcilik*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Başer, Hakan ve Büber, Recep (2012). “İş Kurma Amacı Olan Adayların Girişimcilik Özelliklerinin Ölçülmesi: Aydın İli’nde Bir Uygulama”. *Sosyal ve beşeri bilimler dergisi C.4 S.1* : 135-143.
- Bayrakdar, Seda (2011). “Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi”, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 245-264.
- Berber, Aykut. “Girişimci ile Yönetici Profiline Karşılaştırılması ve Girişimcilikten Yöneticiliğe Geçiş Süreci”, *İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 1, 2000, 23-46.
- birarada.org/tr/17101/KAGIDER-Turkiye-Kadin-Girisimciler-Dernegi, 11 Ocak 2016’da erişildi.
- Börü, Deniz Elber (2006). “Girişimcilik Eğilimi-Marmara Üniversitesi İşletme Bilimi Üzerine Bir Araştırma”. *Marmara Üniversitesi Yayın No: 733, İstanbul*.
- Cabar, Hasan (2006). *Türkiye’de Girişimcilik Kültürünün Oluşmasında Etkili Faktörler ve Denizli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi.
- Camgöz Metin, Selin (2009). *Kişilik özellikleri ile finansal performans arasındaki ilişkiler: A tipi yatırım fonu yöneticileri üzerinde bir değerlendirme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Candan, Hakan (2011). “Osmanlı’dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, S.2, 157-174.

- Cansız, Emine (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Cin, Hatice ve Yumuk Günay, Gülsevim (2013). “Girişimcilerin Girişimcilik Tipleri İle Duygusal Zekâları Arasındaki İlişki”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* C.8, S.2: 7-32
- Çetinkaya Bozkurt, Özlem (2011). “Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler”. *Detay Yayınları* 438
- Doğan, Nilhun (2013). *Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Doğaner, Mustafa ve Altunoğlu, Ali Ender (2010). “Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri”. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* C.2, S.2: 103-110.
- Doğaner, Aysan (2014). *Girişimcilik Okulu*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Duran, Cengiz; Büber, Harun; Eren Gümüştekin, Gülten (2013). “Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Makine Programı Örneği”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. C.8, S.2, 33-56.
- Erdoğan Morçin, Sine (2013). “Türk Kültüründe Kadın Girişimciliği: Kavramsal Bir Değerlendirme”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* C.8, S.2:167-190.
- Erdurur, Kutbettin (2012). *Turizm Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi.

- Erkoç, Tuba (2008). *Kişilik Özelliklerinin Örgütsel İletişime Etkisi Ve Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi.
- Gerber, Michael, E. (2003). *Girişimcilik Tutkusu*, Çeviren: Tayfun, Keskin, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Gözek, Sadık (2006). *Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Güney, Semra; Mutlu, Savaş (2008). “Bilgi Teknolojilerinde Girişimciliğin Etkileri”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi C.3, S.1* : 83-100
- Güney, Semra (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Güner, Hasan (2010). *İstihdamın Arttırılmasında Girişimciliğin Önemi; Girişimciliği Destekleme Modeli Olarak İŞGEM’ler*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Güngör, Nuri Berk (2016). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Epistemolojik İnançları ile Liderlik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi.
- Hwang, Jinyoung ve Akdede, Sacit Hadi (2006). “Schooling, Risk Attitude and Growth”. *Yönetim ve Ekonomi C.13, S.2* : 63-76.
- investintekirdag.org.tr/uploads/docs/15620156Cu1tZ.pdf, 13 Ocak 2015’te erişildi.
- İpçioğlu, İsa ve Taşer Anıl (2009). “İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerinde Etkileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi S.10* : 13-25.

- Jack, Sarah and Anderson Alistair R., (1999) “Entrepreneurship Education within the Enterprise Culture: Producing Reflective Practitioners ”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, V:5, No: 3, pp. 110-125.
- Johnson, David. “What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organisations”, *Industrial and Commercial Training*, Vol. 33, No. 4, 2001, 135-140.
- Jucksch, V. Salbach-Andrae, H. ve Lehmkuhl, U. (2009), “Persönlichkeitsentwicklung Im Kindes-Und Jugendalter”, *Nervenarzt*, 80, pp.1322–1326.
- Karadal, Himmet (2014). “Girişimcilik Bilgisi ve Stratejik Girişimcilik”. *Girişimcilik*. Ed. Himmet Karadal. İstanbul: Beta Yayın. 23-62.
- Karakaş, Ayşe Fulya (2012). *İşletme Ve Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği.
- Karagöz, Melahat (2009). *Girişimcilik Profili Araştırması: Isparta İli Örneği*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Kaya, Ali (2004). *Girişimcilik v e Kobi Yönetimi*, Eğitim Kitabevi, Konya.
- Kayhan, Tuncay (2005). *Girişimcilik İklimi ve Girişimcilik Performansına Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü.
- Kılıç, Recep; Keklik, Belma; Çalış, Nevzat (2012). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi C.17, S.2, s.423-435*.

- Kılıç, Sabiha (2011). *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde İhracat Pazarlaması*. Ankara: Nobel Yayın.
- Kinay, Hasan Fehmi (2006). *Girişimcilik Kalkınma ve Rekabet İlişkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi.
- Kızılgöl, Ömür ve İşgüden Burcu (2008). “Bandırma’nın Girişimcilik Potansiyelinin Değerlendirilmesi”. *Balıkesir Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2: 257-279*.
- kosgeb.nedir.wiki/, 12 Aralık 2015’te erişildi.
- Küçükaltan, Derman (2009). “Genel Bir Yaklaşımla Girişimcilik”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi C.4, S.1 : 21-28*
- Küçüksille, Engin (2014). “Basit Doğrusal Regresyon”. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ed. Şeref Kalaycı. Ankara: Asil Yayın. 199-204.
- Mutlu, Sevda (2014). “Kosgeb’in Uygulamalı Girişimcilik Sertifikası Eğitimi Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Girişimcilik Potansiyelleri ve Eğilimleri”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (9:1)*.
- Müftüoğlu, Tamer (2013). *Nasıl Girişimci Olunur?* Ankara: Turhan Yayınları.
- Öktem, Mustafa Kemal, Aydın, Mehmet Devrim ve Ekinci, Serdar (2007). “Türkiye’de Girişimciliğin Geliştirilmesinde KOSGEB’in Rolü ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma”. *Sosyoekonomi*. Yıl:3, S.5,47-75.
- Ören, Kenan ve Bıçkes, Mehmet (2011). “Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi C.16, S.3 : 67-86*.

- Özdevecioğlu, Mahmut ve Karaca, Mustafa (2015). *Girişimcilik ve Girişimci Kişilik*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Özkara, Burcu (2010). *İş Fikri Bulma Yöntemleri Üzerinde Kişiliğin ve Karar Verme Tarzlarının Etkisi: Isparta ve Burdur İllerindeki Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Özkul, Gökhan ve Dulupçu, Murat Ali (2007). “Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C.2, S.2, s.67-92.
- Patır, Sait (2009). “Faktör Analizi İle Öğretim Üyesi Değerleme Çalışması”. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* C: 23, S: 4.
- Pillis, Emmeline ve Reardon, Kathleen (2007), “The Influence Of Personality Traits And Persuasive Messages On Entrepreneurial Intention A Cross-Cultural Comparison”, *Career Development International*, Vol. 12 No. 4, pp(382-396).
- Sağır, Cenkan (2006). *Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler ve Karar Verme Sürecinde Etiğin Önemi: Uygulamalı Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi.
- Sarıçay, Şakir (2009). “Girişimcilik Ruhunu Yönlendiren ve Ateşleyen En Önemli Organizasyonlar: Fuarlar”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, Haziran 2009, 93-95.
- Solmaz, Hasan (2014). *Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelere Sağlanan Kamu Desteklerinin Etkinliği ve KOSGEB Diyarbakır Uygulaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi.

Tağraf, Hasan ve Halis, Muhsin (2008). “Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi C.3, S.2* : 91-111

Taşer, Atıl ve İpçioğlu İsa (2009). “İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. C.2, S.10* : 13-25.

Taşkın, Ercan (2014). “Başarılı Girişimcilerin Ortak Özellikleri”. *Girişimcilik ve Kobilere*. Ed. B.Zafer Erdoğan. Bursa: Ekin Yayın. 26-39.

tdk.gov.tr, 13 Ocak 2016’da erişildi.

tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56a3f12d0812c7.75830362, 23 Ocak 2016’da erişildi.

Tek, Tuba (2008). *Kadınlarda Girişimcilik Eğilimleri ve Dumlupınar Üniversitesi Bayan Lisansüstü Öğrencilerinde Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi.

Tekin, Mahmut (2010). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Konya: Günay Ofset.

Tekin, Mahmut (2014). *Girişimcilik Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü*. Konya: Günay Ofset.

tobb.org.tr/Sayfalar/AmaciveYapisi.php, 10 Ocak 2016’da erişildi

tosyov.org.tr/tarihce, 11 Ocak 2016’da erişildi

tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/hakkimizda/icerik-biz-kimiz, 08 Haziran 2015’te erişildi

tubitak.gov.tr/sites/default/files/1512cagriduyurusu240414.pdf, 08 Haziran 2015’te erişildi

turkcebilgi.com/k%C3%BClt%C3%BCr, 21 Ocak 2016'da erişildi.

Tutar, Hasan ve Altınkaynak, Fırat (2013). *Girişimcilik*. Ankara: Detay Yayınları.

Türkmen, Ali (2007). *Girişimcilik ve Girişimcilik Kültürü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi.

Uluköy, Metin; Demireli, Cemalettin ve Kahya, Vasfi (2013). “Kosgeb Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* C.8, S.2 : 79-96

Uluyol, Osman (2008). “Girişimcilikte Alternatif Bir Finansman Modeli Olarak Melek Finansman Yöntemi”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* C.3, S.2 : 43-68

Üzülmez, Hüseyin (2008). “Girişimcilik ve Girişimciliğin Konya'daki Geleceği”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* C.3, S.2 : 21-31

Yelkikalan, Nazan; Akatay, Ayten; Yıldırım, Hacı Mehmet,; Karadeniz, Yasin; Köse, Can; Koncagül, Öznur; Özer, Eray (2010). “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. Yıl: 12, S.19, 51-59.

Yüzüak, Elif (2010). *Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Yıldız, Seçkin (2007). *Girişimcilik*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

EK - 1: Veri toplama aracı

Bu anket Prof.Dr. Deniz Elber Börü'nün 2006 yılındaki “ Girişimcilik Eğilimi: M.Ü. İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma” isimli çalışmasından alınarak, izni dahilinde uygulanmıştır.

ANKET

Bu anket Abant İzzet Baysal Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit EŞ danışmanlığında yapmış olduğum yüksek lisans tez çalışması için hazırlanmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olarak dolduracağınız bu çalışma bilimsel veriler için kullanılacak ve kişisel bilgilerinize yer verilmeyecektir. Soruları içtenlikle cevaplamanızı rica ediyorum ve üniversite hayatınızda başarılar diliyorum.

AHMET TAŞ

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

- 1- Cinsiyetiniz : ☐ Kadın ☐ Erkek
- 2- Yaşınız :
- 3- Doğum yeriniz (İl olarak) :
- 4- İkametgâh yeriniz (İl olarak) :
- 5- Yabancı dil bilginiz :
- 6- Kaç kardeşsiniz :
- 7- Siz kaçınıcı çocuksunuz :

	ANNE	BABA
EĞİTİM DURUMU	☐ İlk ☐ Orta ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlk ☐ Orta ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
ÇALIŞTIKLARI ALAN	☐ Kamu ☐ Özel sektör-Türk ☐ Yabancı sermayeli şirket ☐ Kendi işi (serbest meslek) ☐ Tarım (çiftçilik) ☐ Diğer.....	☐ Kamu ☐ Özel sektör-Türk ☐ Yabancı sermayeli şirket ☐ Kendi işi (serbest meslek) ☐ Tarım (çiftçilik) ☐ Diğer.....
ÇALIŞTIKLARI POZİSYON	☐ Üst ve Orta Kademe Yönetici (Genel müdür, bölüm müdürü ve yrd. gibi) ☐ Alt Kademe Yönetici (şef, nezaretçi gibi) ☐ Memur/İşçi (personel) ☐ İşletme sahibi/ortağı ☐ Diğer.....	☐ Üst ve Orta Kademe Yönetici (Genel müdür, bölüm müdürü ve yrd. gibi) ☐ Alt Kademe Yönetici (şef, nezaretçi gibi) ☐ Memur/İşçi (personel) ☐ İşletme sahibi/ortağı ☐ Diğer.....

8- Ailenizin aylık geliri nedir (TL)?

- ☐ 0-500 ☐ 1001-1500 ☐ 2001-2500 ☐ 3001-3500 ☐ 4001 ve üzeri
- ☐ 501-1000 ☐ 1501-2000 ☐ 2501-3000 ☐ 3501-4000

9- Ailenizde kendi işini kuran 1. derece yakınınız var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

10- Fakülte eğitiminiz süresince Girişimcilik veya Küçük İşletmelerle ilgili bir ders aldınız mı?/alıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır

11- Fakülte eğitiminiz süresince burs aldınız mı?/alıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır

12- Fakülte eğitiminiz süresince bir işte çalıştınız mı?/çalışıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayı

13- Çalıştınız ya da çalışıyorsanız (staj hariç) işin türünü yazınız. (Birden fazla yazabilirsiniz).....

14- Fakülteden aldığınız eğitimin kendi işinizi kurma ya da başka bir işte çalışma konusunda belirleyici bir etkisi oldu mu?/olacağını düşünüyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır

15- Cevabınız Evet ise, hangi seviyede etkisi olduğunu/olacağını düşünüyorsunuz?

☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6 ☐7 ☐8 ☐9 ☐10

16- Kariyer hedefi olarak okulu bitirdikten sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?

☐ Kendi işimi kurmak ☐ Özel bir şirkette üst düzey yönetici olmak

☐ Kamu kesiminde çalışmak ☐ Üniversitede kalıp akademisyen olmak

☐ Diğer (lütfen belirtiniz).....

Aşağıdaki özelliklerin size ne derece uygun olduğunu ölçek üzerinde önem derecesine göre işaretleyiniz.

1-HİÇ UYGUN DEĞİL

2-BİRAZ UYGUN

3-KARARSIZIM

4-OLDUKÇA UYGUN

5-TAMAMEN UYGUN

ÖZELLİKLER						ÖZELLİKLER					
1. Zorluklar karşısında yılmayan	1	2	3	4	5	18. Tutarlı	1	2	3	4	5
2. Risk almaktan kaçınmayan	1	2	3	4	5	19. İnsanları seven	1	2	3	4	5
3. İletişim becerisine sahip	1	2	3	4	5	20. Vizyon sahibi	1	2	3	4	5
4. Algılama yeteneği yüksek	1	2	3	4	5	21. Eleştiri kaldırabilen	1	2	3	4	5
5. Muhafazakâr/Tutucu	1	2	3	4	5	22. Dedikodu yapmayan	1	2	3	4	5
6. Öğrenmeye istekli/açık	1	2	3	4	5	23. Paylaşımçı	1	2	3	4	5
7. Gergin	1	2	3	4	5	24. Açık	1	2	3	4	5
8. Çekingen	1	2	3	4	5	25. Tahmin gücü olan	1	2	3	4	5
9. Sosyal/Dışa dönük	1	2	3	4	5	26. Demoralize olmayan	1	2	3	4	5
10. Hayalci	1	2	3	4	5	27. Çalışmaktan zevk duyan	1	2	3	4	5
11. Hırslı	1	2	3	4	5	28. Analitik	1	2	3	4	5
12. Sorumluluk sahibi	1	2	3	4	5	29. Güvenilir	1	2	3	4	5
13. Azimli	1	2	3	4	5	30. Duygusal	1	2	3	4	5
14. Mütevazı	1	2	3	4	5	31. Uysal	1	2	3	4	5
15. Rekabetçi	1	2	3	4	5	32. İtaatkâr	1	2	3	4	5
16. Yapıcı	1	2	3	4	5	33. Heyecanlı	1	2	3	4	5
17. Sağduyu sahibi	1	2	3	4	5	34. Özgüven sahibi	1	2	3	4	5

1-KESİNLİKLE KATILMIYORUM

2-KATILMIYORUM

3-KARARSIZIM

4-KATILIYORUM

5-KESİNLİKLE KATILIYORUM

İFADELER					
1. İstediğim şeyler için çok çalışmaktan kaçınmam/vazgeçmem.	1	2	3	4	5
2. Üstüme aldığım görevleri zamanında bitiririm.	1	2	3	4	5
3. Eğer bir şeyi aklıma koyarsam, hiçbir şeyin beni durdurmasına izin vermem.	1	2	3	4	5
4. Sorumluluk almaktan kaçmam ve sorumluluklarımı baştan sona izlerim.	1	2	3	4	5
5. Bir işe başladığımda, çevremdeki çoğu insanı da birlikte harekete geçiririm.	1	2	3	4	5
6. Rekabetten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
7. Kendi başıma bir iş yapmak istersem ailem beni destekler.	1	2	3	4	5
8. İnsanları severim. Hemen hemen herkesle anlaşabilir ve iyi geçinirim.	1	2	3	4	5
9. İşini kurup başarısız olanlara, yeni bir şans verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10. İstediğim şeyleri yapabilecek kadar yeterli enerjiye sahibim.	1	2	3	4	5
11. Kimsenin bana yapmamı söylemesine gerek yoktur, işimi kendi başıma yaparım	1	2	3	4	5
12. Bir iş kurmak istesem, ailem beni bu konuda yüreklendirir	1	2	3	4	5
13. Yetersiz finansman desteği nedeniyle kendi işini kurmak zordur.	1	2	3	4	5
14. Günde 12-16 saat çalışmayı göze alabilirim.	1	2	3	4	5
15. Başkalarının aklına gelmeyen birçok şeyi düşünür ve hayata geçirebilirim.	1	2	3	4	5
16. Kendi işimi kurmaktansa bir şirkette yönetici olmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
17. Önceden sorulmamış sorular sorup, kimsenin düşünmediği şeyleri düşünürüm	1	2	3	4	5
18. Yenilik yaratma ve özellikle bunları uygulama konusunda başarılıyım.	1	2	3	4	5
19. Başarısızlık riski varsa yeni bir işe başlanmaması gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
20. Hayatımın sonuna kadar yetecek paraya sahip olsaydım, kendi işimi kurmaktansa bankaya yatırır faiziyle yaşırdım.	1	2	3	4	5
21. Bir iş kurmayı ancak iyi bir iş bulamadığımda düşünürüm.	1	2	3	4	5
22. Ekonomik ortamın iş kurmak isteyenler için uygun olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
23. Kendi işini kurmaya cesaret edecek kadar riski göze alma özelliğim yoktur.	1	2	3	4	5
24. Karmaşık ve idari süreçler nedeniyle iş kurmanın zor olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
25. Bir işin fırsatlar sunması, emniyetli ve garantili olmasından daha önemlidir.	1	2	3	4	5
26. Tüm birikimimi kaybetsem de yine de aynı işte çalışmaya devam ederdim.	1	2	3	4	5
27. Ortak çalışmalarda işleri sıraya koymak benim için planlanmamış; ancak, doğal bir görev niteliğindedir.	1	2	3	4	5
28. İnsanların işlerini kurmak için yeterli fırsatlara sahip olduklarını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
29. Geleceği garanti altına almak, insanın kendi işini kurmasından geçer.	1	2	3	4	5
30. Bir işin nasıl kurulacağı ile ilgili bilgiye ulaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.